

קונטרס

הבינוני

**פרשת
וישב
תשפ"ג**

שנה ה'
חוברת י"א
גליון 231

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

לקראת מניחת
הבעלי"ט חרפי
ה"ל הקונטרס המיוחד
"הבינוני למניחת הבעלי"
ניתן להשיג במקומים הקבועים
המופיעים בסוף הקונטרס

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור קע"א

יום שלישי פרשת וישלח י"ב כסלו תשפ"ג

ה הבאת השפע ע"י חלק העשייה באופן שאינו נחסר או נפגם בדרך . . . ה
 לנסותך לדעת התשמור מצוותיו | תפקיד האדם להביא את השפע | עיקר הנסיון
 בחלק האחרון | השתדלות באופן של גזירת מלך | מדת ההשתדלות תלויה במדרגת
 האדם | משל לשומר בבית האסורים | לתקוני שדרתיך ולא לעוותי | מי ביקש זאת
 מידך להתערב | הגונב את עצמו | לא תאכלו על הדם | הבא ברכה אל ביתך |
 עשיה ברוחניות כעשיה בגשמיות | בא ללמוד ונמצא מלמד | הנשמה לך והכשרון
 שלך | ואשר הוא עושה ה' מצליח בידו | היכי דמי חילול ה' | ולא תשא עליו חטא
 | בדיל ויעבור

יום ראשון פרשת וישב י"ז כסלו תשפ"ג

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז זיע"א - יסודות מתורת הצדיק, והרחבה
בענין הלומד תורה לשמה יסורין בדלין הימנו יז
 המאיר לארץ ולדרים עליה | קדוש מרחם אמו | נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי |
 הוי מתחמם כנגד אורן של חכמים | לגבי משה מילתא זוטרתא היא | תכין בטובתך
 לעני אלוקים | אור מופלא רום מעלה | כי הגדלת על כל שמך אמרתך | עם רבי
 שמעון בר יוחאי | מה שמועה שמע ובא | שכינתא בגלותא | בשפת כל אחד ואחד
 | צער השכינה כשצריכה להתלבש במלבושים עבים | אור אחד בכמה לבושים |
 קלני מראשי קלני מזרועי | השוכן אתם בתוך טומאותם | כמה חביבין ישראל לפני
 הקב"ה

יום שני פרשת וישב י"ח כסלו תשפ"ג

הרה"ק המגיד ממעזריטש זיע"א - המשכת רפואות וישועות - והאמונה
הנצרכת בעת שפונים אל הצדיק כז
 יום מסוגל להשגת אור החסידות | התחת אלוקים אנכי?! | לא יעשנו קפנדריא |
 גאות אדם תשפילנו | אמונה היא המשכה | ודברתם אל הסלע לעיניהם | התפילה
 מכינה את האדם לקבל הטוב | אחד המרבה ואחד הממעיט | תפילות כנגד תמידים
 תיקנום | מה יתן לך ומה יוסיף לך | הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי | והיה כל
 מבקש ה' יצא אל אוהל מועד | המופת אינו תלוי בכוח הצדיק | האמונה בכוח
 הצדיק מביאה את הישועה | עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ | חסידים ילכו בה
 ופושעים יכשלו בה | בכל קנייך קנה בינה

מדור עיון תפילה שיעור ס"ו

יום רביעי פרשת וישלח י"ג כסלו תשפ"ג

התפילות על אומות העולם שיגיעו לתכליתם מב

יכירו וידעו כל באי עולם | ספרו בגויים את כבודו | ויקבלו כולם את עול מלכותך
| כל העמים תקעו כף | שבעים אומות ושבעים כוחות בנפש | הפיכת הכוחות אל
הקדושה | האור לישראל נמשך מן החושך של העכו"ם | גדולה הסרת טבעת |
עושה שלום ובורא רע | ברוך המקדש שמו הגדול ברבים - תפקידו של גוי מוסלמי
| הגוי מלמד את היהודי מהו יהודי | אעשה לו עזר כנגדו | גם אויביו ישלים אתו
| לתקן עולם במלכות שד-

יום חמישי פרשת וישלח י"ד כסלו תשפ"ג

לימוד תורה לשמה חלק ח' - מתוך שלא לשמה בא לשמה נ

קושיית הראשונים ותירוצם | קושיית גדולי החסידות | מחנכים אותנו למצוות |
השלמת הקושיא - בונה על מנת לסתור | שלא לשמה המביא לידי לשמה | גדולה
עבירה לשמה | המאור שבה מחזירו למוטב | מדת התפארות שנפלה בשבירה | גם
כי זקין לא יסור ממנה | כבוד אמיתי מול כבוד מדומה | קושיא שיש עליה תשובה
| שבע רצון - מעשה של הארת פנים | הולך רכיל מגלה סוד | כבוד אמיתי הוא
סתירה עם כבוד מדומה | העלאת המדות אל שרשן | אין האדם עץ יבש

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת וישב תשפ"א

הדרך היחידה לישא חן וחסד בעיני אחרים ס

ויהי ה' את יוסף ויט עליו חסד | יאר ה' פניו אליך ויחונך | מה תעשה ומה תפעל
| בידוע שהוא יראת שמים | עקב ענוה יראת ה' | ולא זכר שר המשקים את יוסף
וישכחו | אחרי שבר גאון

מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת וישב כב כסלו תשפ"ב

הרה"ק רבי אברהם יצחק הכהן קאהן זיע"א סג

יסודתו בהררי קודש | במיעוט שינה | שם אתה מוצא ענוותנותו | במיעוט אכילה
| בפרוץ האש | כבן המתחטא לפני אביו | ממעמקים קראתיך ה' | עבודה בישוב
הדעת | עיניו כיונים על אפיקי מים | מתי יבוא לידי ואקיימנה | ככלות כוחנו אל
תעזבנו | כצאת השמש בגבורתו | ימים על ימי מלך תוסיף | הגאולה קרובה לבוא

מדור אמונה ובטחון

שיעור קע"א

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו

פטרון מדור אמונה ובטחון

יום שלישי פרשת וישלח י"ב כסלו תשפ"ג

הבאת השפע על-ידי חלק העשיה באופן שאינו נחסר או נפגם בדרך

רמאות וגניבה וכדומה, ואף בעשיות המותרות, רוצה הקב"ה לראות אם יעשה אותן במחשבות הנכונות.

ובכן נבאר את מהות הנסיון של העשייה. בדרך כלל כשהאדם עומד בפני עשיית פעולה, חודרת במוחו מחשבה של כוחי ועוצם ידי, והרי הוא מרגיש שהדבר נתון לשליטתו ויש בכוחו לשנות את המציאות. וכאן הקב"ה רוצה לראות איך האדם עושה את הפעולה בלי שום מחשבה של כוחי ועוצם ידי. כך כתב ה'צמח צדק' בספרו "דרך מצוותיך" (מצות תגלחת מצורע אות ג) שהקב"ה מוריד שפע לעולם אך רצונו שהאדם יעסוק בהשתדלות הן כדי שיביא את השפע אליו והן מפני שרצונו לראות איך הוא עושה זאת נכונה.

תפקיד האדם להביא את השפע

ונבאר עוד את שיחנו כדי שנבין כמה דברים שטרם נידונו עד כה: בשיעור ט"ו*

לנסותך לרעת התשמור מצוותיו

בשני השיעורים האחרונים נתבאר שכדי לקיים את מצות האמונה כהלכתה, זקוק האדם לשלושת החלקים: המחשבה, הדיבור והמעשה. הוא צריך לחשוב במוחו את המחשבות הנכונות שרק הקב"ה מנהיג את העולם, הוא צריך להתפלל להקב"ה וכך יחדיר בעצמותיו שהקב"ה הוא אב הרחמן וכל יכול, וכן הוא צריך לקום ולעשות מעשה באופן הנכון, דהיינו עשייה המחוברת לחלקי המחשבה והדיבור.

קעת נתעמק יותר בהבנת הדברים ונרחיב עם עוד משלים ודוגמאות ממציות החיים. רבינו בעל חובת הלבבות במנותו את הסיבות שבגללן קבע הקב"ה שיצטרך האדם לעסוק בהשתדלות ולא תספיק לו האמונה, הביא את הסיבה הראשונה, כי רצונו יתברך לנסות את האדם ולראות אם יעשה את השתדלותו נכונה, שהרי יש עשיות שאסורות בתכלית, כגון עשיות של

שהרי הוא צריך כמו כן שהשפע לא יישאר בדיבור בעלמא, אלא ימשיך וייראה בחשבון הבנק שלו.

עיקר הנסיון בחלק האחרון

כאשר האדם עסק באמונה, הוא קירב אליו את השפע בדרגה אחת. זה כבר לא כפי שהיה עד כה בצורתו הרוחנית, כי אילו היה כן, לא היה יכול להתפס בעולם הזה כלל. בעצם זה שחשב מחשבות של אמונה, השפע כבר ירד מעט לעולם וכבר נתפס במוחו. וכשדיבר, כשהתפלל כראוי, קירבו אליו עוד יותר. זה כבר עומד ממש קרוב אליו. עכשיו נתן לו הקב"ה ציווי כדי שיוכל לאחוז את השפע בידו, שיקח את התפילה שהתפלל ויעשה עמה פעולה לשם שמים שתיביא את השפע לעולם המעשה. למשל, אם יש לאדם שדה, הקב"ה אומר לו: השפע כבר נמצא בשדה, שהרי האמנת והתפללת. עכשיו גש אל השדה, חרוש זורע, ותראה שיהיה לך כל מה שאתה צריך. כך בענין המאכל שהאדם אוכל. הוא כבר האמין והתפלל והמאכל כבר נמצא לפניו. עכשיו הוא צריך לקחתו בידו ולהכניסו לפיו וזהו החלק האחרון של המצוה שנתן לו הקב"ה וכך האדם מביא שפע לעולם.

אכן בחלק זה האחרון, מאחר שהוא נמוך בהרבה משני החלקים הראשונים, שהרי האדם כבר מתעסק אז בעולם הגשמי, הקליפות נדבקות בו, כי שם שליטתם יותר חזקה. חלק האמונה יכול להיות נקי, וגם חלק התפילה יכול להיות נקי, כי יתפלל עם כל הלב. אך כשמגיע לחלק העשיה, שם נדבקות הקליפות, ושם הוא עיקר מלחמתו של אדם בעולם להיות יהודי וירא שמים, כי שם משתלטת בתוקף גדול המחשבה של כוחי ועוצם ידי, וכשהאדם עושה את העשיה במחשבה שהוא לוקח בכוחות עצמו, הוא מקלקל.

למדנו את דברי ה'מאור עינים' בפרשת ואתחנן, ושם נתבאר שכאשר הקב"ה משפיע שפע לאדם, השפע רוחני מאוד כי מקורו בהקב"ה, ולכן אינו יכול להגיע לעולם כמו שהוא, וכדי שיוכל להגיע אל האדם בצורה ממשית, עליו להצטמצם בצמצום אחר צמצום, עד שיקבל את צורתו הגשמית. הוא צריך להשתנות משפע רוחני שאינו ניתן למישוש - למאכל שיכול להזין את האדם, לכסף שאפשר לקנות בו מזון ומחיה, לבגדים שאפשר ללבשם, וכן הלאה. ה'מאור עינים' מבאר שם שזה מה שהתפילה עושה. היא מצמצמת את השפע כדי שיוכל לבוא אל האדם בצורתו הגשמית.

והנה הקב"ה בהיותו אב הרחמן הרוצה להטיב לנבראים, רוצה בכל עת להשפיע להם שפע רב, אך הוא אומר לאדם: "סידרתי את העולם באופן שהנברא הוא זה שמעורר את השפע לבוא לעולם". הקב"ה קורא לנברא זה שמצד אחד הוא בר דעת ומצד שני יש לו גוף גשמי, ואומר לו: "רצוני שאתה תעורר את השפע לעולם". היכן אנו רואים זאת? - בתפילה. הן כל אחד מבין שבתפילה קורה הדבר הזה. כל יום מגיע שפע חדש לעולם, המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. כל יום הקב"ה פועל גבורות, עושה חדשות, זורע צדקות, מצמיח ישועות, בורא רפואות. אך הקב"ה הטיל על האדם לעורר את השפע לבוא. הוא אומר לאדם: "עמוד בבוקר לתפילה, אמור שבחים והכנס אל היכלי בשמונה עשרה, ובקש ממני שאתן לך שכל ופרנסה וכן הלאה, ובוז תעורר את השפע לבוא לעולם". וכפי שאנו מבינים שהקב"ה הטיל על האדם מצות התפילה, כי צריך להביא את השפע מלמטה, כך נבין שחייב אותנו בחובת עשיית מעשה, כי עבודת האדם אינו יכול להשאר ולעמוד בדיבור בלבד,

איזה מעשה הבל. אין לזה שום שייכות, אבל כך גזר הבורא שאצטרך חוץ מהתפילה להתעסק בהבלים. למה? כי זקני אדם הראשון עשה איזה טעות". לא זהו הפשט. הפשט הוא כזה: אם אדם הראשון לא היה חוטא, היינו עומדים יותר גבוה, ולא היה נדרש לעשות פעולה כדי להביא את השפע אלינו. ומשחטא, עומדים אנו במקום נמוך, ואם כן נדרש מאתנו לעשות עוד חלק אחד כדי שהשפע יגיע עד אלינו. אמור מעתה: מובן מאוד מדוע האדם צריך לקיים את הציווי לעסוק בעשיה, כגון לדבר עם מאן דהו, או לעשות במלאכה, כל דבר כפי הנצרך לו על-פי סדר העולם, כי אם לא יעשה כן, לא יוכל השפע להגיע עד אליו. זה יגיע כמעט אליו, אבל עדיין לא יוכל למשוש בידיו. חוץ מהצדיקים שחזרו והתעלו ודי היה להם בתפילתם להביא את השפע אליהם.

מדת ההשתדלות תלויה במדרגת האדם

נקודת הדברים היא שכולם צריכים לפעול מצדם להביא את השפע עד למקום שבו הם נמצאים, אלא שככל שהאדם יותר נמוך, הוא צריך לפעול יותר בעולם העשיה כדי שהשפע יוכל להגיע אליו. משל לדבר הוא ענין ההסברה. אם אין לו לאדם מושגים כלל בנושא הנלמד, הוא נמצא נמוך מאוד, ועל כן יצטרך רבו להסביר לו הרבה כדי להבין. לעומת כן, מי שיש לו כבר מושגים וכבר עומד גבוה יותר, אין צריך להסביר לו כל-כך. משל נוסף: אחד עומד על בנין בן עשר קומות, מתקרב לשפת הגג ומנסה למסור איזה חפץ למי שעומד על הארץ. בוודאי לא יוכל, כי המרחק רב. וככל שהלה יתקרב אליו, כגון שיטפס על סולם הנשען על הבנין, או יעלה על בנין אחר בן חמש קומות העומד לצדו,

חבל! בדבר האחרון שעשה - קלקל. הקב"ה מבקש מהאדם: "כמו שעבדת אותי כל-כך יפה במחשבתך, וכמו שעבדת אותי כל-כך יפה בתפילתך, אני רוצה לראותך עכשיו עוסק בעשיה באותו אופן. אתה חושב עלי, אתה עושה מה שאתה צריך לעשות, ואינך מרגיש שאתה יכול בכוחות עצמך לשנות דברים".

אכן כן, האדם צריך לעשות מה שנכון לעשות לפי סדר העולם. אם סדר העולם הוא להרים טלפון - הוא מרים טלפון; אם סדר העולם הוא להגיע בזמן - הוא מגיע בזמן; אם סדר העולם הוא שאי-אפשר לעסוק באלף דברים תוך כדי העבודה, אלא צריך להיות מרוכז בעבודה בלבד - זה מה שהוא עושה. והרי עוסק אז בעבודת ה', שהרי הוא גורם לשפע שהתקרב אליו על-ידי תפילתו שייגיע עד אליו ממש. הוא עושה בזה קידוש ה', כי אם לא ילך לעבודתו, ירגיש שאין הקב"ה מקבל את תפילותיו. ועכשיו שלאחר תפילתו, הוא הולך לעבוד כיהודי ירא ושלם, הוא מראה שהקב"ה קיבל את תפילתו, אלא שצוה אותו לעשות עשיה כדי לקרב את השפע עוד יותר עד שייגיע אל מציאות העולם הזה.

השתדלות באופן של גזירת מלך

יש מטבע לשון מפורסם, אם מהרמח"ל במסילת ישרים אם מבעל בית הלוי בקונטרסו על אמונה ובטחון, שבעצם אין צורך בהשתדלות ורק גזירת המלך היא, מעין מס שהאדם צריך לשלם. ולפי המתבאר יש בזה הבנה חדשה, והיא שהאדם מחויב לעשות את ההשתדלות בצורה של גזירת מלך. כלומר: לא כפי שבני אדם טועים שהפעולה שהוא עושה אין לה שום קשר לתפילתו - "התפללתי ואיני יודע למה נעשיתי בעונש משונה כזה לעשות

מטעם זה שיראה אותי פנים אל פנים כשאני מוסר לו את המתנה, אך יודע שאין הדבר אפשרי, כי אין נותנים רשות לאף אחד להכנס פנימה, על כן אני מבקש ממך שכאשר אתה מוסר את המתנה לשמעון, תתן לו להבין עד כמה שתוכל שאתה רק השליח (איש הדואר) ונתן המתנה הוא המשלח, ואם תוכל תוסיף ותתאר לו את רגשי אהבתי ואת מאור פני בשעה שמסרתי לך את המתנה."

הנה אם השומר יעשה כפי שנתבקש, בוודאי יקיים בזה את שליחותו באופן נפלא. אך מה יהיה אם השומר יחשוב לעצמו: "הן אם לא הייתי כאן, לא היתה המתנה יכולה להגיע לשמעון", ואז ייגש לשמעון ויאמר לו: "דע לך שאני רוחש לך אהבה עזה מאז ומקדם, והפעם החלטתי לצאת לרחובה של עיר ולקנות לך מתנה כדי להביע לך את רגשות אהבתי". הוא יוסיף ויאמר כמה ראשי תיבות, אבל בסוף יתן לו להרגיש שהוא זה שנותנה לו, הלא בוודאי ייחשב כמועל בתפקידו, שהרי החטיא את מטרת המשלח. ראובן טרח לקנות מתנה ולהוליכה לבית האסורים, הכל כדי להראות לשמעון עד כמה הוא אוהב אותו, ובסוף לקח השומר את המתנה ומסרה לו כאילו משלו הוא נותן לו. וכשיודע הדבר לראובן, לא ישתמש יותר לעולם בשומר זה, אלא ימתין לשומר אחר שיקיים את שליחותו בנאמנות.

לתקוני שדרתיך ולא לעוותי

כך הוא הדבר ממש בענין סוגיית ההשתדלות. הקב"ה אומר לאדם: "קמת היום בבוקר, רצוני ליתן לך שפע". האדם עצמו הוא זה שיושב בבית האסורים, וכן בניו ובני ביתו וכל המקבלים ממנו, הם אלה שיושבים בבית האסורים. ועל-די האמונה והתפילה אורו של הקב"ה מגיע עד

כך יוכל לו למסור לו את החפץ. אף כאן, **ככל שיוסיף האדם ויזכך את עצמו שלא להיות מגושם כל-כך, תתמעט מדת ההשתדלות שהוא מחויב לעשות, כי תכלית ההשתדלות היא להביא את השפע למקום שבו הוא נמצא.** הוא מחויב לזה, כי הקב"ה רוצה שיביא שפע לעולם. וככל שהוא נמצא גבוה יותר, די לו לשפע להגיע אליו בהשתדלות מועטת יותר.

משתמשים במטבע לשון של גזירת מלך כי ההשתדלות יכולה להועיל רק כשהיא נעשית באופן הנכון, ואם לא - היא רק מרחיקה את השפע יותר. האמונה הועילה, התפילה הועילה, אבל כדי שהשפע יגיע עד אליך, אתה צריך לעשות פעולה, ודווקא באופן הנכון. בין אם לא תעשה פעולה כלל, ובין אם תעשה אך לא באופן הנכון, לא יוכל השפע להגיע אליך. **השפע יכול להגיע אל האדם רק אם הוא עוסק בעשייה באופן של גזירת מלך,** וכפי שמצאנו בחז"ל לענין דברים גשמיים אחרים שיעשה אותם כמי שכפאו שד, ופירושו שיעשה את העשייה נכונה. כשיש אמונה ויש תפילה, הוא עושה אח"כ את העשייה כשליח המעביר מכתבים או חבילות ממקום למקום.

משל לשומר בבית האסורים

משל לדבר: שמעון אוהבו של ראובן אסור בבית האסורים ועז רצונו של ראובן להביא לו איזו מתנה כדי להראות לו את אהבתו. אולם אין הוא יכול להגיע עד אליו ולמסור לו את המתנה בידיו. הוא יכול להגיע רק עד לשומר בית האסורים ולבקש ממנו שהוא ימסור לו את המתנה. ניגש ראובן אל השומר ואומר לו: "לא די לי בזה ששמעון יקבל את המתנה. אני רוצה שיבין שזה לא רק המתנה. זה האהבה שאני רוחש לו, זה הדאגה שאני דואג לו. רוצה הייתי

עכ"פ הקב"ה צוה אותנו לעסוק בהשתדלות כפי סדר העולם כדי להביא את השפע הנמצא מחוץ לבית האסורים אל תוכו, אלא אם כן האדם מזדכך ומתעלה, שאז הצורך שלו לעסוק בהשתדלות הולך ופוחת כאמור לעיל, וכפי שהיה אצל רשב"י שמלאכתו נעשית על ידי אחרים, ועל זה אמרו שהרבה עשו כן ולא עלתה בידם, כי לא כל אחד נמצא במקום גבוה, אך מי שנמצא במקום גבוה, אינו צריך לקיים ואספת דגן, כי די לו בדיבור בלבד להביא את השפע עד אליו. וכאמור, כאן הוא הנסיון הגדול - לעשות את ההשתדלות נכונה.

מי ביקש זאת מידך להתערב

הן כל אחד יכול להבין זאת כשמדובר בשליחות מאדם לאדם. אם היה עשיר גדול ניגש אל האדם ואומר: "אני רוצה ליתן צדקה לפלוני עני. אתה מתפלל אתו בבית הכנסת? עשה לי נא טובה, קח את חבילת השטרות ואמור לו שאני שלחתי". כל אדם מן הישוב היה נוטל את חבילת השטרות, מוסר אותה לעני ואומר לו: "פלוני ביקש ממני למוסרה לך". וכל אחד מבין שאם השליח מתערב בסיפור ואומר לעני: "שב נא, אני רוצה להגיד לך משהו. יש לי איזה דבר חשוב שהחלטתי", הוא פושע נאלח.

על האדם להבין שכך הוא הדבר ממש **כשמדובר בשליחות מהקב"ה אל נשמתו**. וכפי שהוא לגבי הפרנסה, כך הוא לגבי כל **ענין של שפע**, ולמשל **בענין חינוך**. **הקב"ה רוצה שבני אדם יקבלו הבנה בתורה**, שיידעו כיצד להתנהג בעולם הזה. הוא רוצה ליתן זאת לילד, לבחור ולאברך. **הרי הבנה בתורה היא שפע והקב"ה רוצה ליתן שפע לנבראים**. **הקב"ה נותן שכל וכוח הסברה**, אבל את החלק האחרון הוא רוצה שאתה תעשה. למה? כי הוא רוצה לזכך

לעולם החושך, שהוא בית האסורים, ומביא לשם את השפע, וכשמגיע לשלב העשיה, השלב שבו השפע צריך להמסר לידיים, קבע הקב"ה בסדר הטבע שהוא יצטרך להיעשות על-ידי בני אדם. הוא יכול למסור את השפע לידי האדם שלא על-ידי מעשי בני אדם, וזהו הנקרא נס, ועל כך אנו אומרים בברכת מודים ועל נסין שבכל יום ויום עמנו. אבל הקב"ה רוצה שבביל תכלית הבריאה שהחלק האחרון ייעשה על-ידי אחד שנמצא בתוך בית האסורים. אי-אפשר להכנס בתוך בית האסורים. רק אחד שנמצא בפנים, הוא יכול למסרו. אבל הקב"ה מבקש וממנו ומשביע על כך את נשמתו: "אל תתערב! אל תגיד שזה אתה. תהיה השליח שלי ותמסור את השפע".

אכן לגבי הפרנסה, האדם הוא גם השומר וגם האסיר. הוא זה שצריך לקבל את השפע והוא זה שצריך להיות השליח המביאו אליו. בכל מה שהאדם רוצה להביא לעצמו. הוא רוצה פתרון לבעיה, הוא רוצה כסף, הוא רוצה רפואה, הוא רוצה ישיבה לבנו, וכן הלאה, נשמתו צריכה לקבל את השפע, וגופו הוא השומר של בית האסורים. הקב"ה אומר לגוף: "מסור את השפע לנשמה, אבל זכור שאני הוא זה שמוסר אותו. לא אתה. אתה אין לך שייכות לזה". אבל הגוף אינו יכול להתאפק. ניגש הוא אל הנשמה ואומר: "כנראה אתה חושב שפלוני שלח לך את הכסף. שטויות! בלעדיי לא היית מקבלת כלום. למעשה, אין המצוה נקראת אלא על שם גמרה, כך שהכל נזקף לזכותי ולשמי". **וכיון שהגוף עושה כן, הוא מחטיא את המטרה ומועל בתפקידו**, ואז קורים שני דברים. הדבר הראשון: **השפע אינו מגיע אל הנשמה בשלמותו**, אלא שבור ורצוץ. השני, **הקב"ה מפסיק ליתן שפע לנשמה כי אינו נותן יותר אמוון בשליח**.

לזכות בשני מיליארד דולר, אבל בסוף מורידים שישים אחוז למיסים.

הגונב את עצמו

אומר הקב"ה: כשזה בינך לבינך, אין זה שונה מכפי שזה בינך לבינך פלוני. **אתה חייב להבין למה אתה מתייגע כל-כך על כל דולר.** אתה יודע למה? כי מישוה נוגס מהשפע. **הקב"ה נותן לך הרבה יתר, אבל עד שזה מגיע אליך, נשאר רק עשרים וחמש אחוזים ממנו. חבל!!!**

איזו חוצפה! מיהו הגנב?

במקרה יש לו אותו שם כמו שלך. אותה גימטריא. כשהתפללת, הבאת שפע, ובכן אם לא היית עושה במלאכה, לא היה השפע מגיע אליך כלל, כי מחויב אתה לעשות עשיה כדי שזה יגיע עד אליך. אבל עכשיו שעשית, כל-כך חבל שעשית אותו ככה. הקב"ה אומר: "הרוצה אתה שאני אראה לך איך היית נראה כשעשית אותה שיחת טלפון?! הרוצה אתה שאשלח לך את ההקלטה ותשמע את עצמך?! --- אני רוצה לראות את זה היום מסודר. זה מסודר כבר? צויתת... חבל! כיון שעשית ודיברת כך, הכנסת את עצמך לתמונה, וממילא אותו שפע שכבר עמד מוכן לפתחך, לא היה יכול לבוא אליך בשלמותו."

לא תאכלו על הדם

לפיכך אין האדם יכול לעסוק בעשיה **אם לא ישקיע את כל כוחות נפשו בחלקי המחשבה והתפילה,** כי אז העשיה לא תפעל כראוי. וסיבת הדבר, כי **לאדם יש רצון חזק ותשוקה עזה, ואם ירוץ מיד אל חלק העשיה, כל כוחותיו ייכנסו לאותו חלק וממילא יעשה את העשיה שלא כראוי.** ונמצא שמי שלא התכוון היטב **קודם העשיה במחשבה ותפילה,** חוץ

אותך. אבל אין זה קשור אליך כלל. **מסור את השפע והסתלק מיד. שפלוני לא יזכור אפילו שאתה מסרתו לו.** פלוני לא יזכור כי יהיה עסוק באיזה דבר ואתה תשים לו את החבילה על השולחן ותלך מיד מבלי שישים לב מי הוא זה שהניח אותה. אל תתערב! אל תהיה חלק מזה. ככל שאתה עושה עצמך חלק, אתה פוגם מהאור וגוזל ממנו. **כי חלק מהאור הוא מה שהקב"ה מראה לאדם שהוא נותן לו, וכשאתה מערב את עצמך בסיפור, המקבל מרגיש הרבה פחות שהקב"ה הוא זה שנותנו לו.** לכן כתב הרמב"ם (מתנו"ע י, ח) שהמדרגה הגבוהה ביותר של צדקה היא שאין העני יודע ממי הוא מקבל ואין הנותן יודע למי הוא נותן, כי מה צריך לעשות עסק מזה? מי צריך לדעת על זה? ברגע שיודעים, זה כבר לא כלי ראשון. מישוה כבר הוריד אחוזים.

כשהקב"ה שולח שפע לאחד, אסור לך להכנס באמצע ולקחת ממנו מעשר. אתה מבין? הוא לוקח לעצמו אחוזים, ואח"כ הנהג לוקח אחוזים, ומי שנתן את הכתובת לוקח אחוזים. לפלוני כבר לא נותר כלום. לא רק כשהאדם לוקח כסף לכיסו הוא מוריד אחוזים, אלא גם כשהאדם אומר: "אני הוא זה שהבאתי זאת הנה". זה לוקח לעצמו כבוד, זה עושה בושות לעני, וזה כמו זה נגס ממה שהקב"ה רצה ליתן לעני. האדם מצא ארנק עם סכום גדול של כסף ורוצה לקיים מצות השבת אבידה, אך אומר לעצמו: "הן אם לא הייתי אני מוצאו, לא היה בעל האבידה מקבל את אבידתו, אם כן מותר לי לקחת חצי מהסכום". כך בני אדם מתנהגים כל היום. זה שהציע את השידוך, מייחס את השידוך לעצמו, זה שאמר איזה מילה טובה לשדכן, גם מייחס אותו לעצמו, וזה שגמר אותו, גם מייחס אותו לעצמו. עד שזה מגיע לפלוני, כבר לא נשאר כלום. גם בלוטו זה ככה. אפשר

"הנחתי אותם באמצע גרם המדרגות, בין הקומה השניה לראשונה, אבל לך תיקח אותם, אחרת, מישוהו אחר יקח אותם". דומה הוא למן שהגיע לכל אחד במרחק הראוי לו לפי צדקתו. כשהתפללת, הקב"ה הביא לך את השפע שלך קרוב אליך, ועכשיו הוא אומר לך: "לך הבא אותו אל ביתך". אבל אם הוא מכניס את עצמו בתמונה כאילו הוא בעל השפע, אז הקב"ה מרחיק ממנו את השפע ושם אותו רק בקומה השלישית או הרביעית.

עשיה ברוחניות כעשיה בגשמיות

וכעת נאמר שהרוחניות אינה שונה מהגשמיות לענין זה, וצריך לזכור זאת היטב. לא רק כשיש לו לאדם צרה גשמית מחויב הוא להאמין שהיא באה לו מאת ה' בהשגחה פרטית ולהתפלל לישועה ואח"כ לעשות איזה דבר המועיל לפי סדר העולם, אלא גם כשהאדם צריך להצליח בתורה ושבנו יצליח בתורה, וכן בכל דבר של חסרון שהאדם רוצה שיושלם, אינו יכול לעשות את חלק העשיה באופן שהוא בא לעשות את הכל. העשיה צריכה להיעשות באופן מיושב ביותר.

ניקח שוב את דוגמת החינוך. כל אחד מבין שכאשר הוא בא לחנך את הילד, אסור לו לצעוק ולהוציא עליו את כל רוגזו, ולא מפני שמישהו הזהירו בכך ואף לא מפני שקרא על כך בספר, אלא מפני שהוא יודע ומכיר את המציאות שאין מהלך זה מועיל. הוא יודע שעליו לחשוב היטב איזה מסר הוא רוצה להעביר לילד ואח"כ לחשוב מה הוא הזמן המתאים לכך, ואז יבוא ויעביר את המסר בישוב הדעת נפלאה. כל אחד מבין שדרך זו מועילה יותר, אבל יש לנו נסיון גדול בזה, כי כל פעם כשרואים משהו שאינו כשורה אצל הילד, אנו רוצים להגיב מיד ולהתפרץ בחמת זעם. וגם כשהאדם

מעצם הדבר שחסר לו בשני החלקים הראשונים, עוד זאת ימשך בוודאי להשקיע את כל כוחותיו לעשות ולפעול ולשדר מערכות.

נתן לנו הקב"ה עצה נפלאה. אסור לאכול קודם התפילה, אסור לעסוק במלאכה קודם התפילה. עצה נפלאה היא. כי כך תכין את מחשבתך אל התפילה ותזכיר לעצמך את האני מאמין ותאמר מזמורי תהלים ותלמד את התורה הקדושה ונפשך תתלהב מהאמונה בה', ואח"כ תתפלל את תפילתך ושוב תתלהב נפשך, ואז כשתבוא אל העשיה, כבר תהיה שבע. כבר דיברת על זה, כבר בערת על זה, כבר חשבת על זה, כבר ביקשת על זה, כבר עשית פרוטקציה על זה. אתה כבר אחרי כל הדברים האלה ואתה מרגיש רגוע מאוד. הגם שאין לך עדיין את המדרגה הגדולה של האמונה, אבל בחלק הנפש כבר טיפלת. כבר שיתפת והוצאת את כל ההרגשים שלך. אומר לו הקב"ה: הפלא ופלא! למצב זה בדיוק רציתי שתגיע, עכשיו לך ועשה את הדבר הנכון. תרים טלפון לפלוני ותגיד לעצמך: בלי חטא אדם הראשון, לא הייתי נזקק לחלק זה, אבל חלשים אנחנו, על כן אין לי ברירה אלא לעשות השתדלות.

הבא ברכה אל ביתך

הקב"ה כאילו אמר לו ככה: "הבאתי לך ארגזים מלאי מאכלים". היכן הם? "איפה אתה גר? אתה גר בקומה הראשונה? אני שמתי אותם בקומה השניה. בוא ותוריד אותם והבא ברכה אל ביתך". חושב הוא: "אני צריך ללכת לסחוב אותם מלמעלה?". ומשיב לעצמו: "הן, אדם הראשון חטא, אני חטאתי, אניח את גאוותי בצד ואלך לסחוב את הארגזים ולהורידם אל ביתי". ואם האדם מזדכך ומתעלה, הקב"ה אומר לו:

רוצה לשמוע חידושים כאלה. לא ככה באים ללמוד תורה. באים עם עדינות מיוחדת ורוצים לשמוע, ואז הקב"ה מביא אור ושפע ומכניס לתוך המוח.

כך הוא הדבר כשמגייסים כספים לצרכי מצוה. חושבים מחשבות של אמונה ומתפללים ואח"כ עושים שיחת טלפון. אם אין מצליחים, סימן הוא שהקב"ה רוצה שהלה לא יתן. עוברים לבא בתור. אין משיגים יותר כסף מזה שמעוררים מהומות. אין משיגים יותר כסף מזה שאומרים: "אעשה כך ואעשה כך ואגרום לפלוני שלא יוכל לסרב". כל ההבלים האלה לא מועילים, ואין לנו להתפתות לאותם שאומרים שהם מועילים. אולי בהתחלה נדמה שהם מועילים, כי רואים מספרים גדולים, אבל באופן אמיתי אין השפע יכול לבוא באופן כזה. **השפע בא רק כשהאדם עושה מה שצריך לעשות עם ביטול למשלחו.**

הנשמה לך והכשרון שלך

קצת נבוא לנקודה נוספת: הקב"ה אומר לאדם: "יש לך כשרון; אני רוצה שתיתן ממנו לעולם". כל אחד נולד עם הכשרון שלו. לאחד יש ידי זהב, לשני חוש נגינה, לשלישי מח שיודע לחשב חשבונות, וכן הלאה. ובכן **כל שהאדם עושה זאת כדי לבנות את עצמו, אין הוא רוצה ליתן מכישרונו, כי אם לשאוב כבוד, ממעט הוא בקיום שליחותו, וממילא קשה שיגיע אליו השפע** ושתהיה פרנסתו מצויה לו בהרחבה. אבל אם האדם אומר: "למה הקב"ה נתן לי את כשרוני? הוא לא נתן לי כשרון בשבילי. הוא נתן לי כדי ליתנו לאחרים. אני רק שליח שמעביר מפה לשם, ואם כן לא אנסה להגדיל את כבודי או הוני על ידי הכשרון". וכך הוא נוטל תמורה כספית רק לפי המקובל בעולם לדבר כזה, ועיקר

נכשל בזה, הוא עצמו מבין שאין זה המהלך הנכון אלא שנכשל. איך הוא יודע? כי **האדם מרגיש שכל דבר של עשייה, צריך להיעשות באופן מיושב**, ולא כשהוא רותח מזעם ומקבל החלטות שגויות. בעת האסיפה יכולים להתלהב ולצעוק, אבל **כשעושים, עושים בשיא הישוב הדעת.**

כך הוא גם בעולם המסחר. כשסוגרים עסקה, עושים זאת בשיא הישוב הדעת ולאחר שכבר ליבנו את כל הצדדים. ולכן זה נקרא דרך ארץ. דרך ארץ היא לא כשהאדם צועק ולא כשהוא מתלהט. אפילו בנוגע לאכילה. דרך ארץ פירושה שהאדם אוכל ברוגע ושלווה. הוא תכנן קודם לכן את אכילתו ועכשיו הוא אוכל בלי לעשות עסק מזה. אבל אם הוא מכניס את כל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים באכילתו, אין זה נקרא שהוא אוכל בדרך ארץ, כי שום עשייה אינה צריכה להיעשות בלהט ועם כל ההרגשים. עשייה היא דבר נמוך. עושים אותה כשנמצאים קצת מורמים ממנה וממשיכים תיכף ומיד הלאה.

בא ללמוד ונמצא למד

על זה אנו אומרים שגם ברוחניות הוא כן. כשהאדם מתיישב ללמוד, הוא משקיע מחשבה לזכור שהמוח הוא של הקב"ה וכן השכל שלו, ואז הוא מתפלל מעומק לבו "והאר עינינו בתורתך", וכשמתחיל ללמוד, הוא מבין שהוא התלמיד וכל רצונו אינו אלא לשמוע מה הקב"ה אומר. הוא אומר לעצמו: "אני יודע שהקב"ה יאיר לי משהו. איני יודע מה ואיני יודע איך, אבל אני רציני ביותר". אבל אם הוא בא ללמוד כדי לעשות חידושים. הוא בא עם פטיש, הוא בא עם אלף ספרים. הוא מתעתד לבנות תילי תילים, אזי נאמר לו: "צאתכם לשלום. שתהיה לך בריא ושלם". קודם כל זה לא עובד ככה, וגם אם זה יעבוד, אני לא הייתי

ואפילו נולד במזל של עניות, נוכל לראות איך השפע בא אליו מידו הרחבה המלאה והפתוחה, כפי שכבר דיברנו כמה פעמים.

ואשר הוא עושה ה' מצליח בידו

סיפר לי אברך מעשה שזה עתה אירע עמו. לאברך זה יש ילד נכה שהוא מקבל בעבורו מדי חודש סכום כסף לצרכי רפואתו. ובהיות דרכם של הרשויות לבדוק מדי שנה האם מקבלי הקצבאות עדיין זכאים לקבל את מלוא הסכום שהם מקבלים או שמא כבר נעשה איזה שיפור במצב ואינם זכאים לאותו סכום, אירע פעם שהגיע מכתב לביתו ובו רשום שבדקו את הזכאות שלו והגיעו למסקנא שהוא זכאי רק לחמישים אחוז מהסכום שקיבל עד כה, ולכן יקבל מעתה רק חצי מהסכום.

בתחילה התלבט כדת מה לעשות, ואח"כ גמר אומר לעשות השתדלות, שהרי צריך לעשות השתדלות כשמדובר בדבר הנכון. החליט לעשות השתדלות באופן של החובת הלבבות. אמר לעצמו שלא יוכל לעשות השתדלות באופן של החובת הלבבות אם לא יקיים תחילה את החלקים האחרים, וכפי שנתבאר לעיל שאם אין האדם מקיים את חלקי המחשבה והדיבור, באופן ממילא לא תהיה עשייתו נכונה. ובכן לאחר שבירר מהי הפעולה שצריך לעשות לפי סדר העולם, והיא להביא מכתב מהרופא המעיד על מצבו הרפואי של בנו ולהגיש ערעור, נעמד לקרות ק"ש. אח"כ אמר תפילת רבון העולמים להזכר בכל יסודות האמונה, אח"כ ביקש מה' שינחנו בדרך הנכונה, ואז אמר מזמור לתודה.

לאחר שהיה במצב הנכון של אמונה, הלך אל הרופא שלו ואמר לו בקרירות בלי להוסיף שום דבר ובלי לשנות כלום מן האמת: "כך וכך הוא מצבו של בני, אודה

מגמתו שיהיו מרוצים מעבודתו, ואינו חושב לא על כבוד ולא על שום דבר אחר. הוא נוטל כסף מפני שכך הוא סדר העולם, אבל אינו נתפס בזה כאילו כל מה שהוא עושה הוא רק בשביל הכסף.

הנה מה אדם זה עושה? הוא נותן לשפע שהקב"ה רוצה ליתן לפלוני לעבור דרכו מבלי להוריד לעצמו אחוזים. הוא לא כאותו האומר: "הדבר שלי הוא, ואם תשלם לי הרבה מאוד כסף, אז אחשוב אם ליתן לך קצת משלי. וגם אז תדביק על זה מדבקה שכתוב עליה בשלי הוא. אני עשיתי אותו". סליחה! זה לא שלך. זה השפע של הקב"ה והוא נתנו לך כדי שתעבירונו לפלוני. הן כך אמרו חז"ל (נדרים לו, א) על לימוד תורה לאחרים "מה אני בחינים אף אתה בחינים". אסור לקחת כסף על לימוד תורה לאחרים. זה לא שלך. הקב"ה נתנו לך כדי שתעבירי הלאה. ואתא במשנה בבכורות (כט, א) שכך הוא בכל המצוות. אסור לקחת כסף לא על אמירת עדות, ולא על עשיית דין תורה, ולא על אפר פרה, וכן הלאה. למה? כי של הקב"ה הוא ורוצה ליתנה לפלוני והוא מזהיר אותך שתקיים את שליחותך להעבירו לו מבלי לערב בו את עצמך.

מי שעושה את עבודתו באופן זה, הרי הוא זוכה בדין שלא יבואו גנבים ויגנבו את השפע שצריך להגיע מהקב"ה אליו. והוא על-פי הכלל דה' צלך. הקב"ה מתנהג עם האדם כפי שהוא מתנהג עם אחרים. אם הוא גונב מהשפע שהקב"ה שולח דרכו לאחרים, אף השפע שצריך להגיע אליו חשוף לגנבים. אבל אם הוא עסוק בכל עת שהארות פניו של הקב"ה יגיעו לבני אדם, ששפעו של הקב"ה יגיע לבני אדם, שכשרונו של הקב"ה יגיע לבני אדם, אף הקב"ה שולח לו פרנסה בהרחבה גדולה.

לא יכול לעצור אחרי אמירת מזמור לתודה, כי אז השפע לא יוכל להגיע אליו. ואע"פ שהתפלל, הקב"ה צוה לו שגם יעשה פעולה. ואם הפעולה הנכונה היא להביא מכתב מהרופא ולהגיש ערעור, זה מה שהוא עושה. אבל מי ביקש ממך לבקש מהרופא שיכתוב מכתב חזק בתוספת דברים שאינם נכונים.

היכי דמי חילול ה'

אכן כעין זה אנשים עושים כשרוצים להוציא משכנתא מהבנק, שמבקשים משמאי המקרקעין שיכתוב שדירתם שווה כך וכך, וזאת בכדי שיוכלו להוציא עליה משכנתא בסכום כפול ומכופל ממחירה האמיתי. כל הדברים האלה, הורסים את הצלחת האדם. הוא מתפלל בבית הכנסת שהקב"ה יתן לו משכנתא, ואח"כ היועץ אומר לו: "איזה שמאי הזמנת? לא, לא, לא, אל תיקח את פלוני. הוא ירשום לך את השווי האמיתי. קח את פלוני". איזה חורבן! אני עוד לא מדבר על חלק השקר שבו. אני מדבר על עצם זה שלבו שקוע לגמרי בעשייתו, כאילו כבר סיים עם התפילה ועכשיו הוא צריך להשקיע את כל כוחות נפשו בעשייה. כל-כך חבל. אתה לא יודע בכלל שהקב"ה שמע לתפילתך. אתה יודע איזה חילול ה' אתה עושה? כי עכשיו כשתראה שאינך מצליח לקבל משכנתא בגלל עשייתך הקלוקלת, תאמר שאין הקב"ה שומע לתפילותיך. אומר האדם: "מה? אסור?! אם כן אני יושב בביתי ולא עושה כלום". שוב פעם חילול ה'. הקב"ה רוצה ליתן לך את הכסף. הוא רק מחכה לראות איך אתה פועל.

הרי אתה זקוק לדירה ואתה שואל: "איך אפשר? כאלה סכומים אסטרונומיים! זה לא יכול להיות". הפלא ופלא! בא נתחיל. "לא, אין לי עם מה להתחיל". טעות! למה אתה

לך אם תוכל לכתוב לי מכתב ולחתום כדי שאוכל לקבל בעבורו קצבה". ולמרבה הפלא, פינה לו הרופא את זמנו וערך לו מכתב ארוך ומפורט להפליא. הוא כתב לו כך: "איש זה מתמודד עם דבר פלוני ועל זה מגיע לו מאה אחוז, ועוד הוא מתמודד עם דבר פלוני ועל זה מגיע לו שמונים אחוז, ונמצא שביחד כבר מגיע לו מאה ושמונים אחוז, וכן הוא מתמודד עם דבר זה ועם דבר זה". לאחר מכתבו הארוך חתם הרופא את שמו ומסר לו את המכתב, ויהי לפלא, כי לא ביקש ולא התחנן.

כעבור תקופה קצרה, הוא מקבל מכתב שחזרו ואישרו לו קצבה של מאה אחוז. סבור היה שהסיפור נגמר, והנה לפני שעות אחדות הוא בודק את חשבון הבנק שלו ומוצא שם סכום גדול של כסף, למעלה מעשרת אלפים דולר. בטוח היה שמדובר בטעות, וכשהלך לברר, אמרו לו שאין זה טעות, אלא הוא הולך לקבל מעתה ואילך לא מאה אחוז, אלא מאתיים ושמונים אחוז, זאת בגין המכתב של הרופא. והכסף שהכניסו לו עכשיו הוא על העבר. וחוזר אני ומדגיש שהכל היה אמת לאמיתו, בלי שום קורט של שקר.

האברך יצא מהכלים, כי ראה עד כמה דרכו של החובת הלבבות מועילה. הוא לראשונה בחייו עשה עשיה כמו שצריך. אנשים אינם רגילים לזה. הם חושבים שקודם צריך להתפלל ואח"כ צריך לעשות השתדלות, שני דברים שונים הם ואת שניהם צריך לעשות באותה התלהבות. הם לא יודעים לכמה הצלחה היו זוכים בחייהם אילו היו עושים את עשיותיהם נכונה. צריך פשוט לעמוד ולדחוק באנשים לעשות את הדבר הנכון. מדובר בסט של דברים. האברך פשוט עשה מה שצריך, אחד לאחד. אין האדם יכול להתחיל עם העשייה, כי אז היא בוודאי לא תיעשה נכונה. כמו כן הוא

בצורה של שובבות ופזיזות. הדבר נכון אפילו לגוי שאינו יודע מה זה אמונה ובטחון ומה זה השתדלות. דוק ותשכח. תראה שלא יפה לעשות עשיות בפזיזות. כשהאדם רוצה להעביר איזה מסר, הדבר הנכון הוא שלא לצעוק. כשהאדם צועק, כולם מבינים שמשוהו אינו כשורה אצלו. וכן כל דבר שהאדם עושה, מתאים לו להיעשות באופן עדין ורגוע. כשהאדם משקיע את ראשו ורובו בעשייתו, שפלות היא. זה לא כפי שצריך להיות. הוא יצא מגבולות האדם הבריא.

אמר לנו הקב"ה: רצוני שתבין שזה לא רק מצד חכמת חיים. אתה מקיים דרך ארץ לא מפני שאתה רוצה שהאנשים מסביב יראו שאתה מתנהג כשורה, אלא מפני שאתה קולט שהסדר שהקב"ה קבע בעולם הוא אמת. והסיבה שאיני משקיע את ראשי ורובי בעשייה, היא לא מפני שאני רוצה להתייפף, להיות איש של מה יפית, אלא מפני שאני מבין את שורש הדבר. אני מבין שהקב"ה רוצה בכל עת ליתן שפע, אך הוא ממתין שהאדם יפעל על-פי שלושת השלבים: האמונה, התפילה והעשייה.

בדיל ויעבור

מצוי מאוד שהאדם עומד בתור לשלם בחנות וכדומה וזמנו לחוץ ביותר, והנסיון אז גדול מאוד להתחיל להתלהם - "אני הייתי קודם; באת אחריי". חבל! אילו היה זוכר אז מה הדבר הנכון לעשות, היה יכול להגיע בזמן הביתה. יחשוב עכשיו מחשבות של אמונה, ואח"כ יתפלל, ואז ישאל באופן יבש וקר, ויחזור אל מקומו. הוא לא יכול לבו בעור לו. הוא רוצה כבר לעשות את זה.

לאחרונה ראיתי יהודי רחוק משמירת תו"מ שעמד בתור ארוך, בסוף התור, וצעק

לא מתחיל? כל יום תתחזק באמונה ותתפלל. תתפלל לה' שלכל הפחות פעולה אחת במשך היום תצליח לעשות בצורה של גזירת מלך. הקב"ה אמר שאעשה כך וכך, אני עושה כך וכך. זה כן הביא תוצאה, זה לא הביא תוצאה. מה זה משנה. אני עושה כי אני צריך לעשות, כפי שאני מתפלל כי אני צריך להתפלל.

ולא תשא עליו חטא

המלחמה הגדולה נמצאת כאן, בחלק העשייה. גם בחינוך הוא ככה. דרשות של חינוך הם דבר נפלא, רעיונות הם דבר נפלא. אבל מה קורה בשעת מעשה, כשאינו מרוצה מהתנהגות בנו והוא מרגיש שרגשות הכעס הולכים ומתגברים. אז הוא אומר לעצמו: "איני הולך לומר לו כלום. בעשר הפעמים האחרונות אמרתי לו, וסתם התקוטטנו. עבדתי כל-כך קשה להתקרב אליו ובגלל מילה אחת שלא במקום, הפסדתי הכל. אני לא אומר לו כלום". לא נכון! תתפלל לה' ותמתין עד למחר ואז תדבר אל בנך. **לסבא מקלם** וצ"ל היו בגדים מיוחדים לאמירת תוכחה. אין לומר תוכחה עם אותם בגדים. צריך להחליף את הבגדים, להכנס למצב אחר, ורק אז יבוא כשהוא מיושב בדעתו ושבע בזכות התפילה, ויוכיח את בנו. כשהאדם שרוי בכעס, אינו יכול לומר תוכחה. הוא פטור מלומר אז תוכחה. לא רק פטור, אלא אסור לו באיסור חמור לקיים אז מצות תוכחה, שהרי אינו יכול לקיימה. כפי שאי-אפשר לקיים מצות לולב בלי ארבעת המינים, כך אי-אפשר לקיים מצות תוכחה בלי ישוב הדעת. **רק כשהאדם מלא שמחה ומיושב בדעתו, אז הוא יכול להתפלל ולגשת לעשות את העשייה המוטלת עליו.**

כשהאדם יתבונן בזה, יראה שאפילו מצד חכמת חיים, כל עניני העשייה אינם באים

כפי שאתה מבין שאם מסרו בידך חבילה שצריכה להגיע לפלוני והיא נמצאת אצלך בבית, ואתה רוצה שהמצוה תיקרא על שמך, אין כדאי לך להשאיר בביתך, אלא כדאי לך שתקדיש לזה עוד חמש דקות ותביא אותה לביתו של פלוני, ואז תיקרא על המצוה על ידך כי המצוה נקראת על שם גומרה. כך תבין שהקב"ה אומר לך ככה: "אני רוצה להביא לך שפע. קיימת את חלק האמונה, קיימת את חלק התפילה. עכשיו תעשה גם את החלק השלישי. סיים את המצוה. אל תשאיר אותה באמצע. הפשל את שרוולך, והבא את המצוה אל גומרה. ברם זכור תזכור שחלק זה הוא החלק המסוכן ביותר, כי שם הוא הנסיון הגדול לעשותו כמו שליח. ולוואי שנזכה בס"ד.

כל הזמן קולות על כל מי שעמד שם: "יש כאן תור. אל תידחף!". לא עבר יותר מארבע חמש דקות והוא עצמו נדחף בתור אחר שהיה שם.

אותם שצועקים וצווחים, זה לא נובע אצלם מיישרות כלל וכלל. להיפך, הם אלה שנדחפים. בצעקתם הם אומרים: "איני יכול לעשות עשיה בקרירות ולהמשיך הלאה. האלוקים עשה את האדם ישר, אך אני איני מצליח להיות ישר. למה? כי קשה לי". ובכן, התפלל לה' שאת כל עשיותיך תעשה באופן ישר ובריא, ואז תראה שהכל מתאים לפי הסדר שהציב הקב"ה, כי רצה שהאדם יקיים את שלושת חלקי האמונה עד שהשפע יגיע אליו.

יום ראשון פרשת וישב י"ז כסלו תשפ"ג

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז זיע"א

יסודות מתורת הצדיק, והרחבה בענין הלומד תורה לשמה יסורין בדלין הימנו

קמא. כשהמלמד שאל אותו לטעמו, אמר: "בבא קמא היא המסכתא שלי". המלמד שאל אותו למה, והוא השיב: "כי בבא קמא הוא ראשי תיבות ברוך בן אדל קדוש מרחם אמו". ואכן זקנו **הבעש"ט הק'** הורה למלמד לעשות כרצון הילד וללמוד אתו מסכת בבא קמא.

בספר ילקוט "נטעי אשל" להגה"ח רבי שמואל אהרן לידער זצ"ל כתב: שמעתי מדודי רבי אהרן יוסף לוריא ששמע מהרבי ר' ברוך שיש בחינה באהבת ה' שכאשר האדם טועם אותה, לא יעלה בידו לחטוא יותר. זהו שאנו מבקשים "ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, למען לא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד". אם נגיע לאותה בחינה של אהבה, לא נצטרך להתבייש מחמת עבירה. והוסיף הרבי ר' ברוך שהוא טעם מאותה בחינה ולכן לא היה יכול לחטוא.

פעם שאל חסיד זקן מהבעש"ט הק' על הא דאיתא ב**זוה"ק** על הפסוק "והנה שלושה אנשים נצבים עליו", מאן אינון שלושה אנשים? אילין אברהם יצחק ויעקב, ולכאורה יפלא איך יתכן שיהיה אחד מהם אברהם והרי באו לאברהם. והיה שם נכדו הרבי ר' ברוך, וכשמע את השאלה, אמר לזקנו: "זיידע! וואס פרעגט דער אלטער נאר [סבא! מה שואל הזקן הטיפש], הזוהר הרי מתכוון למדות הקדושות".

עוד מסופר שנשאל בילדותו למה נכתבה התורה בלי נקודות. אמר: "כדי

המאיר לארץ ולדרים עליה

היה מגדולי הצדיקים שהעמידו את תורת החסידות אשר מימיהם אנו שותים עד היום. הקב"ה שלח את הנשמות האלה לעולם כדי שיעזרו לנו הנשמות הפשוטות, שיהיה לנו סולם שנוכל לעלות עליו ולהתקרב אל ה'. יסוד מובא ב**זוה"ק שיש צדיקים שכבר הגיעו לשלמותם, אבל הקב"ה שולח אותם לעולם כדי להאיר לבני ישראל**, וכפי שהקב"ה מעלה כל יום את החמה כדי להאיר לעולם, המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, כן הוא שולח לנו **צדיקים להאיר לנו הדרך**. ומבאר ב**זוה"ק** שמהאי טעמא נקרא הצדיק שמש, כי הוא דומה בענין זה לשמש. וכבר אמרו **חז"ל** (יומא לה, ב) שהקב"ה שתל את הצדיקים בכל דור ודור. כל דור זקוק לצדיקים שיאירו לו, והרי מאירים לדורם ולדורות הבאים אחריהם.

אכן הרבה עובדות וסיפורים יש שאפשר לראות מהם שהרבי ר' ברוך כבר נולד במדרגה גדולה מאוד, ואחת מהתכליות של הסיפורים האלה, היא להבין יסוד זה, שהוא הגיע לעולם למעננו, כי אז נבין שעלינו לנצל מתנה זו ולהתחמם לאורו.

קדוש מרחם אמו

ידוע ומפורסם הסיפור שבהיותו ילד צעיר והתחיל ללמוד גמרא, המלמד ביקש להתחיל אתו במסכת בבא מציעא, אך הוא סירב ואמר שרצונו להתחיל במסכת בבא

להתלכלך ולא להתגשם כדי שיוכל ללמוד את התורה בקדושה ובטהרה, התורה מאירה לו, כלשון הירושלמי "המאור שבה מחזירו למוטב". הוא רואה מה שיש לו לעשות, הוא רואה היכן נמצא רבונו של עולם, הוא מוצא את רבונו של עולם.

הוי מתחמם כנגד אורן של חכמים

והמהלך השני הוא שאפילו אין האדם נמצא עכשיו במדרגה שיוכל לראות הכל על-ידי התורה, יכול הוא ללכת אל הצדיקים הגדולים, הנשמות המאירות שהקב"ה שתל בדורו, ושם הוא ירגיש אמונה חזקה. הוא לא רק יראה שם איך לעבוד את ה', שהרי פעמים שהם גבוהים כל-כך שקשה לחקותם, בפרט אותם צדיקים שלא הגיעו לעולם כדי לעלות ממטה למעלה ולהתמודד עם כל דבר קטן שאנו מתמודדים בו, ליפול ולקום, ליפול ולקום, כך שאיננו יכולים ללמוד מהם איך להתגבר על כל סוג של יצר הרע באופן פשוט, שהרי לא התמודדו עם מה שאנו מתמודדים, אלא גם ירגיש שם אמונה חזקה ויקבל בהירות נפלאה מנוכחותו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. כי הצדיקים לא רק לאלפנו בינה באו, אלא באו להאיר ולזכך את העולם, לנקות ולטהר את האוויר, וחופץ מזה כשולמדים את תורתם ומתבוננים בעבודתם ושומעים עליהם עובדות וסיפורים, ובפרט ויש צדיק הנמצא בין החיים, מזה לבד יכולים להרגיש עד כדי ראייה חושית שיש אלוקים בעולם.

לנבי משה מילתא זוטרתא היא

זהו היסוד הידוע שכתוב בכמה מספרי הצדיקים בשם הבעש"ט הק' זי"ע בענין המובא בגמרא שמשה רבינו אמר לבני ישראל "מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה". מה כבר הקב"ה שואל מכם? סך

שהצדיקים יוכלו לכתוב את הנקודות ולצרף את האותיות באופן שייטיב עם בני ישראל". הפלא הוא שדבר זה כבר כתוב בספורנו, אך הרבי ר' ברוך כבר אמר זאת בילדותו, שכבר אז שרתה עליו רוח הקודש.

הנה לנו מכל העובדות והסיפורים שהרבי ר' ברוך נולד במדרגה גבוהה מאוד ותכלית ירדתו לעולם היתה להאיר לעולם ולדרים עליה. וכעת נבאר קצת מה נקרא להאיר את העולם. לא שאנו מבינים, והרי מדובר בצדיקים שהליכותיהם נשגבים מבינתנו, אבל מה שכתוב אנו יכולים לומר.

נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי

הנה טובה גדולה עשה הקב"ה לנבראים, שהגם שנדמה לנו כאילו הכל מתנהל בה על-פי טבע ויכולים לטעות ולתעות, כל שאין האדם מוכה בסנוורים והקב"ה מסייע לו ופוקח לו את עיניו, יוכל לראות בבהירות נפלאה איך הקב"ה מחיה ומנהיג את הכל. אמנם הקב"ה לא רצה שיהיה הדבר גלוי לכל, ולכן הניח על זה כיסוי, אבל נתן דרך לאדם שיוכל להתדבק ולהתחבר לאור התורה ואז יוכל להשתמש באור זה ולהתהלך בבטחה בעולם כשיראה על ידו שהקב"ה נמצא בכל מקום ובכל מצב, בדומה למי שהולך באישון לילה ואפילה ולוקח עמו אבוקה, שאור האבוקה מאיר לו את הדרכים.

ואור זה שממנו יכול האדם להדליק אבוקה, נתן הקב"ה בעולם בשני אופנים, אחד על-ידי ישראל ואחד על-ידי אורייתא. כשיש אורייתא ויש ישראל, אזי יכול האדם לראות את ה'קודשא בריך הוא' שבכל דבר. המהלך של התורה הוא פשוט. הקב"ה נתן לנו את התורה על הר סיני ונעשה אור גדול. מאז כשהאדם לומד תורה ומבקש מה' שיאיר את עיניו בתורתו, ונוהר שלא

ירא מן העבירה, הוא רואה איך הוא חי בפשטות כזאת שהקב"ה רואה כל דבר, וזה מעורר בו יראה אשר זהו התכלית של זה העולם כאמור. נמצא שהצדיקים הם אור גדול, והקב"ה הטיב עמנו שנתן לנו את התורה ונתן לנו צדיקים, כי כך יש לו לאדם במה להתחמם. הוא מתחמם עם דף גמרא ומתחמם עם הצדיק. הוא לא מתחמם כדי לקבל איזו התעוררות בלבד, אלא כדי שלא יהיה טבול בשקר, רק **יזכור בכל עת מה תכליתו בעולם ומהי האמת.**

תכין בטובתך לעני אלוקים

בענין זה יש פירוש יקר מהרבי ר' ברוך. **בתהלים** (מזמור סח) דוד המלך מדבר על שהקב"ה לקח אותנו במדבר והביאנו להר סיני ליתן לנו אתה תורה, ושם נאמר: "גשם נדבות תניף אלוקים נחלתך ונלאה אתה כוננתה". הקב"ה הוריד עלינו גשמי נדבה וטללי תחיה לאחר שהתעלפנו משמיעת הדברות הראשונות מפי הגבורה. אח"כ נאמר: "חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלוקים". חיתך, היינו בני ישראל, עדרי צאנו של הקב"ה, כמו שנאמר "נהגת כצאן עמך". ישבו בה, במדבר או בארץ ישראל. תכין בטובתך לעני אלוקים. הקב"ה הכין בטובתו לעם עני, כאשר נתן לנו את לחם מן השמים ומים מן הבאר. פירוש הרבי ר' ברוך: עני היינו מי שעני בדעת. **הקב"ה מכין לעני דעת שהתורה תבוא אליהם.** הוא מכין לנו צדיקים שמלמדים אותנו את התורה, **הוא מכין לנו צדיקים שנותנים לנו הבנות מאירות בכל דבר כדי לדעת איך להתהלך בעולם.**

אכן האדם צריך לפעמים לברך ברכת המזון על ששבע מהבנה בתורה. נדרש לזה ברכת המזון, כי הוא רעב ובאמת זקוק למזון לנשמתו, והקב"ה הכין לו מזון וסיפק

הכל יראה. זה מה שהאדם צריך כאן בעולם, לירא מהקב"ה. אנג, זהו הקטע הראשון בספר **בת עין**. הוא מבאר שם שראשית הוא ישראל וראשית הוא יראה, ראשית חכמה יראת ה'. **הקב"ה ברא את העולם כדי שהיהודי יירא ממנו, שתהיה לו יראה כזו שיתחיל להבין כמה גדול הוא הבורא.** היהודי שיש לו יראה, ראשית שבראשית, **זוהי התכלית של העולם.** בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ. ה'בת עין' כותב שם שפעמים הרבה אין האדם במדרגה זו, והרי כל אחד יש לו עליות וירידות, אך כשיש לו יראה מזה שאין לו יראה, גם טוב הוא. יש דרגה של שמים ויש דרגה של יראה. פעמים שהאדם ירא מפני שיש לו השגה ופעמים שהוא ירא מפני שהוא מוצא את עצמו חומרי ומגושם. זהו בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ. **והיהודי שתהיה לו יראה מזה שאין לו יראה, זה יביא אותו אל מדרגת השמים של היראה.** אך **זוהי התכלית של העולם, בראשית, שהיהודי שנקרא ראשית, תהיה לו יראה שנקראת ראשית.** עכ"פ משה רבינו אומר: מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה. **זה מה שהאדם צריך לעשות תמיד, ללכת מיראה זו ליראה זו.**

שאלו חז"ל: אטו יראה מילתא זוטרתא היא!! ותיצרו: אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא. ושאלו כולם: הרי משה רבינו מדבר אל בני ישראל ואצלם לאו מילתא זוטרתא היא. אמרו **תלמידי הבעש"ט בשם רבם הקדוש,** שהפירוש הוא כך: אין, לגבי משה, המסתופפים בצלו של משה, אצלם היראה נעשית מילתא זוטרתא. יש בחינה **שהאדם אין לו עדיין את ההשגה, אבל הוא מתחמם לאורו של צדיק וירא ה' ורואה איך הוא מציית בכל תנועה לריבונו של עולם וזה מכניס בו יראה.** הוא רואה מה נקרא יראת שמים, הוא רואה איך הצדיק

בעולם. עכ"פ זהו אחד מהדברים הגדולים ביותר שהתרחשו מאז מתן תורה, שהקב"ה העניק לנו אור זה ונתן לנו רשות להיות שייכים אליו.

ואח"כ הביא הקב"ה צדיקים בעולם שיבואו את האור הזה גם לאנשים פשוטים, אפילו למי שעדיין לא מילא את כריסו בש"ס ופוסקים. הרי בשביל להתדבק באור הזוה"ק צריך לדעת הכל ולהיות גבוה מאוד, ובכן מה יהיה, היתכן שמי שלא הגיע עדיין לשם, לא יוכל ליהנות מאור זה מבהירות זו בהש"ת?! הרי צריכים אותו בשביל האמונה, צריכים אותו כדי לדעת להתפלל כיהודי, כדי לדעת לעשות את השבת כיהודי. הטיב הקב"ה שוב עם הנבראים ושלח לעולם את נשמת האר"י ז"ל ואת נשמת תלמידו מהר"ח ויטאל זיע"א שירשום את תורתו. ואח"כ שלח לעולם את נשמות הבעש"ט הק' ותלמידיו ונשמת הרבי ר' ברוך זיע"א כדי שילמדו אותנו דרכי עבודה, כך שהגם שלא נדע עדיין את כל ההבנות הגדולות, נדע מה לעשות על-פי הזוה"ק. וזה מתנה גדולה ועצומה היא, כי כך יודע האדם מה לעשות הגם שאינו בעל מדרגה גדול.

כי הגדלת על כל שמך אמרתך

הרבי ר' ברוך פירש הפסוק (תהלים קלח, ב) "כי הגדלת על כל שמך אמרתך": הרבה מאוד שמות יש שהאדם צריך לכוון. ואומר דוד המלך: כי הגדלת על כל שמך, אמרתך. **יותר גדול מכוונת כל השמות הוא כשהאדם מקיים אמרתו יתברך** - "הקב"ה אמר לי לעשות ואני עושה", כענין רחמנא אמר תקעו. "יש לי עכשיו צווי לעשות כך וכך, ואני יודע שיש בזה כוונת גדולות, אבל אני עושה לקיים רצון בוראי".

לו בטובתו. נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד בעבור שמו הגדול. הקב"ה זן ומפרנס לכל. כל ההודאות האלה עולות גם על התורה. צריך להבין זאת. מה גם שעל-פי הלכה צריך להזכיר תורה בברכה השניה של ברכת המזון, ועל תורתך שלמדנתנו, וכדאיתא בגמרא כל שלא הזכיר ברית ותורה לא יצא ידי חובתו. אבל גם הברכה הראשונה עולה על התורה, כי כפי שיש מזון לגוף, כך יש מזון לנשמה, והקב"ה מכין מזון. הוא נותן לנו תורה, הוא נותן לנו צדיקים, הוא נותן לנו גדולי תורה שמפרשים את התורה ומתנהגים לפי התורה ומחדירים יראת שמים לעולם, וזה מזין אותנו. אחרת, נהיה נפוחי רעב ר"ל. ובכן טובה היא שאנו צריכים הודות עליה ללא הרף, שננתן לנו צדיקים שיאירו לנו.

אור מופלא רום מעלה

והנה אחד מהמאורות הגדולים ששלח לנו הקב"ה הוא הזוהר הקדוש. הוא שלח לנו את התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שגילה לנו סודות התורה אשר על ידם יוכל האדם להרגיש בחוש שיש אלוקים בעולם, לא רק לזכור שיש אלוקים, אלא גם להרגיש באופן חושי. מתנה היא לעולם במיוחד עכשיו שאנו שרויים בגלות, וכפי שאמרו הצדיקים שרבי שמעון נולד חמישים שנה לאחר חורבן הבית, כך **שהמאור הגיע לעולם בזמן הגלות כדי שיהיה לנו במה להתחמם ואיך להתקרב אל ה'.** אמנם במשך תקופה ארוכה היה הזוהר הקדוש צפון מבני אדם ורק באמצע תקופת הראשונים* חזר ונתגלה, וידוע שהרה"ק **רבי פנחס מקאריץ** זיע"א אמר שהוא מודה לה' שהגיע לעולם לאחר שכבר היה הזוהר בעולם. אחרת, איך היה מכלכל צעדיו

א. בדור תלמידי הרמב"ן.

פעם סיפר על עצמו שרבי שמעון בר יוחאי הופיע לו בחלומו ואמר לו: **"אתה אדם השלם"**. כך היו לו מדרגות גבוהות ביותר כי הקב"ה נתן לו. בוודאי אף זיכר את עצמו הרבה, אך כוונתנו שקיבל הרבה מעבר לעבודתו. הרבה עובדות וסיפורים יש על עבודתו הנשגבה ביום הילולת רשב"י ועל שייכותו המיוחדת לרשב"י. הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זיע"א היה שבע פעמים אצל הרבי ר' ברוך בל"ג בעומר, ואמר כך: בדרך כלל אומרים של"ג בעומר הוא יו"ט של בני ארץ ישראל, אבל אצל הרבי ר' ברוך היה יום זה היו"ט הגדול ביותר. לבוש היה בבגדי שבת והארץ הרבה באמירת תורה על שולחנו הטהור. כן סיפר שפעמים שהיו קורים שם דברים מבהילים, וכבר אירע כמה פעמים שהכריז פתאום "ברוך הבא רבי שמעון" ופחד גדול נפל על כל הסובבים, וכן לקח את ספר הזוהר בידו ואמר: "אני מכיר אותך ואתה מכיר אותי".

פעם נטל את ספר הזוהר לידו והראה באצבעו על הרשום בשער: "ספר הזוהר מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי", ופירש כך: ספר הזוהר, היינו ספר מאיר ומזהיר. מהתנא, היינו שמלמד אותנו. ומהו מלמד אותנו? - האלוקי. שיש אלוקים בעולם.

הנה כל הדיבורים האלה הסבר הם להבין את היסוד האמור שהרבי ר' ברוך קיבל את כל ההשגות כדי שיוכל למסור אותן הלאה, שאף אנו יהיה לנו שייכות להן. כל דרכי העבודה המסורות לנו בספרי הצדיקים, באות מאור זה שהקב"ה שלח לעולם. היה רבי שמעון ואחריו היו צדיקים ששוב הביאו אור זה לעולם.

מה שמועה שמע ובא

הרבי ר' ברוך זיע"ע פירש: "בפסוק נאמר וישמע יתרו". ופירש **רש"י**: "מה שמועה

בספר **"עבודת עבודה"** סיפרו של **האדמו"ר מטאהש** זיע"א כתוב שהיה חוזר תמיד על פירוש זה של הרבי ר' ברוך, ואומר היה: לכך אני חוזר תמיד על פירוש זה, כי בני אדם יש שחושבים שאינם יכולים לומר את כל ספר התהלים בשבת בבוקר כי אינם יודעים את השמות הקדושים ופעמים שאפילו אינם יודעים את כל פירוש המילות. לא!!! כי הגדלת על כל שמך אמרתך. הרבי ר' ברוך אומר **שכאשר האדם אומר עם תמימות ועם שברון לב, הגם שאינו מרגיש שום טעם ואינו יודע את כוונות, גדול הוא מהכל**. אמרו תהלים! כשהאדם מאמין בזה ויודע שיש כוונות גבוהות שאינן ידועות לו, ויש לו שברון לב מחמת כן ואומר תהלים באותו שברון לב, הקב"ה כבר משלים לו שמזמורי התהלים יפעלו בשבילו כאילו כיוון את כל הכוונות ויכבסו את נשמתו.

עם רבי שמעון בר יוחאי

ידוע שהרבי ר' ברוך היתה לו שייכות מיוחדת לזוהר הקדוש. היו מהצדיקים שאמרו שכאשר הרבי ר' ברוך למד את הזוה"ק, למד אותו ממש כנתינה מסיני. וכן יש כמה סיפורים שזכה ללמוד את הזוה"ק עם הכוונות הגבוהות ביותר. בדרך כלל האדם עולה מהשגה להשגה והולך לאט, הולך הולך וגבוה, אבל הרבי ר' ברוך זכה למדרגות גבוהות ביותר.

פעם היתה מסיבה של הרבה מהצדיקים וכיבדו שם את כל אחד לפרש מאמר אחד מהזוהר הקדוש. כל אחד פירש מאמר לפי השגתו, ואח"כ פירש הרבי ר' ברוך מאמר אחד. אמרו אז הצדיקים שכאשר שמעו איך הרבי ר' ברוך לומד זוה"ק, הבינו שעדיין לא התחילו כלל ללמוד זוה"ק והשגתם קטנה מאוד.

אמר הרבי ר' ברוך: מה הפירוש שהקב"ה נמצא עם בני ישראל בגלות? בדרך כלל מפרשים שהוא מרגיש בצערן, כענין מה שאמרו **חז"ל** (סנהדרין פ"ו מ"ה): "בשעה שאדם מצטער, שכינה מה הלשון אומרת? כביכול, קלני מראשי קלני מזרועי". אך הרבי ר' ברוך פירש כך: "השכינה כביכול מתלבשת ומצטמצמת עם האדם באשר הוא שם הכל כפי העת והזמן". התורה מצטמצמת לאדם לפי המצב שהוא נמצא ברגע זה. אם הוא נמצא במדרגה נמוכה מאוד, הקב"ה מדבר אתו לפי מה שיוכל להבין במדרגה זו.

בשפת כל אחד ואחד

הן כל אחד מבין שאל ילד קטן מדברים כפי שמדברים לילד קטן. הצורה שמדברים היא צורה ילדותית. לפעמים צריך גם לדבר יותר איטי, וכן צריך להשתמש במילים יותר פשוטות, וכמו כן אי אפשר להסביר לו דברים עמוקים מדי. וכשהילד מתבגר קצת ורוצים להעיר לו משהו, אז כבר יכולים לדבר אתו בשפה יותר בוגרת. לפעמים יאמרו לו: "הרי אינך ילד קטן. הבה נדבר אתך כמו שמדברים לילדים גדולים. למה עשית כך וכך?". זהו הכלל. מדברים אל האדם לפי המדרגה שבה הוא נמצא. ואין זה קשור לגיל האדם אם הוא בן ארבעים או חמישים או שישים, אלא לדרגת השכל שיש לו. הכלל הוא שאם המדבר רוצה שדבריו יפלו על אזניים קשובות, **הוא צריך להתאים את עצמו אל השומע, כי אם לא יתאים את עצמו אליו, חבל יהיה על כל מאמציו.**

נבאר זאת בעוד משל כדי להעשיר את ההבנה. פעמים הרבה אין זה קשור בדווקא לדרגת האדם, אלא לוקחים בחשבון את המציאות שבה האדם נמצא, את הסביבה שלו, את תכונות הנפש שלו, מה מפריע לו,

שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". הנה באמת צריך להבין איך הצליח עמלק לקרר לאחר התגלות כזאת שהיתה בקריעת ים סוף? אמר הרבי ר' ברוך: קושיא זו הוקשה לו ליתרו: היתכן שתהיה מלחמת עמלק לאחר שהיתה קריעת ים סוף?! והבין מזה שהיצר הרע גדול כל-כך עד שמי שיושב לו בביתו יוכל להמשיך לחיות בהסתר של הטבע גם כשייטדדו כל מערכות הטבע, ומזה הגיע למסקנא שאסור לשבת בבית, אלא **צריך להיות ביחד עם אחים ורעים, יריאים ותמימים, וכך יוכל לראות שיש אלוקים בעולם.** זהו הפירוש מה שמועה שמע ובא? - איזו הבנה היתה לו שגרמה לו לצאת מביתו ולבוא אל בני ישראל במדבר? התשובה היא: קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. מזה שהיתה מלחמת עמלק לאחר קריעת ים סוף, הבין **שגם כאשר יש התגלות אלוקות בעולם, אם האדם יישב בביתו, ימשיך להשתטות, כי ימצא סיבות טבעיות לכל המתרחש וימשיך להאמין בכוחות הטבע.** מזה הבין **שצריך להתקרב לצדיקים יראי ה', ושם רואים בהירות שיש אלוקים בעולם,** וככל שנתבאר עד כה שהקב"ה מביא צדיקים בעולם כדי שנתחמם לאורם ונזכור את יסודות האמונה, ויסודות התורה והקדושה וכל מה שהיהודי צריך לחיות אתו.

שכינתא בגלותא

עוד פירוש יש לנו מהרבי ר' ברוך שהוא יסוד גדול, יסוד בענין הצדיקים ויסוד בענין החיים באופן כללי. בסוף **מסכת מגילה** (כט, א) שנינו: תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר: בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה, שבכל מקום שגלו, שכינה עמהן. גלו למצרים - שכינה עמהן. גלו לבבל - שכינה עמהן. ואף כשהן עתידין ליגאל, שכינה עמהן, שנאמר: ושב ה' אלוקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות.

עבים כפי השגת האדם. השכינה צריכה לצאת לגלות משום שהיהודי צריך שיסבירו לו איזה דבר, הוא זקוק לאיזה זעזוע, וכיון שהשגתו נמוכה כל-כך, אין ברירה אחרת כי אם שהשכינה תתלבש בלבושים עבים, שהרי לא יבין אם ידברו אתו בדרגה יותר גבוהה, וזו גלות קשה היא לשכינה. הרבי ר' ברוך ממשיך בלשונו: **"ובפרט שכל אחד הוא קומה שלמה, והשכינה צריכה להתלבש כפי שכלו ועבודתו והשגתו. כפי מדרגת האדם בכל עת, כן מאיר לו זיו השכינה להחיותו"**.

הוא מביא לזה ראיה מהפסוק (שמות כד, י) **"ויראו את אלוקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהרה"**. ההשגה בה' משתנית לפי מדרגה. כשהמצב הוא מצב של גלות, ההשגה היא כמעשה לבנת הספיר, וכשהמצב הוא מצב של גאולה, ההשגה היא כעצם השמים לטוהרה.

אור אחד בכמה לבושים

כעת נבאר: הקב"ה שולח אור לכל אחד, אבל הלבוש העוטף את האור תלוי לפי מדרגת האדם. ניקח למשל הענין של יסורים. הקב"ה שולח איזו צרה לאדם. בעצם מדובר בדבר טוב, כפי שכל הספרים מסבירים שאין דבר רע יורד מלמעלה. טוב הוא אלא שהגיע בלבוש כזה. למה הוא הגיע בלבוש כזה? כי לא היתה לו יכולת להגיע בלבוש אחר. **עכשיו לפי המצב והענין, כדי ללמד את האדם מה שהוא צריך ללמוד, אילו היה האור מגיע אליו בלבוש של חסד נגלה, לא היה מבין אותו**².

הקב"ה רוצה שהאדם יגיע, לדוגמא, לענווה נפלאה, שיכיר בעומק נפשו שהוא

מה ידבר אליו. אדבר אליו בשפתו, כי זה מה שמדבר אליו עכשיו. מי שבדרך משל מעניין אותו עכשיו כסף, כשתדבר אתו בשפה של כסף, מיד יפתחו עיניו, אזניו ומוחו. ומי שעכשיו אין הכסף מדבר אליו, כי הוא עסוק עכשיו בענין רפואי ובו נתונים כל מעייניו, כשתדבר אתו בענין רפואה, זה מה שיפתח לו את מוחו. ומי שהכבוד מדבר אליו... הלא תראו שאותם ששקועים באותה ביצה להוציא כסף מאנשים, יחשבו בכל עת מה ידבר אל העשיר שזה עתה נתנו בו עיניהם - "הכבוד ידבר אליו, האוכל ידבר אליו, המוזיקה תדבר אליו. אגיע אליו מצד זה, אגיע אליו מצד זה". הם מבינים שאי אפשר לדבר אליו סתם, שהרי צריך לגרום לו להכניס את ידו לכיס, להוציא מכספו וליתן לנו. ולכן הם מבררים היטב מה הם הדברים שמדברים אליו.

פעמים הרבה בני אדם משתמשים ביסוד זה שלא במקום הנכון, אבל היסוד כשלעצמו הוא יסוד אמיתי וקדוש. **הקב"ה מדבר עם האדם לפי דרגתו. כשהאדם נמצא בדרגה נמוכה, הקב"ה מדבר אתו לפי אותה דרגה, כי רק כך יוכל להבין. וכשהוא מודרך וזוכה לסייעתא דשמיא ומבין עוד ענין ועוד ענין, הוא נכנס למצב חדש ומעתה ידבר אתו הקב"ה באופן אחר.** הקב"ה הרי מדבר עם כל יהודי, אבל הדרך שהוא מדבר עם כל אחד לגרום לו לפשפש במעשיו, תלויה במצבו, והרי זה פשוט מאוד, כי רק אם ידברו אתו לפי מדרגתו, יוכל להבין.

צער השכינה כשצריכה להתלבש במלבושים עבים

ביאר הרבי ר' ברוך: גלות השכינה פירושה שהיא צריכה להתלבש במלבושים

ב. בוודאי יש עוד חשבונות. אין כוונתנו לומר שזהו החשבון היחיד.

קלני מראשי קלני מזרועי

כשהאור מגיע בלבוש של יסורים, זה גלות לשכינה. השכינה מצטערת. אך באותו זמן שהשכינה מצטערת ובאותו זמן שאנו מתפללים על גלות השכינה, נעשה כאן דבר טוב. שני דברים נפרדים התרחשו כאן, וצריך להבין זאת היטב. מצד אחד יודע האדם שהתרחש כאן דבר טוב ועליו ליתן על כך הודיה ולומר מזמור לתודה, ומצד שני הוא מפשפש במעשיו - "למה זה הוצרך לבוא אלי בלבוש זה?".

פעמים הרבה בני אדם אינם יודעים איך להשכין את שני הדברים האלה יחד בלב. מצד אחד להבין שהשכינה היא בצער ועליו לפשפש במעשיו ולהבין שזה עונש, ומצד שני לדעת שזה טוב ולהודות על זה. איך עושים את שני הדברים באותו זמן? האדם כל-כך מבולבל, במיוחד כשהוא במצב של יסורים וצער. אבל זה פשוט מאוד. הקב"ה מטיב עם האדם. גם אם זה לא נראה לנו כן. כי הקב"ה ברא את העולם כדי להטיב. כשההטבה באה באופן זה, פירושו של דבר שהגיע טוב אך בלבוש כזה כי לא היתה ברירה אחרת. גלו למצרים שכינה עמהם, גלו לבבל שכינה עמהם. למעשה, הקב"ה מדבר עם כל אחד. בחור שתעה, אברך שתעה. תעה בדרגה כזו או תעה בדרגה אחרת. הקב"ה מדבר עם כל אחד, אבל צער הוא לשכינה שהיא צריכה להתלבש ולהכנס לאותו מצב.

השוכן אתם בתוך טומאותם

התורה הרי אומרת: "השוכן אתם בתוך טומאותם". נבאר על-פי משל: מגיד שיעור שביקש מהבחורים שיכינו את הגמרא לפני שנכנסים לשיעור. הוא צילם להם קטע קטן מהרשב"א, הוא הראה להם איזה גמרות ללמוד ואיזה משניות, הכל כדי שכאשר

תלוי בו לגמרי ואינו יכול לעשות שום דבר מאומה. הקב"ה רוצה לבטל ממנו לגמרי את ההרגשה של כוחי ועוצם ידי, וכל זה כדי להטיב עמו, כדי שלא יישב כאן בתוך החושך. יכול הוא לשלוח לו את האור בכמה אופנים. ולמשל, יתכן שהאור יגיע אליו באמצע התפילה, אז ירגיש באופן מוחשי ביותר שהוא תלוי לגמרי בה, ויהיה בהרגשתו זו כדי לשנות את כל התנהגותו, עד שיתחיל להתנהג בפועל ממש הן בין אדם למקום והן בין אדם לחבירו מתוך הכרה זו. אבל לפעמים אין זו השגת האדם. אם נחכה עד שיכין את עצמו היטב אל התפילה עם טבילה במקוה ועם כמה שעות של לימוד באופן שהאור הזה יוכל להגיע אליו בתפילתו, יתכן שנמשיך לחכות. על כן אין ברירה אחרת וצריך למצוא לו איזה מהלך שיבין על ידו היטב שהוא תלוי בבוראו, וכל-כך תהיה ההבנה חזקה, שלא ישכח אותה כל החיים.

ובכן, האור הזה הוא טוב, אבל כואב מאוד צריך להסביר לו באופן כזה. גלות היא לשכינה. השכינה שרויה בצער שזה צריך להיות באופן כזה, היהודי שרוי בצער שזה צריך להיות באופן זה. אבל השכינה הוכרחה ללבוש לבושים כאלה, כי אחרת מה נעשה. אם נסביר לו באופן אחר, זה לא ישאיר בו רושם עז כל-כך באופן שישנה את התנהגותו. אכן על זה ידוע הכלל שהאדם מנסה מיוזמתו להסיר דברים שאינם ראויים ומבקש מהקב"ה לזכות להשגות בתורה, ומתכוון ברצינות, והוא משנה את עצמו, על ידי כן יחסוך מעצמו הרבה יסורים, וכמו שאמרו חז"ל "הלומד תורה לשמה, יסורין בדלין הימנו". אותן יסורים שבאים עליו כדי לתקנו, בדלין הימנו, כי אין האור מוכרח להגיע בלבוש של יסורים דווקא.

להסיר את הטמטום שנוצר לו בלבו. צריך לקוות שהוא באמת יבין את הרמזים. שולחים לו רמז מכאן ורמז מכאן ומקווים שיחזור בתשובה. הקב"ה מחכה - "הבה נמתין, אולי בק"ש שעל המטה, אולי הוא אז ייזכר איזה מין טפשות עשה היום. לא. הוא התעלם. בסדר! כנראה מחר נצטרך מחר להזכירו". השכינה צריכה עכשיו להכנס למצב כזה כדי להזכירו. לא. הוא עדיין לא נזכר. עכשיו כבר צריך משהו יותר קשה.

הן כך אמרו לנו חז"ל בענין הנגע. בתחילה מביאים לו נגע בקירות ביתו. אם לא הועיל לו, מביאים לו בבגדו. עדיין לא הועיל, מביאים לו בגופו. מראים לו בכל עת כדי שיחזור בתשובה, שהרי הוא עצמו רוצה להצליח והקב"ה רוצה שיצליח, והרי תפס פניה שמאלה ועליו לחזור אל דרך המלך. הוא זקוק לשיברון לב כדי להסיר את החטא.

כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה

מאמר זה "גלו למצרים שכינה עמהם, גלו לבבל שכינה עמהם", מבטא לפי פירושו של הרבי ר' ברוך הן **כמה הקב"ה אוהב אותנו והן כמה צער זה גורם לו כשהוא צריך לעשותו באופן זה**, ומאידך, **כמה האדם יכול להנות את השכינה כשהוא מבקש בכל עת לחיות עם האמת ולדעת מה הוא צריך לתקן**. ככל שהאדם מרבה לחיות עם האמת, הגם שעדיין לא הגיע לכדי תיקון הדברים, אבל אינו מתעלם, אלא הוא יודע היטב מה הוא צריך לתקן וחושב על זה, אין הקב"ה צריך להכנס למקומות חשוכים כאלה כדי לדבר אתו. זה לא צריך להיעשות באופן כזה. ואז אין השכינה נמצאת בגלות, וככל שאין השכינה בגלות, אף האדם מרגיש שאינו בגלות.

ייכנסו אל השיעור, יוכל להתקדם אתם ולא יצטרך להתחיל מבראשית. למעשה, כשנכנסו לשיעור, התברר שאחד מהבחורים לא הכין. הנה יש שהמגיד שיעור יאמר: "לא הכנת, בעיה שלך. השיעור לא נועד לך הפעם". אך יש שהמגיד שיעור אומר לעצמו: "מה יהיה לי מזה? הרי אני צריך שבחור זה יידע את החומר הנלמד!". הנה צער הוא למגיד שיעור שהוא צריך עכשיו להתחיל מההתחלה. כעין זה יש שהמלמד בכתה ד' מגלה על אחד מהילדים שבכיתה ג' לא למד כלום, והוא תוהה בעצמו: איך אלמד אותו? הרי חסרה לו שנה שלמה! הנה יכול הוא ללמוד אתו בערבים או כמו כן יכול הוא להציע לאביו שישכור לו אברך שילמד אתו, אבל אם המלמד הוא אחד שיש לו רגשי אחריות וחושב: "מה הקב"ה רוצה ממני עכשיו? זהו זה?! שהילד הזה לא יצליח כל החיים בגלל שבשנה הקודמת לא למד מאיזו סיבה שהיא?! ובכן המלמד יוצא מהדרך הרגילה ועושה הכל כדי שהילד יצליח. אומר הוא: "לא משנה מי אשם, הבה נראה איך אפשר להעלות את הילד על דרך המלך".

הקב"ה עוקב אחרי האדם והנה הוא רואה אותו פונה שמאלה. הוא אמנם מנסה ללמוד ולהתפלל, אבל עכשיו הוא לקח פניה שמאלה. הוא עשה דבר שאינו טוב בשבילו, דבר שאינו נכון, דבר שלוקח אותו אחורה. מעתה לא יהיה לו קל, ולמשל, הוא טמטם עכשיו את לבו. הוא הרי רוצה ללמוד, הוא כל יום מתחנן בברכת התורה ובאהבת עולם. הוא איש רציני. ועכשיו עשה דבר שמפריע לו ללמוד. אומר הקב"ה: "מה נעשה עם האדם?". אהבתו של הקב"ה היא חזקה כל-כך. באיזה מקום שהאדם נמצא, הוא הולך אתו לשם להחזיר ולהעלותו על דרך המלך. צער גדול הוא לריבונו של עולם, כי עכשיו הוא צריך

אחד מהתפקידים שהצדיקים קיבלו בהיותם בזה העולם הוא שגם כאשר השכינה בגלותא, הם מעוררים את בני האדם בתשובה. גלו לבבל שכינה עמהם. בכל מקום שבני ישראל נמצאים, שלח להם הקב"ה צדיקים שיעוררו אותם בתשובה, ואז ממילא לא תצטרך השכינה להכנס לגלות עמוקה כזו, כי בחינה היא של ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ובני ישראל מתעוררים לחזור בתשובה, וכיון שהם חוזרים בתשובה, אין השכינה צריכה להרחיק כל-כך. עבודת הצדיקים גורמת הנאה עצומה לשכינה, כי בעבודתם הם גורמים שבני ישראל יחזרו בתשובה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הצדיקים באו ללמדנו זאת. הצדיקים עזרו לבני אדם להרהר בתשובה. אחת מהעבודות של הצדיקים הוא, שעוזרים לבני אדם לחזור בתשובה, וזה מביא שהשכינה אינה בגלות. לכן אנו רואים שהרבה מהצדיקים התבטאו על צדיקים אחרים שאצלם הוא כמו בית המקדש. כן אמר **הרה"ק מאפסא** זיע"א שהוא מרגיש שאצל **ה'חוזה' מלובלין** זיע"א הוא בחינה של בית המקדש. אצל הצדיקים היה בחינה של בית המקדש. מה הפשט? בית המקדש הוא מקום שיש בו אור נפלא ומי שמגיע לשם מתעורר לחזור בתשובה. מגיעים עם קרבן חטאת, מגיעים עם קרבן אשם. מקום הוא של השראת השכינה שמעורר בני אדם לחזור בתשובה.

יום שני פרשת וישב י"ח כסלו תשפ"ג

הרה"ק המגיד ממעזריטש זיע"א

המשכת רפואות וישועות - והאמונה הנצרכת בעת שפונים אל הצדיק

לו המגיד: "טוב יותר שתבקש ממני שאלמדך איך להתפלל ואז לא תצטרך להגיע אלי". נשבר הלה והתחיל לבכות. לאחר מכן שאלו את המגיד למה לא הבטיח לו בן זכר? הרי נוהג היה להתפלל על יהודים הנתונים בצרה ולהבטיח להם ישועות. מדוע דווקא ליהודי זה דיבר באופן כזה כשהוא מסרב להבטיח לו בן זכר? נענה המגיד ואמר: "כשבא אלי יהודי, אם אני רואה שהוא בוטח בה', אלא שיש לו אמונה שתפילת הצדיק יותר מקובלת ורצויה בשמים, אני מבטיח לו שאתפלל עליו וה' יושיענו. אבל על יהודי זה ראיתי שבטח בי ולא בה', ולכן ענית לי באופן זה כדי שיבין שאינו יכול לבטוח בי, ואז יבין ממילא שאין לו על מי להשען אלא על אביו שבשמים וייושע".

לא יעשנו קפנדריא

הרבה עומק יש בתשובת המגיד, אבל היסוד הוא שאין שום קיצורי דרך. מי שזוקק לישועה אינו יכול לקצר את דרכו או לעקוף את הדרך האמיתית כדי להמשיך על עצמו ישועה. יש רק דבר אחד, תורה ועבודת ה'. היהודי צריך ללמוד תורה כדי להתקרב אל ה', ולעבדו כדי להתקרב אליו. אם האדם ישקיע את כוחותיו בתורה ועבודה, הקב"ה יהיה קרוב אליו ויושיענו בכל מיני האופנים. המגיד הודיע לנו שגם לבטוח בצדיק שהוא יביא את הישועה אינו מהלך, ובזה אמר לנו שאסור לנו לטעות

יום מסוגל להשגת אור החסידות

בספר "אביר יעקב" להרה"ק רבי אברהם יעקב [השני] מסדיגורה זיע"א^א כתוב שמי שמטרה את מחשבותיו ורוצה להתדבק בדרכי החסידות, יום י"ט כסלו מאוד מסוגל לזה. יום הוא שבו יותר קל ללמוד את תורת החסידות ולהשיג יותר את האמת. יש ענינים רבים בחסידות שהם עדינים מאוד. מדובר בדרכי עבודה שמאוד נחוץ ליהודי ללמוד אותם, כי אם לא ילמד אותם, יוכל לטעות בעיקרי הדת. אבל היצר הרע אינו מרפה אף פעם, ולכן הוא פועל גם בקרב הלומדים, שיוכלו אף הם לטעות בעיקרי הדת. על כן צריך להתפלל לה' שנוכל לעבדו, פשוטו כמשמעו. שנוכל ללמוד את התורה, ולהשתמש בתורה כמהלך להיות יהודי אמיתי, יהודי ירא ושלם. ובכן י"ט כסלו הוא יום המסוגל להתדבק בתורה זו ולזכות בה לסייעתא דשמיא. נלמד אם כן דבר ששייך לחסידות וטעון חיזוק.

התחת אלוקים אנכי?!

בספר "אהלי יעקב" להרה"ק רבי יעקב מהוסיאטין זיע"א הביא מעשה ביהודי אחד חשוך בנים שהגיע אל המגיד הק' ממעזריטש זיע"ו וביקש ממנו שיבטיח לו בן זכר. אמר לו המגיד: "התחת אלוקים אנכי? התפלל אל ה' ויושיעך". השיב לו האיש: "כבר התפללתי ולא הועיל לי". אמר

א. בנו של רבי ישראל מסדיגורה.

לו אמונה בה' ובצדיקים. אך כאמור, אם אין לאדם אמונת צדיקים, הוא טועה בעיקרי הדת, ומאידך, אם הוא עוסק באמונת צדיקים אבל בלי ללמוד את הסוגיא, הוא טועה עוד יותר בעיקרי הדת.

אחת מהדוגמאות לכך היא עובדא זו של המגיד. כשהמגיד ראה שהיהודי בוטח בו לגמרי, ענה לו כפי שענה לו כדי שיתייאש ממנו, כי ראה שהאיש אינו משתמש עם הצדיק כעזר לעבודת ה' אלא להיפך. הכלל הוא שהצדיק צריך לעזור לאדם להתקרב אל ה'. זוהי עבודת הצדיק. אפילו על-פי סוד הוא כך, והרי כל עניני החסידות מגיעים מהוזהר הקדוש. יש משה ויש אהרן. יש צדיקים שהם שושבינא דמלכא, ויש צדיקים שהם שושבינא דמטרוניא. הצדיק מושך את היהודי אל השי"ת, או להיפך, את השי"ת אל היהודי. הוא נמצא שם אך ורק כדי לקשר את היהודי עם השי"ת. אין הוא עומד באמצע כדי להוות מעכב. להיפך, הוא מקרב ביניהם.

אמונה היא המשכה

וכך היה הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זיע"א אומר שכאשר מגיע אליו יהודי לבקש ישועה, הוא עובד אתו להחדיר בו אמונה עד שהישועה בוא תבוא מאליה מחמת אמונתו. זהו היסוד. הצדיק מסייע את היהודי להעלות במדרגות הסולם ולהתקרב אל ה'. ישאל האדם: "מה אני זקוק לצדיק? אלך לי ישירות אל השי"ת!". התשובה היא שיש סדר בעולם. האדם זקוק לרב שילמד אותו דיבור בתוספות, האדם זקוק לרב שילמד אותו מעט יראת שמים. הרב לא רק מלמד אותו ידיעות, אלא גם עוזר לו להיות בעונה וביראת שמים ומביא לו השגות. הרב מסייע לו בכמה וכמה אופנים. אך מה שבני אדם הופכים את זה למשחק, בין אם מדובר בצדיק חי, בין אם מדובר בקברו של צדיק,

בענין אמונת צדיקים, אלא עלינו ללמוד אותו ולהבינו היטב. עלינו לצאת מתוך הנחת יסוד שדרכי העבודה של החסידות באו לסייע לאדם להיות יהודי יותר שלם. הם לא באו להודיע לו איך יוכל לוותר על העיקר ולרוץ אל הטפל, או איך יוכל למלא את ראשו בדבר אחד במקום השני. אין מושג כזה. ענין אמונת צדיקים והתקשרות לצדיקים תופס מקום גדול בדרכי החסידות, אבל חס ושלום להעלות על הדעת שבאו לקצר את דרכו של היהודי, שיוכל להיות עסוק כל היום בצדיק ולא בהשי"ת.

גאות אדם תשפילנו

ובכן צריכים אנו ללמוד סוגיא זו היטב ולהתרחב בה, ואין בזה כדי לקרר את האמונה בצדיקים, אלא להיפך, כי כל עוד האדם חי בטעות בענין אמונת צדיקים, כל עוד הוא צעיר בשנים ודמו מרתח רתח ומתגאה הוא ברבו, בין אם מדובר ברב שעדיין חי אתו ובין אם מדובר ברב שכבר עלה למקום מנוחתו. סוף דבר, הוא מרגיש חשוב מאוד - "אתה יודע מי אני? אני שייך לצדיק פלוני ולצדיק פלוני. הוא היה צדיק גדול מאוד, יותר גדול משלך", הרי זה מהווה בשבילו מעכב גדול בעבודת ה'. כל עוד הוא צעיר בשנים, הוא ישתמש בזה. אך כשיתבגר מעט, יקרה אחד מהשנים: או יישאר באווילתו עד זקנה ושיבה, או הקב"ה יסייע לו ויתפכח, וכשיתפכח, יתכן שיאמר: היות שאני רואה שכל מה שחשבתי עד היום בענין אמונת צדיקים אין בו שמץ של אמת, מסתבר שאין כזה מושג אמונת צדיקים ואך המצאה שקרית היא. וזהו כאב גדול, כי זה מונע את האדם מלהתקרב אל ה'. הרי אחד מהיסודות החזקים ביותר בעבודת ה' הוא שהאדם צריך אמונה בה' ואמונה בצדיקים, ויאמינו בה' ובמשה עבדו, והתורה לא השתנתה. בכל הדורות, כל עוד התורה קיימת בעולם, צריך האדם שתהיה

הצדיק. הוא שואל רק לדעת מה הצדיק חושב. אני רוצה לדעת מה הוא חושב כשהוא מוציא את ספר התהלים. אם הוא מוציא כדי להתפלל על אחרים, יכול הוא מיד להחזירו למקומו, כי אין תפילה כזו רצויה לפני השי"ת.

התפילה מכינה את האדם לקבל הטוב

ממשיך הייטב לב': אבל לדעתי הענין על-פי מה שכתב בספר העקרים (מאמר ד' פרק י"ח) בענין התפילה כי לכאורה צריך עיון איך התפילה מועילה הלא אצלו יתברך אין שינוי רצון. הקושיא הידועה היא. הרי הקב"ה רצה לכתחילה להטיב, ואם כן מה מועילה תפילה לשנות את הרצון, הרי גם קודם התפילה כבר רצה הקב"ה לעשות את הטוב ביותר בשבילו. התשובה היא דבאמת אין שינוי רצון, אך לפני שהאדם התפלל, לא היה מוכשר לקבל הטובה, כי היה במדרגה נמוכה, ועכשיו שהוא מתפלל, הוא נעשה על ידי כן מוכשר לקבל הטובה, כי כשהאדם מתפלל, הוא מחדיר בעצמו את האמת שהוא יתברך האדון המושיע ובלתו אין להושיע. כדאי לזכור את דברי הספר העקרים. בעצם זה שהאדם מוציא את כאבו. הוא יודע שיתכן שמדובר בכאב טיפשי, אבל סוף כל סוף עכשיו כואב לו, ובזה שהוא פונה אל ה' ומתפלל אליו, הרי הוא כאומר: "מי יכול לעזור לי? רק השי"ת. הוא יכול והוא רוצה לעזור לי", ואז הוא נעשה דבוק אל האמת ואל מי שחותמו אמת, אל התורה ואל הטוב, ועל ידי זה הוא נעשה כלי מוכן לקבל הטובה.

אחד המרבה ואחד הממעיט

הייטב לב' מסביר על-פי זה מה דאיתא במסכת מנחות (ק"א, א): "נאמר בשור הגס אשה ריח ניחוח, ובעוף הדק אשה ריח

הלא זו טעות גדולה ומרה, כי היא מרחיקה את האדם מהקב"ה במקום לקרבו. בני האדם צריכים לעקור מן השורש את הגאווה שיש להם ממה שיש להם צדיק, כי אם מדובר בצדיק אמיתי, הלא הם מפסידים את התועלת מפני שהם עסוקים רק בסיפורי מעשיות ודי להם להרגיש מאושרים במה שהרבי שלהם גדול מכולם, ופעמים גם יצטרכו לבדות סיפורים מלבם, וחבל, שהרי בסוף אינם שייכים כלל אל העבודה.

ודברתם אל הסלע לעיניהם

הבה נלמד מדברי הייטב לב' (פרשת חוקת) הם על הפסוקים: "וידבר ה' אל משה לאמר, קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו, והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם". הקב"ה רצה שבני ישראל יתחזקו באמונה כאשר יראו שמדברים אל הסלע והוא מציית. וזהו ודברתם אל הסלע לעיניהם, שיעשו זאת לעיניהם דווקא ואז יתקדש שמו יתברך ברבים. ועל כן היתה עליהם טענה שהכו בסלע ולא דיברו אליו, כי בזה נחסר מאמונתם, וזהו "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהלה אל הארץ אשר נתתי להם".

שואל הייטב לב': הנה לכאורה יש להבין הענין מה הפירוש שהולכים אל הצדיק להתפלל והוא מתפלל. ממה נפשך, אם יש בלבו שהוא כדאי להתפלל על אחרים להיות נושעים בזכותו, אין לך גאווה יותר מזה ותועבת ה' כל גבה לב, ואם הוא שפל בעיניו ונבזה ומכיר מועט ערכו, איך יערב לבו להתפלל בשביל אחרים? על עצמו אינו כדאי להתפלל, כל שכן על אחרים. הייטב לב' אינו שואל למה בני אדם באים אל

הטוב שרצונו להטיב לכם. וזהו אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו. כשהאדם מגיע אל המלך ומביא לו מתנה כדי לשנות את רצונו, יש אצלו חילוק בין דבר קטן לגדול, כי אם יביא לו דבר קטן, לא ישנה בעבור כך את רצונו. רק אם יביא לו דבר גדול, אפשר שישנה בעבור כך את רצונו. אבל כאן כשמגיעים אל השי"ת, הרי אין באים לשנות את רצונו, ואם כן מה חילוק יש בין רב למעט. זוהי הכוונה ובלבד שיכוון לבו לשמים. כלומר, **הרי הקב"ה ממילא רוצה להטיב לך**. השאלה היא **רק אם אתה מוכן לשנות את רצונך**, ואם כן אין חילוק בין רב למעט. העשירי שינה את רצונו וחזר בתשובה כשהביא שור הגס לקרבן, והעני חזר בתשובה כשהביא סולת למנחה.

תפילות כנגד תמידים תיקנום

ולכן עתה תפילות כנגד תמידים תקנום. **כשהאדם עוסק בתפילה מתוך שהוא מאמין בה' שממנו תבוא ישועתו, הוא נעשה על ידי כן כלי מוכשר לקבל הטוב וכל אשר הוא מבקש ומתפלל עליו**. האדם מוכרח להבין את זאת. כשהאדם בוכה בדמעות שליש בתפילתו לגודל הצער, זה כל-כך חבל, שהרי הוא משקיע את כל התפילה בכאב ולא בחלק העיקרי. אמנם **יותר טוב הוא מכלום**, שהרי **סוף כל סוף הוא מדבר אל השי"ת ובוכה אליו**. אבל הרבה יותר עבודה צריך האדם להשקיע שייצא מתפילה כזו שמח וטוב לב. **הרגשתו תהיה שקודם שהתפלל, לא היה אפשרות במחשבתו לפתרון**, ובשעת התפילה חשב: "למה צריך הפתרון לבוא לידי צמצום שמוחי יתפוס אותו? קודם שנעמדתי להתפלל, בטוח הייתי שאני צריך לתפוס איך יש פתרון לזה, ולכן הייתי סגור ומסוגר, כי אמרתי שבוודאי אתייסר עוד זמן רב,

ניחוח, ובמנחה אשה ריח ניחוח, לומר לך: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים". ועוד שם: "לא אמרתי אליכם: זבחו כדי שתאמרו אעשה רצונו ויעשה רצוני, לא לרצוני אתם זובחים אלא לרצונכם אתם זובחים, שנאמר: לרצונכם תזבחהו". עיי"ש ברש"י ומהרש"א. אך הייטב לב' מטביר כך: **אל יחשוב האדם שכאשר הוא מביא קרבן, הוא משנה רצונו של הקב"ה**. "הקב"ה רצה לעשות אתי כך וכך, הנה עצה טובה יש לי. אתן לו שוחד, דבר שהוא אהב, וכך יעשה את רצוני". וכמו שהרבה עושים כן. הם אומרים: "אתן צדקה ואומר כך וכך, ואז יעשה רצוני. המצב מתוח, יש עלי קטרוג. איך מבטלים את רצון ה' איך גורמים לו להחליט אחרת? מה הוא אוהב? הוא אוהב צדקה? הנה אני תורם בנין שלם. אעשה רצונו והוא יעשה רצוני". אומרים על כך חז"ל שעל זה הקב"ה מזהיר: "אל תאמרו כך. ובלשון הייטב לב': "רוצה לומר, אין אתם זובחים בשביל לבטל ולשנות רצוני, כי אין שינוי רצון לפני, שאני תמיד רוצה להטיב, אלא לרצונכם אתם זובחים, שבשעת הקרבת הקרבן אתם צריכים לשנות את רצונכם".

כשהאדם מקריב קרבן, ובימינו כשהאדם אומר פרשת הקרבנות בבוקר, וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב, הוא מכוון לשנות את עצמו, את רצונותיו ואת דרגתו הרוחנית, וכך הוא חוזר בתשובה ומתחרט על העבר, ורואה מה הוא צריך לתקן. והנה המשך לשון הייטב לב': **ותבטלו ותשנו את רצונכם מרע לטוב**, כי זהו עיקר הקרבן: הידוי, התשובה ושינוי הלב, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה שכל חייבי חטאות ואשמות בעת שמביאים קרבנותיהם, אין מתכפר להם עד שיעשו תשובה ויתוודו. כשהאדם עושה כן, הוא נעשה מוכן לקבל

מה זה נקרא חודרים? הקב"ה מחדיר אותם כי הוא כלי מוכן להכילם.

זה האופן איך התפילה מועילה. מעולם לא היה שינוי רצון. **הקב"ה מכניס את האדם במצוקה כי הוא רוצה שיתפלל אליו.** הקב"ה מתאווה לתפילתן של צדיקים. לא לכאב של הצדיק הוא מתאווה. הוא מתאווה להטיב לו. **על כן הוא דוחק בו להתפלל אליו כדי שיעשה כלי מוכן לקבל הטוב.**

החינוך מביא בברכת המזון פרשת עקב (מצוה ת"ל), שמטעם זה נתן לנו הקב"ה ברכת מצות המזון, כי הוא רוצה להטיב לנו והוא יודע שאנו צריכים להיות כלי מוכן לקבל אותו טוב. איך אנו נעשים כלי מוכן לקבל הטוב? על-ידי ברכת המזון, על-ידי אמירת המילים המאירות של ברכת המזון - הן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים. כשהקב"ה מביא לאדם מצוקה או קושי, הרי זה מפני שהוא מתאווה שיעשה כלי מוכן לקבל הטוב, והדרך שהוא נעשה כך, הוא על-ידי שהוא עובר את מהלך התפילה. הוא יוצא איש אחר, כלי מוכן לקבל הטוב. מה יהיה? זה כבר לא משנה. העיקר שנעשה כלי מוכן לקבל הטוב על-ידי הדיבורים של התפילה. כך התפילה פועלת כפי שמבואר בספר העיקרים.

מה יתן לך ומה יוסיף לך

אמר ה'יטב לבי': עכשיו שאתה יודע איך התפילה פועלת, אפשר לעבור אל הצדיק ולשאול: מה הפירוש שהאדם הולך אל הצדיק כדי שיתפלל אליו? איני מבין. אם הוא הולך אל הצדיק שיתפלל אליו, הרי לא עשה כלום! הא תינח אם האדם חי בטעותו הגדולה וסובר שעליו להפציר בהש"ת שישנה את דעתו, כי אז הוא אומר לעצמו: "אני אין לי כל-כך שפה אתו, אבל הצדיק, הוא יוכל. הרי צדיק גזר והקב"ה מקיים.

שהרי מהלך אחד בלבד יש שנקרא טבע. הקב"ה הרי אינו הולך לעשות לי נס גלוי כעין קריעת ים סוף. ובמהלך זה של הטבע, אני הרי יודע שזה או אל"ף או ב"ת, ושניהם אינם עולים יפה. ועכשיו שהתפללתי, התפילה האירה לי והבריאה אותי ויצאתי מן המסגר. בשורה טובה תדשן עצם. ברגע אחד האיר לי הקב"ה והראה לי שיש פתרון גימ"ל".

אכן כן, **פתרון זה לא היה קודם שהתפלל.** הבשורה טובה של התפילה שמיישבת דעתו של אדם וממלאת אותו שמחה היא **שלבורה כל עולמים יש מהלכים להושיע כל יהודי גם בדרך הטבע.** לכל בעיה יש לו מהלך של ישועה בדרך הטבע. אין צריך בשביל זה קריעת ים סוף. **האמונה הבהירה שמשתרשת אצלו בעת התפילה, פותחת אותו והוא נעשה כלי מוכן לקבל הטוב.** הסוגיא של בשורה טובה תדשן עצם יש לה סוד פנימי. כשהאדם סגור ונכלם, אינו יכול לחשוב על פתרון. אפשר לראות כן בחוש שמי ששרוי בעצבות, אינו יכול לחשוב על פתרון. למה אינו יכול לחשוב על פתרון? כי אינו כלי עכשיו שהקב"ה יוכל למלאו אור. אין הוא יכול לומר אתה חונן לאדם דעת בשמחה, כי הוא כל-כך נסער. עזוב! לך למקוה כדי להוציא מהראש את כל המחשבות הישנות. **הסר את כל המחשבות שמשתוללות במוחך,** למד קודם התפילה, גמרא תוספות, אמור מזמורי תהלים של הודיה, אמור פסוקי דזמרה, **הכנס לעולם מסוג אחר. אז כשתאמר אתה חונן, תהיה כלי מוכן והקב"ה יתן בך דעת ברגע אחד.** תאמר השיבנו, וזה ייכנס אצלך. **אתה נעשה באמת כלי מוכן.** אפשר לממש את זה. תדשן עצם. אתה מתרחב. **כי כשהאדם בשמחה, חודרים במוחו רעיונות אחרים.**

אנכי שיאמר לך מה תעשי כדי לזכות לבנים?! זה תלוי במה שהקב"ה מנסה את האדם, זה תלוי האם אדם התהפך להיות כלי לקבל הטוב. אצל יצחק זה היה הנסיון, וכיון שעמד בו בגבורה, וילכו שניהם יחדיו, הוא נעשה כלי מוכן לקבל הטוב ויכול היה לקבל נשמה חדשה. אבל את הרוצה את לחקותו?! זה לא הולך ככה. אין מציאות כזו בבריאה. הדברים האלה אינם יכולים לעבוד.

יסוד זה הוא יסוד שלאורך כל הדרך צריך להשריש אותו. אין משחקים כאן בעולם. הקב"ה רוצה להטיב לכל יהודי בכזו הטבה שאי-אפשר בכלל לתאר. הרבה יותר משהאדם עצמו רוצה ומבקש. אבל הקב"ה יודע שהמהלך הוא שהאדם עצמו יעשה כלי מוכן לקבל אותו טוב. ואיך נעשה האדם כלי מוכן לקבל הטוב? על-ידי שהוא מתקשר להשי"ת. שהאדם משקיע יגיעה באמונה ועבודה, הוא הולך ומתבטל, וככל שהאדם מתבטל לתוכניתו של הקב"ה, הוא מתקרב, ואז הקב"ה יכול להטיב לו.

ובחזרה אל קושיית ה"יטיב לב": אם הכל פועל באופן זה, אם אפילו עקדה אי-אפשר לחקות... "איפה היית? בקבר פלוני? גם אני נוסע לשם". כעבור חודש, חמש מאות אנשים נוסעים לאותו קבר. למה? כי פלוני נסע לשם ונושע. טפשות! כזו טפשות גסה! זה לא יכול לעבוד באופן זה. פלוני נושע כי הוא נעשה כלי מוכן לקבל הטוב. סגולה זו, סגולה פלונית, קבר זה, קבר פלוני. זה לא יכול לעבוד. שואל ה"יטיב לב" קושיא זו: למה נוסע האדם אל הצדיק כדי שיתפלל עליו? והרי מקור הדבר הוא בחז"ל (ב"ב קטז, א): "כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים". אתה יכול להגיד מה זה יעזור? הרי החכם בלבד הוא זה שיעשה כלי מוכן!

הוא יבקע את השמים". הוא הולך אל הצדיק ואומר לו: "אני מבקש ממך דבר אחד. אל תצא מהיכל המלך עד שאתה לא מביא לי ישועה. כמה צריך לשלם על זה?". אבל אחרי שאנו מבינים שאין מושג כזה. התפילה מועילה רק מפני שהאדם נהפך לאיש אחר בתפילתו ונעשה כלי מוכן לקבל הטוב, אם כן קשה מאוד להבין מה יועיל לו שילך אל הצדיק ויבקש ממנו שיתפלל עליו, הרי לא עשה כלום. לא נעשית כלי מוכן לקבל הטוב. אתה יודע מה יקרה אם הצדיק יתפלל עליך? הוא יעשה כלי מוכן לקבל הטוב, לא אתה. אפילו הצדיק יצליח להמשיך לך ישועה, לא תוכל להכילה. קושיא עצומה.

הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי

לפני שנבוא אל התשובה, נמתיק את הקושיא בדברי הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זיע"א בנו של הרה"ק מרוז"ן זיע"א. רחל אמנו באה אל יעקב ואמרה: "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי". ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלוקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן. אמר הרה"ק מסאדיגורא: רחל באה עם טענה למדנית. יצחק אבינו בתחילה לא היה בר בנים כי נשמתו היתה מסטרא דנוקבא, ורק בעקדת יצחק כשהקריב את עצמו להשי"ת, אז קיבל נשמה מסטרא דדכרא ואז נולדה רבקה והתחתן אתה בהיותה כעבור שלוש שנים בהיותה בת שלוש ראויה לביאה. אמרה רחל ליעקב: "הבה לי בנים, ואם אין, אתה יודע מה אעשה? מתה אנכי. אמית את עצמי להשי"ת כפי שעשה יצחק ואף אני אזכה לפרי בטן". ויחר אף יעקב ברחל. הוא אומר לה: "את חושבת שזה משחק?! - מה צריך לעשות? כך וכך? אני עושה! מה פלוני עשה? הוא עקד את עצמו? אף אני עוקד את עצמי! זה לא עובד ככה. התחת אלוקים

והיה כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד

עושים עבירות אלא עובדים את ה' בכל לבם, ואבקש מהם שיתפללו בשבילי".
ובאמונה זו שתפילותיהם יותר נשמעות, בזה גופא לבו מתנקה והוא מתקרב אל ה' ונעשה כלי מוכן לקבל הטוב.

ובלשון ה'ייטב לב': "יאמין שהקב"ה שומע תפילת הצדיקים ובידו למלא משאלותם ולשנות טבע העולם". אכן להאמין שהקב"ה משנה את הטבע בגלל תפילת הצדיקים, היא עבודה. יש שישאל האדם: איזו עבודה יש בזה? מה הבעיה להאמין? אני בוודאי מאמין. אני מאמין שהרבי שלי יכול לחולל את המופתים הגדולים ביותר. וכי עבודה היא? להיפך, האדם דופק לעצמו על השכם כשחולפת לו מחשבה כזו, כי זה נמצא אצלו מעוות ומעוקל. הוא חושב שיש לו מזה משהו. ומן השמים ייענש על כך. ממה נפשך, אם הרבי שלו הוא צדיק אמיתי, ייענש על שלא התעלה יהודי ירא ושלם. למה היית טיפש כזה? הרי הסתובבת ליד צדיק אמיתי. ואם אינו צדיק אמיתי, ייענש על שלא הלך לחפש צדיק אמיתי.

העבודה היא בדיוק להיפך. האדם אומר: אם לא הייתי חוטא, היה הקב"ה מאזין גם לתפילותיי והיה משדד בעבורי את סדרי הטבע, כמו שכתב **האוה"ח הק'** (פרשת בשלח) שהכווח ניתן לכל יהודי, אך מה לעשות שאני אפוף בחטאים. אבל אני מאמין שיש יהודים שאינם חוטאים כמוני, אלא עובדים את ה' באמת, והקב"ה משנה בעבורם את מערכות הטבע, ומה שאיני רואה זאת, זה מפני שאני חי בחושך. מה שאיני מאמין בכוחם של יהודים כשרים, זה מפני שאני חי עם עבירות. יש לי גאווה, יש לי טומאה, יש לי טמטום הלב, ולכן קשה לי להאמין שהעולם מתנהג באופן זה....

אומר ה'ייטב לב': אין לך ברירה אלא לומר שיש איזו עבודת ה' שהאדם עצמו עושה כשהוא פונה אל הצדיק בבקשה שיתפלל עליו. מבאר הוא בלשונו: **"על ידי זה שהוא מאמין בה' ובצדיקים שייושע על-ידי תפילתם, על ידי זה הוא נעשה כלי מוכן לקבל הטובות"**. פירושו: **האדם חושב על השי"ת, הוא חושב שהשי"ת רוצה לעזור לו ולהטיב לו, והוא עובד ומתייגע להאמין בהשי"ת ובצדיקים. וכשהוא מתייגע בזה, להיות מאמין ולהאמין שמי שמוסר את נפשו להקב"ה, הקב"ה שומע לתפילותיו, זה גופא עבודתו שהוא ג"כ יהיה כלי מוכן לקבל הטוב.** כשהצדיק מתפלל, הקב"ה שומע. למה? כי הצדיק בטל אליו, ומתקיים בו רצון יראיו יעשה. אח"כ. **הקב"ה מביא ישועה, אבל האדם עצמו צריך להיות כלי מוכן, ובכן הוא נעשה כלי מוכן על-ידי אמונתו על ידי זה שהוא עובד על עצמו להשריש בלבו האמונה שיהודי זה שהוא קדוש וטהור ומקיים את התורה, הקב"ה מאזין לתפילותיו, הוא מנקה את לבו. כי אחת מהבעיות הקיימות בלב האדם היא מה שהוא מקיים כל הפוסל במומו פוסל. הוא חושב: "אם אני ככה, כנראה כולם ככה". הוא אינו מאמין שקיימים יהודים שחיהם יותר קדושים וטהורים משלו ולכן תפילתם נשמעת. קשה לו להאמין שיש ציבור גדול שעובד קשה להתעלות, והוא זה שנשאר מאחור. לא נעים לו. ובכן איש זה צריך לעבוד על עצמו. יאמר לעצמו: "אני מכיר את מצבי, אני יודע שאני מלא עוונות. אבל יש יהודים שאינם עושים את מה שאני עושה. ובכן, אתגבר על בושתי ואלך אל אותם יהודים שעכ"פ מוחזקים שאינם**

לידי גאווה כאשר ייצאו מים מן הסלע על ידי דיבורך, כי אם בני ישראל יבואו עם האמונה שלהם, זה גופא ימשיך להם הישועה אע"פ שאינך ראוי".

האמונה בכוח הצדיק מביאה את הישועה

על פי כל זה מיישב ה"ייטב לב' את שאלתו הראשונה איך הצדיק מתפלל על מבקש הישועה, ממה נפשך, אם הוא חושב שתפלתו תועיל לו, הרי הוא מתגאה, ואם לאו - למה הוא מוציא את התהלים. התשובה היא שהצדיק אומר כך: אם הלה הגיע אלי, הרי עשה את המוטל עליו, ואם כן אתפלל עליו. מה אתפלל? אתפלל שהקב"ה יקבל את עבודת האיש. ומה יביא לו את הישועה, אמונתו היא זו שתביא לו את הישועה.

פלא הדבר שהגאון מרן **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל כתב כדברים האלה ממש על דעת עצמו, וזה לשונו: (אגרות משה י"ד ח"ד סי' נא): מאחר שאיכא חיוב מדינא לכל אדם להתפלל בעד חברו ולברכו אף כשיודע מעצמו צער חברו, וכל שכן כשמבקשין ממנו, הרי מחויב אני להתפלל ולברך להמבקשים אותי בכל אופן. ואף שמה שמבקשין אותי להתפלל ולברכם הוא מחמת שמחויקין אותי לחכם, הרי לא יועיל כלום כשאומר להם שהם טועין משום שעדיין לא הגעתי לחכמה, שאדרבה עוד אגדל אצלם מחמת זה שיאמרו שהוא מצד ענוה. וגם הא לא שייך להכחיש את המציאות, שנתפרסמתי בעולם לשם חכם מצד שאני מחויק ישיבה ואומר שיעורים, ומן הספרים שחיברתי. אף שזה רחוק מחכם שעליו אמר רב פנחס בן חמא שילכו אצלו, ואף מחכם שבהרבה מאות שנה אחר חתימת הגמרא, ואף אחר זמן הגאונים, מכל מקום אולי סגי לזה גם חכם שבדור הזה...

המופת אינו תלוי בכוח הצדיק

ה"ייטב לב' ממשיך שמשה רבינו מחמת ענוותנותו לא רצה לעשות ניסים ונפלאות להוציא מים מן הסלע בדיבור בעלמא. אמר לו הקב"ה: "ודברתם אל הסלע לעיניהם, בשביל עיניהם המייחלים וסוברים, ובזכות זה ותן מימיו". הקב"ה אמר למשה רבינו: "אם אתה רוצה להתאפק מלעשות כאלה מופתים גדולים בגלל ענוותנותך, אני אומר לך שהנס אינו בזכותך אלא בזכותם. האמונה שלהם, היא זו שמשדדת בעבורם את הטבע".

נסביר עוד: הצדיקים אמרו תמיד שיתכן צדיק קטן שיעשה מופת גדול ויתכן צדיק גדול שלא יוכל לעשות מופת זה, כי הדבר תלוי הרבה באמונתו של מי שבא לבקש את הישועה. וכבר היה כמה פעמים שצדיקים גדולים שאין מי שחולק על גדלותם הבטיחו ישועה והבטחתם לא נתקיימה, ואמרו הצדיקים שזה מפני שהיה חסר באמונת מבקש הישועה. מה הפשט? ה"ייטב לב' מסביר אחד לאחד. הוא אומר כך: שהצדיק יכול להתפלל לה' ולהמשיך שפע, זה הרי דברים פשוטים. מסדר הבריאה הוא. כל יהודי היה יכול לעשות זאת אם היה ירא ושלם, כלומר, צדיק. מה הבעיה? הבעיה היא שמבקש הישועה צריך להיות כלי מוכן לקבל את הטוב. זו הרי הסיבה שמבקש הישועה זקוק בכלל לתפילה. אם לא היה חסר לו בחלק זה, לא היה זקוק כלל לתפילה, שהרי הקב"ה רוצה להטיב בכל עת. ועתה כשהאדם הולך אל הצדיק לבקש ממנו ישועה, הכל תלוי באדם עצמו. אם תהיה לו אמונה חזקה, אף אם הצדיק עצמו אינו צדיק הדור, עדיין זה יועיל לו, כי סוף כל סוף האדם עשה את המוטל עליו להאמין בכוח הצדיקים. אמר הקב"ה למשה רבינו: "אל תחשוב שתבוא

והאנשים היו צריכים לחזור ולנסוע לביתם, והצדיק נרדם. לאחר המתנה ארוכה פנו אל הרבנית שתדבר אתו. פנתה אליו הרבנית ואמרה: "רחם על האנשים שממתינים כאן זמן רב". אמר לה הצדיק: "הלא את כן יודעת את האמת שאיני יכול לעזור, ואם כן כדאי שימתינו וימתינו עד שיתייאשו ולא תהיה להם ברירה ויבקשו מהקב"ה והוא יעזור להם".

אין הפירוש שהצדיקים אינם יכולים לפעול בתפילתם. הם יכולים לפעול הרבה מאוד, שהרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים. אבל **זה לא יוכל להועיל לאדם אם לא יהיה כלי מוכן לקבל הטוב, ואם יהיה כלי מוכן לקבל הטוב, אזי אפילו אין הצדיק צדיק גדול, זה יכול להועיל.**

חסידים ילכו בה ופושעים יכשלו בה

יסוד זה יש בו כדי להוסיף למי שמוכן לעבוד. אם האדם עדיין חי בחלום ובעולם טפשי, צריך להתפלל עליו שיתעורר מחלומו. אבל כשהאדם מעוניין לעבוד את האלוקים שברא אותו, ולא הגאווה מעניינת אותו ולא שאר ההבלים, אזי הוא מבין (וי"ט) כסלו מסוגל לזה כפי שראינו (לעיל) שכל שהאדם מתגאה בגדלות רבו וצריך שכולם יידעו מזה, אין לו כלום, ואדרבה, הוא עומד אז יותר רחוק ממי שאין לו רבי כלל, כי האדם זקוק לרבי כדי שהרבי חוץ ממה שילמדו דרכי עבודה, ידחוק בו להיות יהודי יותר כשר, הוא יביא אותו לידי אמונה ביטול ושברון לב. הצדיק יש לו כח גדול להביא את האדם לידי ביטול, כי האדם רואה את הצדיק ומיד רואה כמה הוא עצמו רחוק וקטן, ופעמים שיאמר הצדיק איזה דיבור קשה שיביא את האדם לידי ביטול, וכידוע שזה היה דרכו של הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יב"ז זיע"א ויש שהיה סוטר בפני

וממילא אף שאיני מחזיק עצמי אף מחכמי הזמן, מכל מקום **כיון שהחולה מחזיק אותי לחכם, וכדין הוא צריך להחזיק כן, הרי הולך למקום שרב פנחס בן חמא ציוה לילך. ובזכות אמונתו בדברי חז"ל יקבל השי"ת גם תפילתי וברכתי.** וזהו טעם נכון ומוכרח לדינא שכל שמחזיקין אותו לחכם ובשביל זה מבקשין אותו שיתפלל ויברך, שמחויב להתפלל עבורו ולברכו.

אכן לדברי ה"יטב לב' זהו המהלך היחיד בהא דילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. אמנם אם הצדיק הוא צדיק גדול, זה יכול לשנות את הטבע. ואף אם לא, אדרבה, דווקא בגלל זה יכול הצדיק להתפלל, בגלל ה'אם לא'. אלמלא היה 'אם לא', לא היה הצדיק יכול להתפלל, כי אז היה הצדיק בתפילתו מעיד על עצמו שהוא ראוי לזה. דווקא בגלל שזה פועל אפילו אם לא, דווקא בגלל זה יכול הצדיק להתפלל, כי הוא יודע שאין זה לא מעלה ולא מוריד עכשיו.

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

מעתה אנו מבינים טוב יותר את תשובת המגיד לאותו יהודי חשוך בנים. כיון שראה שאינו עושה שום עבודה בעצמו, והוא רק נשען על הצדיק שימשיך לו ישועה, אמר לו: "התחת אלוקים אנכי? איני יכול לעזור לך. התפלל לבדך אל השי"ת". וכשאמר הלה שכבר התפלל ולא הועיל לו, מה אמר לו המגיד? כה השיב לו: "טוב יותר שאלמד אותך איך להתפלל". הדברים הרי פשוטים כל-כך. המגיד אמר לו: "אמור לי אתה, איך אתה חושב שאני הולך לעזור לך..."

כעין זה מסופר על הנה"ק מסאטמאר זיע"א כשהתגורר ב'קראלי' שפעם עמדו אנשים רבים להכנס אליו ולקבל ממנו ברכת פרידה. כבר היה מאוחר בלילה

הדברים האלה אינם מועילים. אם אתה שומע שהיהודי נושע, למד ממנו - "אמור לי! מה צריך לחשוב? כמה פעמים צריך לשנון אותו כדי שיחדור ללב?". כשרואים שהאדם נושע מפני שחשב את המחשבות הנכונות, אז צריך להתפעל התפעלות עצומה, ולצעוק בקול: "ה' אלוקים אמת ותורתו אמת. הקב"ה אינו מפסיק לעשות מופתים לבניו. זה ממשיך עם כל הכוח. הסתכל! היהודי עובד על עצמו, היהודי מתפלל ותפילותיו מתקבלות, היהודי מבטל את עצמו, היהודי אומר מזמור לתודה והוא נושע". אכן גם אמירת מזמור לתודה צריך להזהר שלא להפוך אותו לסגולה בעלמא. אומרים "ג פעמים וכו'" - התבונן בזה, התיישב, דבר עם בני ביתך בגדלותו של הקב"ה שיכול לעזור ושהוא מביא את כל המצבים על האדם.

תשאל את האדם שנושע: "נכון שהיה לך קשה קודם לכן? מה עשית כשהיית במצב הקשה ביותר? מה חשבת אז? מה חיזוק אותך?". **למד ממנו. למד ממנו איך מתקרבים לה' במצבים של מצוקה, ואז תוכל אף אתה להשתמש בזה.**

אכן זוהי הסיבה שהקב"ה מביא לכל אחד מצב שונה, מצבו של זה אינו כמצבו של זה, כי אם המצבים של כולם יהיו שווים, יחקה האדם את מחשבותיו של חבירו ג"כ לשם סגולה, ושוב לא יהיה לו כלום מזה. הוא ישאל אותו: "כמה פעמים אמרת את הפסוק הזה? כמה פעמים ישר וכמה פעמים הפוך?". ושוב לא יועיל לו.

הלא זה כאותה טעות של אותם בחורים בישיבה קטנה שחוזרים על דברי המגיד שיעור ורואים עליהם שאינם מבינים מה הם אומרים. הדרך היחידה לבדוק אם האדם הבין את הענין, היא כששואלים אותו

האדם. הצדיק שומר על האדם לבל יתגאה. ובכן, אם ההתקשרות אל הצדיק מביאה אותך לידי ביטול - מה טוב; אם היא מביאה אותך לידי אמונה בה' - מצוין; אם היא גורמת לך לראות את חסרונותיך - הפלא ופלא. אבל להשתמש עם הצדיק כמכונה של ישועות! הס מלהזכיר! אין דבר כזה. לא קיים כדבר הזה. אם האדם רוצה להיוושע, יואיל נא לעבוד על עצמו. אחרי שיעבוד על עצמו, אז תעזור לו תפילת הצדיק.

הייטב לב' מוסיף שם שזהו ענין נתינת הפדיון לצדיק. כשהאדם נותן כסף לצדיק, הוא מגלה דעתו שהוא מתכוון ברכינות, ואם אינו מוכן ליתן לו כסף, סימן הוא שעדיין לא עבד על עצמו. האדם צריך ליתן משלו, לקרוע משלו. **ככל שיוסיף האדם לעבוד, כך יעמוד לו הצדיק לעזר.**

בכל קנייך קנה בינה

לסיום, נחוץ מאוד לזכור. ב"ה השי"ת לא פשט רגל. יש לו יהודים רבים שעובדים קשה לעלות ולהתעלות והם נושעים, והם נושעים שלא כדרך הטבע. עלינו להתרגל לנקות את מוחנו. כשאנו רואים שיהודי נושע, אנו צריכים לקפוץ מרוב התפעלות, כי אם הוא נושע, סימן הוא שהתייגע להתחזק באמונה, כי לכן הוא נעשה מוכן לקבל הטוב. "גלה לנו איזה ספר למדת, איזו מימרא הועילה לך". זה מה שנרצה לשמוע ממנו. אנשים כסילים שחיים בעולם של שקר, הם המה שעסוקים לשאול את האדם - "איזו סגולה עשית? כמה נשים הפרישו חלה? כמה ימים? המופת של מי הוא?". כמה אווילי! זוהי הבנתך בתורה ובהשי"ת? זה כל-כך טפשי, כי שום דבר לא יהיה לך מזה, ולא רק זה, אלא תמשיך ותעמיק בתוך השקר.

להשריש בלבו את האמונה והוא שומע ומוסיף מדיליה (אשר זהו אחד ממ"ח קניני התורה). בתחילה הוא מבין באופן אחד ואח"כ באופן אחר, והוא מבקש מהקב"ה שיאיר לו. רק כך הוא נעשה כלי מוכל לקבל הטוב. בשביל זה נתן לנו הקב"ה את התורה, בשביל זה נתן לנו שפע, ובשביל זה נתן לנו צדיקים, כדי שיעזרו לנו להיעשות כלים מוכנים לקבל הטוב, וזוהי אחת מדרכי העבודה שהמגיד לימד אותנו, שיהיה לנו כלי עזר להיעשות כלים מוכנים לקבל את הטוב של השי"ת.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מהכיוון השני. אותם בחורים כשישאלו אותם מהכיוון השני, יענו ויאמר: "המגיד שיעור לא דיבר על זה. את השורה הזאת לא למדנו".

מביא הקב"ה לכל אחד נסיון שונה משל חברו, כדי שלא יוכל לחקות את חברו. מי שמחקה, אינו עושה ולא כולם. הוא יכול לומר מזמור לתודה ואת שמו של הקב"ה מאה פעמים. אם הוא מחקה אינו עושה כלום. זה הכל מן השפה ולחוץ. הוא אינו נעשה כלי לקבל הטוב. דבר אחד בלבד יכול לעשות את האדם כלי לקבל הטוב, והוא כאשר הוא מתייגע במצבו שלו עצמו

מדור עיון תפלה

שיעור ס"ו

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרון מדור עיון תפלה

לע"נ

הרה"ח ר' יעקב שמואל
ב"ר אלטר אהרן ז"ל

יום רביעי פרשת וישלח י"ג כסלו תשפ"ג

התפילות על אומות העולם שיגיעו לתכליתם

עמו ישראל. ופלא גדול הוא כי למי אכפת מה אומות העולם חושבים? הזו היא התכלית?! לכאורה התכלית היא שהשכינה תחזור למקומה ותהיה עם כנסת ישראל, שלא השכינה תהיה בגלות ולא בני ישראל יהיו בגלות, שבני ישראל יעבדו את השי"ת בשלמות. אך אומות העולם, מה צורך שיחשבו כך או אחרת? עוזב את אומות העולם! כבר סבלנו מהם והתעסקנו בהם מספיק בגלותנו!

ספרו בגויים את כבודו

אכן אנו רואים כאן שזוהי חלק גדול מתכלית הבריאה ואנו צריכים להתרגל למושג זה. **מתכלית הבריאה הוא שכל האומות יכירו וידעו שהקב"ה לבדו הוא עליון לכל ממלכות הארץ.** ולא רק שם, אלא בכל התפילה אנו עוסקים באומות העולם. איך אומרים? - "עד שכבר עזבנו את כל עניני החולין ונכנסנו לבית הכנסת, אנו שוב מתעסקים עם אומות העולם. למה

יכירו וידעו כל באי עולם

בסדר התפילה אנו אומרים: "ברוך המקדש שמו [הגדול] ברבים", ואחריו מיד מתחילים: "אתה הוא ה' אלוקינו בשמים ובארץ ובשמי השמים העליונים", ושם מבקשים על הגאולה: "קבץ [נפוצות] קוויך מארבע כנפות הארץ", ושמים דגש גדול על אומות העולם שיכירו באלוקים - "יכירו וידעו כל באי עולם כי אתה הוא האלוקים לבדך עליון לכל ממלכות הארץ". וכן בהמשך מבקשים: "אבינו שבשמים חי וקיים עשה עמנו צדקה וחסד וכו' וקיים לנו את הדבר שהבטחתנו על-ידי צפניה חוזר", ומהי אותה הבטחה? - "בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם", ואז מה יהיה? - "כי אתן אתכם לשם ולתהילה בכל עמי הארץ בשובי את שבותיכם לעיניכם".

הנה משמעות הדברים כשמדברים על הגאולה היא שיש עיקר גדול בגאולה שיכירו אומות העולם בהשי"ת ובגדלות

ימלוך לעולם ועד וכו' והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמך אחד". ולאחר תפילת שמונה עשרה אנו אומרים שוב לפני שיר של יום: "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים אין עוד", ואח"כ 'ועל כן נקוה' הלא הוא מיוסד כולו על ענין זה.

ויקבלו כולם את עול מלכותך

והאמת שבעלינו לשבח יש מעין סתירה. בתחילה אנו אומרים שאנו משבחים את הקב"ה שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה, שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם, אשר אין להם כלום, והם כולם הבל וריק, שהם משתחווים להבל ולריק ומתפללים אל א-ל לא יושעי. ואילו אנחנו כורעים ומשתחווים ומוזים וכו' וידעת היום והשבות אל לבבך. ואח"כ כשעוברים ל'ועל כן נקוה', פתאום מתחילים להתעניין באותם שגרים סביבנו. אכן אומרים אנו שאנו מקווים לראות מהרה בתפארת עוזו של הקב"ה להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון, אך אנו מתכוונים רק על האלילים עצמן לא על עובדיהם. ומיד אנו מבקשים בענין הגויים: "לתקן עולם במלכות שד-י וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ יכירו וידעו כל יושבי תבל". הנה כי כן, אף הם יכירו. במה יכירו? - "לפניך ה' אלוקינו יכרעו ויפולו ולכבוד שמך יקר יתנו ויקבלו כולם את עול מלכותך, ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד וכו' ונאמר והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמך אחד".

הנה אנו רואים מזה שאין אנו מחפשים סתם להכות בקליפה, אלא אנו מחפשים לקרבם, וכלשון הכתוב **בצפניה** (ג, ט): "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד". על זה אנו

אתה מציץ החוצה מהסידור?". אנו מגיעים להודו, ומה אנו אומרים? - "הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו". עזוב את העמים! בא נאמר שיש אלוקים ונשיר לו ונודה ונהלל. מה ענין העמים לכאן? וכן בהמשך: "ספרו בגויים את כבודו בכל העמים נפלאותיו, כי גדול ה' ומהולל מאוד ונורא הוא על כל אלהים". אנו עסוקים כל הזמן בהסתכל עליהם - "כי כל אלהי העמים אלילים, וה' שמים עשה". כאילו שליהודי יש לו ויכוח שלם בלב אם יש משהו באליליהם של הגויים. אל תסתכל אצל אחרים! יש אלוקים בעולם, ואתה מכיר אותו בכל אופן. כיהודי אתה מכיר אותו ומודה לו על הכל, מה אתה עסוק במה שהעמים אומרים או חושבים, האם הם יודעים או לא יודעים? וכך הוא עוד הרבה בהמשך הפסוקים בהודו.

ואח"כ כל מזמור למנצח בנגינות מיוסד על זה - "לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך, יודוך עמים א-להים יודוך עמים כולם, ישמחו וירננו לאומים כי תשפוט עמים מישור ולאומים בארץ תנחם סלה, יודוך עמים א-להים יודוך עמים כולם וגו' יברכנו א-להים וייראו אותו כל אפסי ארץ".

וכן מוצאים זאת הרבה ב'יהי כבוד'. "רם על כל גוים ה' על השמים כבודו", ושוב: "ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגויים ה' מלך". וכן: "ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו". ואח"כ במזמור "הללו את ה' מן השמים" שהוא משני המזמורים החשובים ביותר בפסוקי דזמרא כדאיתא ברש"י מסכת **שבת** (ק"ח, א) שמזמור זה ומזמור הללו א-ל בקדשו הם אלה שנקראים פסוקי דזמרא, שם מדגשים: מלכי ארץ וכל לאומים שרים וכל שופטי ארץ, יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו". ובשירת הים כשמדברים על אומות העולם, אומרים: - "תפול עליהם אימתה ופחדו", ובהמשך "ה'

בהתלהבות ובחרדת קודש שבע פעמים למנצח. ומה אומרים שם? - "כל העמים תקעו כף הריעו לא-להים בקול רנה". והדבר מעורר פליאה עצומה. הרי ספר התהלים מלא וגדוש במזמורים מלהיבים, ומה ראו על ככה לבחור דווקא במזמור זה לאמרו כהכנה לתקיעת שופר? תארו לכם שהיו שואלים את האדם שאינו יודע מה אומרים קודם תקיעת שופר איזה מזמור נראה לו מתאים ביותר לאמרו כהכנה לתקיעת שופר. אולי היה בוחר במזמור המדבר בענין התשובה, כגון מזמור נ"א - "חנני אלוקים כחסדך כרוב רחמיך מחה פשעי, הרב כבסני מעווני ומחטאתי טהרני, כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד וגו' תחטאני באזוב ואתה תכבסני ומשלג אלבין". אולי היה בוחר במזמור שבו דוד מבקש מהקב"ה שיתן לו להכנס בהיכלו וירגיש קרבת אלוקים - "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו". אולי היה בוחר במזמור קי"ט, אולי מזמור לתודה. על מה ולמה נבחר דווקא מזמור זה העוסק כל כולו בעמים. הוא מתחיל: כל העמים תקעו כף הריעו לא-להים בקול רנה, כי ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ", ומסיים: כי מלך כל הארץ א-להים זמרו משכיל, מלך א-להים על גויים א-להים ישב על כסא קדשו, נדיבי עמים נאספו עם א-להי אברהם כי לא-להים מגיני ארץ מאוד נעלה".

שבעים אומות ושבעים כוחות בנפש

סוף דבר, אנו רואים להדיא מכל סדר התפילה, של כל יום כמו של ראש השנה, שמדובר ביסוד מוסד ביהדות. אכן יש יסוד שהובא כמה פעמים בספרי הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א, וכך כתב בספרו "צדקת הצדיק" (אות מז): "ידוע שכל אומה

מחכים ומצפים, ועל זה אנו מתפללים בראש השנה: "מלוך על כל העולם כולו בכבודך וכו' וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

וכאמור, השאלה היא מדוע נחשב דבר זה מתכלית הבריאה. הן פעמים הרבה מדברים על כך שאומות העולם הם שורש הרע ושורש הקליפה, ובפרט נדבר כן לפי כל יו"ט. ולמשל, כעת עתה כשמתקרבים לחג החנוכה, נאמר כן על יון שהם שורש הרע, וחושך על פני תהום - זה יון. ולפני פורים נאמר כמו כן על עמלק, ולפני פסח על מצרים. זה תופס מקום נרחב מאוד קודם הימים טובים שהאומות הם שורש הרע. ולפי זה היה מתאים לכאורה יותר לבקש שהם יכרתו ויכחדו מן העולם, ולמעשה אין אנו מתפללים על זה, אלא מתפללים, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בעיקר בסוף תפילת עלינו, שנכניס אותם אל המצב. יכירו וידעו כל יושבי תבל. שיבואו גם היום ויראו במלכותו של הקב"ה.

ובכן מוטל עלינו ללבן ענין זה שהוא יסוד גדול בתפילה, וכך נוכל גם בראש השנה לקיים טוב יותר את עבודת התפילה. כי בלי הבנת יסוד זה, כשנגיע לראש השנה נעמוד כמתמיהים: "מהו הדבר הזה שאני כל-כך מבקש עליו? כל-כך נחוץ לי עכשיו בעמדי בתפילת ראש השנה לבקש על האומות? מדוע לא יספיק לי לבקש שתהיה לי שנה טובה ברוחניות ובגשמיות ושעל ידי כן תבוא הגאולה השלמה?".

כל העמים תקעו כף

יתירה מזו, בראש השנה לפני התקיעות. נמצאים אז בשיא של כל השנה. כולם עומדים נרגשים ונרעדים ואומרים

היסוד היא דרך השפעה הממוצעת בין נצח והוד.

הפיכת הכוחות אל הקדושה

עכ"פ לכל אחד יש שבע מדות, והכלל הוא שכל אחת מהמדות כלולה מעשר, ונמצא שיש באדם שבעים כוחות בנפש. והנה **כשהאדם מתפלל שאומות העולם יכירו ג"כ שיש אלוקים בארץ ויעבדוהו, הוא מתפלל אז תפילה מיוחדת ונפלאה הנוגעת לתכליתו והיא שכל כוחות נפשו יתקבצו ויעבדו את ה'.** הוא מבקש שלא יישארו כוחות בנפשו שאינם משתפים פעולה. **כל עוד אין האדם עובד להתעלות אל השלמות,** הגם שהוא לומד ומתפלל ומקיים את המצוות, **כוחות נפשו אינם בטלים להקב"ה.** אמנם כן, יתכן שהוא כובש את כוחות נפשו. ולמשל, אם יש לו אהבה לדברים פסולים, **הוא כובש את אהבתו ומצמצמה שלא תגיע באמת לאותם דברים פסולים. אין הוא הופך את אהבתו שיתחיל להשתוקק לקדושה.** הוא רק כובש את מדת החסד באמצעות מדת הגבורה כדי שתהיה סגורה ונעולה ולא ייעשה בה שימוש לדברים פסולים. אבל **כשהקב"ה מסייע לאדם והוא מזכך את עצמו יותר ויותר, אזי הוא מהפך עוד ועוד מכוחות נפשו שיקרבוהו אל הקדושה.** השתוקקותו נהפכת לטובה, ומעתה הוא משתוקק לה' ולדברים שבקדושה.

ברם אין עבודה זו מהעבודות הקלות. **הרבה צריך לעבוד כדי להגיע לזה.** ובעצם **מדובר באותה עבודה של קירוב האומות אל הקדושה.** אין אנו עוסקים עכשיו בדרש, אלא בפשוטן של דברים. שבעים האומות ושבעים הכוחות שבנפש אינם דברים נפרדים. מדובר באותם כוחות, אלא שהם קיימים בעולם בכמה אופנים.

הוא כח מיוחד, שבעים אומות ושבעים כוחות בנפש". ובכן הבה ונבאר קצת את ענין האומות מבלי להזכיר את המושג רע או קליפה. בוודאי אין זו סתירה עם הנאמר תמיד שהם שורש הרע, אבל לצורך הענין נתעלם כעת ממושג זה כדי שנוכל להסביר את החלק האחר שפחות מדובר. שבעים האומות הם שבעים כוחות בנפש, כך אומר רבי צדוק. ובספרו **דברי סופרים** (אות יא) הוא מבאר כך: מדות האדם הן שבע, שהרי הן באות משבע המדות שהקב"ה מנהיג בהן את העולם ונכללות בהן. כל הרצונות והתכונות של האדם מגיעות מאותן שבע מדות. האהבות וההשוקות שלו מגיעות ממדת החסד, כל מה שקשור לכעס ולקנאה, מגיע ממדת הגבורה, והכוח לאזן בין שתי המדות האלה ולהתנהג בהן במדה ובמשורה, זהו מדת התפארת. הכח להשפיע, מגיע ממדות נצח והוד, שהן שתי דרכי השפעה. הדרך האחת היא להשפיע כמשה רבינו והדרך השניה היא להשפיע כאהרן הכהן. ולכן הן שתי רגלי האדם, כי הרגליים הן אלה שמוליכות את האדם ומוציאות אותו מביתו החוצה, וכך האדם המשפיע, מוציא משלו ונותן לאחרים. משה רבינו השפיע בתקיפות. הוא לא ניסה לרצות את בני ישראל. אלא כה דיבר אליהם: "ממרים הייתם מיום דעתי אתכם. חייבים אתם להתעורר ולהתחיל לעבוד את הקב"ה". לעומת כן, אהרן הכהן השפיע באופן של אהבה - אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. מראה היה פנים שוחקות לכל אחד, והיה כל אחד אומר בלבו: "אילו היה אהרן מכיר בחטאי, לא היה מראה לי פנים כאלה". זו דרך היא להשפיע על-ידי צמצום. הוא לא אומר את הכל גלוי. הרי אין לנו קצה חוט של השגה בהשגותיו של אהרן הכהן, אבל הוא צמצם את השגותיו בצמצום אחר צמצום, כדי שיוכל לדבר גם אל הילד הקטן. ומדת

האור לישראל נמשך מן החושך של העכו"ם

ולחסביר, נלמד עוד קטע מדברי רבי צדוק הכהן והפעם בספרו "רסיסי לילה" (את יד). וזה לשונו: "האור לישראל נמשך מן החושך של העכו"ם כמו שנאמר (ישעיה ס, ב) כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה". ועוד שם: "ולכל אומה מעכו"ם יש מין חשכות מיוחד שבעים אומות כנגד שבעים כוחות בנפש ומצד הגוף ישראל דומין לאומות כפי מראית עין בשר, מזה נמשך שליטת חשכות זה גם בהם למראית עין".

אפשר לבאר זאת בנוסח זה: אומות העולם הם הגוף ובני ישראל הם הנשמה. ואצל האדם שהוא עולם קטן, לגופו יש שבעים אומות, ונשמתו היא הנקודה היהודית שבאדם. וכפי שאתה מבין שהאדם צריך להפך את כוחות גופו כדי שישתפו פעולה עם הנשמה, ולא יהיו כשתי כוחות סותרים, כך תבין שכאשר האדם מתפלל על אומות העולם, הוא מתפלל על כל אותם כוחות שבאו לעולם כדי לזכך את ישראל. והרי תפקיד גדול יש להם. הם אלה שמעמידים את הגלות לבני ישראל, הם אלה שגורמים לבני ישראל להכנע בגלותם, הם אלה שגורמים להם לעבוד את ה' על-ידי שמכניסים בהם יראה. ונמצא שהחשכות שלהם, מגלה את האור של היהודי. וכשהחשכות של הגוי מגלה את האור של היהודי במדרגה הגבוהה ביותר, אזי חלק הקליפה שבו מתבטל והוא עצמו נעשה חלק מהקדושה.

גדולה הסרת טבעת

נבאר יותר: לסטרא אחרא יש תפקיד לנסות את האדם, ובו ברגע שעמד בנסיגותיו, השלים את הסטרא אחרא כי

נתקיים בו ממנו ניקח לעבוד את ה'. כשהיהודי עומד בנסיגונו, לא הוא רק הוא נשלם על ידי כך, אלא גם הסטרא אחרא שבא לנסותו נשלם. הרי הקב"ה הוא זה שברא את המלאך, והמלאך קיים את תפקידו בנאמנות, ועל ידי שקיים את תפקידו, הגיע היהודי לאן שהיה צריך להגיע, וממילא המלאך עצמו נשלם ונתקרב אל הקדושה.

כמו כן כלפי האומות. הרי תכליתן לזכך את בני ישראל. זהו תפקידם. כשהם מעוררים את בני ישראל להתפלל לה' כדי שלא יוכלו להרע להם, הם מקיימים את תפקידם בנאמנות. אמנם יש לפעמים שהם מוסיפים על תפקידם, אבל בעצם כשהם מביאים רע בעולם, מזה מתגלה האור של בני ישראל. הן כך איתא במסכת מגילה (יד, א): "גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב". הפלא ופלא! כל הנבואות שהנביאים התנבאו לישראל, לא הועילה להחזירם למוטב, וכיון שאחשוורוש הסיר את הטבעת מידו ונתנה להמן הרשע וביקש להשמיד להרוג ולאבד את היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, התעוררו בני ישראל וחזרו בתשובה שלמה. זה פעל את פעולתו. ראה מה שהיה. בני ישראל קיבלו אז את התורה מאהבה. ואז הגיעה האומה אל תכליתה והעולם התקרב אל שלמותו.

עושה שלום ובורא רע

וכך הוא הדבר לענין התאוות, יצרי הרע שאומות העולם מביאים לעולם. פחיתות נוראית של דברים גסים בלתי נעימים. אבל זה מה שמייגע את כל יהודי, כי היהודי צריך להלחם עם זה ולהתפלל לה' שינצל ולעשות גדרים וסייגים. הגוי גורם לו להיות

כמה חדשים, וקיבל את המצב באהבה. הוא הכין לעצמו סדר יום של תורה ותפילה ועבד שם את ה' מתוך קרבת אלוקים.

ביום חמישי דיבר שם עם גוי מוסלמי, והלה אמר לו שהוא שבור מאוד, כי הוא נכנס לכלא עבור שתי עבירות שעונשה של כל אחת מהן הוא ארבעה חודשי כלא, וסבור היה שבארבעה חדשים ייצא ידי חובת שניהם, ועכשיו נתברר לו שאינו כפי שחשב, אלא עליו לשבת עוד ארבעה חדשים. הוסיף הגוי ושח לו: "אתמול בערב כשהגיע הזמן להתפלל לבורא העולם, לא התפללתי. הייתי ברוגז עליו שהוא לא מוציא אותי מכאן. אבל היום בבוקר התחזקתי והתפללתי". אח"כ נקרא הגוי להכנס לחדר אחד בתוך הכלא ששם מודיעים לאסירים את דינם אם הומתק או לא, וכשיצא - דילג ברגליו, קפץ והשתובב, השתובב וקפץ, וניגש אל האברך ואמר לו: "עכשיו הודיעו לי שדי בארבעה חדשים לשתי העבירות. כבר סיימתי לרצות את עונשי ומחר אני יוצא לחופשי", והוסיף: "אתה רואה? התפללתי היום, הבורא שמע את תפילתי והחליט לשחרר אותי..."

בליל שישי, נעמד האברך והתחיל להתפלל תפילת ערבית ברוממות נפלאה. וכשדמעות חמות זולגות לו מעיניו, ביקש והתחנן: "עשה למען שמך. אם הגוי אומר שתפילתו הועילה, הודיע נא לעולם שתפילת היהודי אין למעלה ממנה, והרי אנו בני ישראל עם קרובו הננו". והנה אירע דבר פלא שאין לו הסבר טבעי כי אינו קורה אף פעם. השופט התקשר לעורך דין של האברך והודיע לו שהוא רוצה לעשות משפט חוזר. אף אחד לא ביקש ממנו. הכל ביחזמת עצמו. כשהעורך דין ניסה להתנגד, גילה לו השופט שהוא רוצה להפוך את הדין לטובה. עדיין יום חמישי והעסקנים הגיעו אל האברך בכלא והודיעו לו שלמחר

יהודי אמיתי ושלים. ואע"פ שבדרך זה לא היה לגמרי כמו שצריך, בסוף היהודי חוזר וקם וחוזר בתשובה, ומתקרב אל בוראו. האומות צריכים לקיים את תפקידם. כפי שלכל תולעת ולכל עלה יש תכלית משל עצמה, כך אומות העולם ממלאים תפקיד גדול מאוד בעולם. הם חייבים להיות כאן. יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל. או כלשון הכתוב (ישעיה מה, ז) "עושה שלום ובורא רע". הקב"ה ברא את הרע, כי בלעדיו אין תכלית הבריאה יכולה להתקיים.

ושוב, כפי שדבר זה קיים אצל האומות, כך הוא קיים אצל היהודי. כדי שיוכל לגלות את כוחו, הוא זקוק לכוחות הרע שבו. **כשהוא משתמש בהם להגיע לביטול וענוה, ונלחם בהם, ומתגבר על העצלות ועל העצבות ועל התאוות הרעות, הרי הוא מושך אותן אל הקדושה, ואז המקומות המרוחקים ביותר מהקדושה מתהפכים, וכך מגיע כל העולם כולו אל השלמות.** אבל התכלית היא שהיצוני יעורר את הפנימי כדי שיכיר את מה שיש לו. אחרת, לא יגיע אל תכליתו.

ברוך המקדש שמו הגדול בריבים - תפקידו של גוי מוסלמי

זה עתה נתפרסם מעשה נפלא, אך רק חלקו נתפרסם, לא כולו. המעשה הוא באברך שעסק הרבה באמונה ובטחון, ומן השמים ניסוהו ונשפט לשבת בכלא. אך הוא עבד הרבה עם מחשבות של בטחון, שהקב"ה הוא כל יכול והוא יודע מה הוא עושה ובוודאי זה הדבר הטוב ביותר בשבילו. הוא התייגע ממש כדי להיות יהודי אמיתי, ואכן נתקיים בו והבוטח בה' חסד יסובבנו. האברך עצמו סיפר לי בערב שבת קודש דברים כהווייתן. ביום שני פרשת ויצא הוא נכנס לכלא, כאשר לפי הפסק הוא צריך להמשיך להיות שם לכל הפחות

שאם יתאפק מללכת אחר תאוותיו הרעות, יתרפאו רגליו ויפסקו יסוריו. כעבור זמן, בא אל הבעש"ט הק' וטען שלא הועיל לו. אמר לו הבעש"ט הק': "משקר הנך! עדיין אתה הולך אחר תאוות לבך". הודה הפריץ ואמר: "אבל איך אפשר? הרי בשר ודם אנכי", ואז שאל את הבעש"ט הק': "אמור לי בבקשה, איך אתה יכול להתאפק". דחה אותו הבעש"ט הק' בקש ואומר לו: "אני כבר זקנתי ותאוותי כבר נחלשו".

אמר הרבי ר' ברוך ששאל מזקנו מדוע לא אמר לו את האמת שאנו יהודים ויהודי גבוה מכל הדברים האלה. השיב לו הבעש"ט הק': "**יהודי אינו יודע מה זה יהודי, האוכל להסביר לגוי מה זה יהודי!**".

אכן כן, הגוי אינו יודע מה זה יהודי, אבל הוא נותן ליהודי להבין מה זה יהודי. היהודי מבין - "אם זה יכול להתקיים אצל הגוי, זה יכול להתקיים אצל היהודי באופן כפול ומכופל".

אעשה לו עזר כנגדו

ודבר זה קיים בכמה בחינות. בחינה אחת היא של אומות העולם וישראל. בחינה נוספת היא של כוחות נפש האדם והאדם, כאמור לעיל שהם אלה שמסייעים לאדם להגיע לשלמותו. ועוד בחינה יש על-פי מה ששינוי **במסכת ברכות** (ה, א): "במערבא, כי נסיב אינש אתתא, אמרי ליה הכי: מצא או מוצא? מצא - דכתיב מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא דכתיב: ומוצא אני מר ממות את האשה". וזכיר זה דרשו **במסכת יבמות** (סג, א) על הפסוק "אעשה לו עזר כנגדו": "זכה - עוזרתו, לא זכה - כנגדו". ופירשו **הצדיקים** שמי שקיבל אשה שהיא בבחינת כנגדו, אם זכה, היינו שזיכך את עצמו, היא נעשית לו עזר, כי היא מגלה את האור הטמון בו.

ייסע אתם לבית המשפט כדי לעשות משפט חוזר ומסתבר מאוד שיוכל להיות בביתו בשבת. הם הבינו שאם השופט רוצה להפך את הדין לטובה, זה לא כדי לגרוע חודש.

מספר האברך שביום שישי בבוקר, בשעה שש וחצי, בעודו עושה את דרכו החוצה מהכלא כדי לעלות לרכב שיובילו לבית המשפט, פגע בגוי המוסלמי שדיבר אתו אתמול שהיה באמצע לארוז את חבילותיו כדי להשתחרר. שאל אותו הגוי: "איפה אני הולך, אני יודע. אבל איפה אתה הולך?". השיב לו: "בורא העולם שמע גם לתפילתי. אף אני משתחרר היום". הגוי כל-כך התרגש. הוא יצא החוצה לפרוודור הגדול, והתחיל לצעוק בקולי קולות: "יש רק אלוקים אחד ושומע כשמדברים אליו". כך נתקיים שם "יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון". האברך הגיע לבית המשפט בליווי עורכי דינו והעסקנים, והשופט הכריז בקולו: "חוק יש כאן שהשופט יכול לחזור בו גם לאחר נתינת הפסק. ובכן חזרתי ונמלכתי מאחר שהכלא עמוס מדי שהאיש הזה צריך להשתחרר לחופשי". בשבת כבר היה האברך בחיק משפחתו...

הנה כי כן, הקב"ה ברא את החושך להיות כלי להוציא החוצה את האור החבוי אצל היהודי אשר שום דבר אחר אינו יכול להוציאו. מה שאומות העולם יכולים לסחוט מיהודי אינו ניתן לתיאור. והמעשה נתפרסם על-ידי ההשגחה כדי שנכיר במי שאמר והיה והעולם. הגוי הצליח לסחוט מהיהודי את מה שהיהודי עצמו לא ידע.

הגוי מלמד את היהודי מהו יהודי

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוז זיע"א סיפר שפעם הגיע פריץ אחד לזקנו הבעש"ט הק' זיע"ע והתלונן על יסורים נוראים שיש לו ברגליו. אמר לו הבעש"ט

ומאמין בתפילותיו, וכשהוא מבין בגלל הגוי שהוא צריך לעבוד על עצמו, זה משלים את הגוי, וזה משלים את העולם. תיקון העולם הוא. וכל הימים טובים מיוסדים על זה. בחג החנוכה השלמנו את יון. תראה מה שיון הוציא מהיהודים. מחכים ומצפים אנו להשלים גם את עמלק ואז יהיה השם שלם והכסא שלם. כל יום אנו מזכירים זכר ליציאת מצרים. למה? כי אומה יש שנקראת מצרים והיא הוציאה מבני ישראל את מה שהיתה צריכה להוציא מהם, ועכשיו אין אנו חוזרים לשם לעולם כי האומה כבר השלימה את עצמה. אין יותר מצרים. מצרים הגיעה לעולם כדי לעשות לבני ישראל יציאת מצרים.

היהודי מבין שמצבי החושך מסביב מיועדים לעשות זאת ממנו, ויותר מזה, כשהוא מתפלל, הוא יודע למה הוא משתוקק. הוא משתוקק שכל העולם יבוא אל התכלית, שכל העמים יתקעו כף. כולם, כולם. הודיעו בעמים עלילותיו. והאדם מבין שעיקר הדבר המועיל לזה הוא לזכך את עצמו מבפנים. כשהאדם מתפלל "הודו לה' קראו בשמו", אז מתקיים "הודיעו בעמים עלילותיו". כשהיהודי רוקד ומפזז משמחה בתפילת עליו, הוא פועל בכך שיכירו וידעו כל יושבי תבל. קחו לדוגמא את הסיפור שהבאנו לעיל. כשהיהודי התפלל בשברון לב והקב"ה קיבל את עבודתו, מה קרה אז? הקב"ה עשה למען שמו ואף הגוי התרגש. נתקיים בו באופן פשוט "הודיעו בעמים עלילותיו". היהודי כשמתפלל יודע - ככל שאני מחדיר בעצמי אמונה בכל המצבים, קשים כקלים, אני מביא לתכלית הבריאה, ופועל להחזיר את הבריאה לכפי שהיתה בעת בריאתה. ובכן יש לו לאדם אחריות ועליו לעבוד כל יום בשביל כך, ובמיוחד בעת התפילה הוא משקיע בזה.

וכשהאדם זוכה, לא זו בלבד שהקשיים בשלום ביתו מביאים אותו לשלמותו, אלא אף היא מתחילה לשתף פעולה. בתחילה היא לא הבינה אותו ולא תמכה בדרכו, וכיון שלמד בזכותה כיצד לעבוד על מדותיו ולוותר ולהבליג, אף היא מתחילה לשתף פעולה ולהיות לו לעזר. כשהוא יביא אורחים, אם עד כה היא התנגדה לכך, מעכשיו היא עצמה תבשל ותאפה ותעודד אותו להביא עוד.

גם אויביו ישרים אתו

וכך הוא בענין כוחות נפשו של האדם. כשהאדם נמצא בתחילת דרכו, הגוף יש לו את הדעה שלו והנשמה יש לה את הדעה שלה. מלחמה נטושה ביניהם. הגוף הוא בבחינת 'כנגדו'. אבל אח"כ כשהאדם מזדכך, הגוף מתחיל לשתף אתו פעולה. הוא כבר מתחיל לקום באשמורת הבוקר, הוא כבר מתחיל לומר לו: "אל תאכל מאכלים שאינם בריאים", ומתקיים בו הפסוק (משלי טז, ז): "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו".

לתקן עולם במלכות שדי

וכאמור, כל זה הוא גם אצל אומות העולם. ועל זה אנו מתפללים בתפילותינו. אומות העולם בשרשם יש להם תפקיד. אם אני אוציא את מה שאני צריך מהמצבים שאומות העולם גורמים, אשלים גם אותם. אמור מעתה: אומות העולם אינם משל בעלמא, עד שנאמר שכאשר אנו מבקשים יכירו וידעו כל יושבי תבל, איננו מתכוונים אליהם אלא אל הכוחות והתאוות של האדם. אמת שמתכוונים גם לשבעים הכוחות שבנפש. אבל מתכוונים גם לאומות העולם עצמם, כי הדבר נכון בכל האופנים. כשהיהודי מתעורר להתפלל בגלל הגוי

לע"נ

הרה"ח ר' יעקב שמואל
ב"ר אלטר אהרן ז"ל

יום חמישי פרשת וישלח וי"ד כסלו תשפ"ג

לימוד תורה לשמה חלק ח'

מתוך שלא לשמה בא לשמה

קושיית גדולי החסידות

וכאן מתעוררת קושיא גדולה בפשט אשר ספרי החסידות דנו בה הרבה: איך יתכן שלימוד שלא לשמה כזה אינו נורא כל-כך? יש למשל מי שעושה מצוה בשטחיות. אין לו את הכוונות והרצונות החזקות ביותר וחסרה לו ההתלהבות, אבל למעשה הוא מקיים את המצוה. על כגון דא אפשר לומר מתוך שלא לשמה בא לשמה. למשל, במצות ק"ש יש מחלוקת בשו"ע אם צריכה כוונה או לא. כוונה פירושה שהוא צריך לכוון קודם ק"ש: "אני הולך לקבל על עצמי עול מלכות שמים כפי שצוני הבורא ית"ש". ואם לא כיוון זאת, ורק כיוון את פירוש המילות, על זה אפשר להבין שהגם שחסר לו בנשמת המצוה, וכאילו יש למצותו במדה מסוימת גוף בלי נשמה, אומרים לו לאדם: "תמשיך לקרות ק"ש הגם שהיא לוקה בחסר, שמתוך שתקרא שלא בכוונה, תבוא לקרוא בכוונה". וסיבת הדבר, כי יש הרגל ויש מה שהאדם יכול להוסיף לו. האדם חייב להתרגל לקיים את המוטל עליו, ואז הוא יכול להוסיף על ההרגל עוד ועוד.

מחנכים אותו למצוות

הרי המושג שמחנכים את הילד לקיים את המצוות קודם שנעשה לבר דעת, מיוסד

קושיית הראשונים ותירוצם

איתא במסכת פסחים (ג, ב): "אמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". והקשו רש"י ובעלי התוספות ממאמר חז"ל (ברכות יז, א) "כל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא". וכעין זה בירושלמי ריש ברכות: "הלומד שלא על מנת לעשות, נוח לו שנהפכה לו שלייתו על פניו", ואיך יתכן שיאמר לאדם לעסוק בתורה שלא לשמה, ובפרט קשה על הלשון 'לעולם' שמשמע שלימוד כזה יכול להמשך זמן רב.

ותירצו התוספות: "התם מיירי כגון שלומד כדי להתייחר (דהיינו להתכבד בקלון חבירו) ולקנטר ולקפח את חביריו בהלכה ואינו לומד על מנת לעשות". אכן על לימוד כזה אמרו שנוח לו שלא נברא, כי עדיף שלא ילמד כלל, שהרי הוא ממיט חורבן עם כל רגע שהוא לומד. ומה שאמרו כאן "לעולם יעסוק שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", היינו במי שיש לו סתם נגיעות ופניות. הוא נהנה שקוראים לו רב, הוא מקבל כבוד מחותנו ומחבריו. לימוד שלא לשמה כזה אינו נורא כל-כך מאחר שאינו בשביל להתכבד בקלון חבירו או להשפיל ולקנטר אחרים.

בעלמא, אלא צריך להתדבק בה, ובשביל זה צריך להבין את המציאות של עזיבת מחשבות קשות ומבלבלות ותפיסות ישנות, ולקטן שטרים הגיע לכלל דעת, כל זה לא קיים. הלוואי שזה יהיה קיים אצלו כשיגדל. מדוע אם כן אתה מצוה אותו לשבת בסוכה? הרי אינו יודע כלום! למה אתה אומר לו לעשות כל מיני דברים ואינם פועלים בו מאומה כי הם אצלם כמעשה קוף בעלמא?

והתשובה היא כמו שכתב ה'הפלאה' בהקדמת ספרו שאם לא ירגיל האב את בנו לקיים את המצוות, הוא יתרגל אל ההיפך, וכאשר יגדל, הגם שיהיה לו שכל להבדיל בין טוב ובין רע, גופו לא ישתף עמו פעולה, שהרי כבר הורגל לקום באיחור ולספר לשון הרע. על כן צריך האב להרגיל את בנו - "שב והתנועע מבלי לדבר במשך כל זמן הלימוד, התענה ביום כיפור", וכן הלאה. אין הוא מקיים את המצוה באמת, שהרי אין לו את ההבנה להתדבק בה, אבל דבר ראשון מרגילים אותו, ובהמשך ייכנס בו שכל ויתחבר אל ההרגל ואז יקיים את המצוות כדבעי.

השלמת הקושיא - בונה על מנת לסתור

ובזה נשלים את הקושיא: הא תינח במי שיש לו הרגל ואין לו מחשבה, אז ראוי שנאמר שיעשה בלי מחשבה, ובעתיד, תבוא המחשבה ותתקשר על המעשה ויהיה המעשה שלם. אבל כשהאדם לומד מפני שרוצה לבנות את עצמו שיהיה לו שם טוב ושיוכל אח"כ להתפרנס מזה. הוא אינו לומד לקנטר ח"ו או להתנשא על אחרים. הוא בכלל לא שם. אבל הוא רואה שבסביבתו הלומדים יותר רצויים ומקובלים, ועושה חשבון בנפשו שכדאי לו בשביל שמו ובשביל שידוכי בניו ובנותיו, לשבת וללמוד. הרי זה אינו לומד בלי מחשבה. אדרבה, יש

על זה, שהגוף יתרגל שצריך לשבת וללמוד ולקום השכם בבוקר, ולהתפלל במנין, ושלא לאכול מה שאסור לאכול, ולשמור שבת. אין לו לילד דעת, אין לו הבנה להתקשר אל השי"ת על-ידי קיום המצוה. דעת היא לא סתם שכל, אלא היא השכל העמוק שנותן לאדם את היכולת להתחבר באמת לאיזה דבר. גם על פי סוד דעת פירושה חיבור. אבל ניתן לבאר זאת גם באופן פשוט. אפשר לראות ילד קטן שהוא מסוגל להתלהב בנשמת ומיד אח"כ לאכול ממתק, כמו כן הוא יכול להגביה את קולו יותר מכולם בברכת המזון ופתאום לחטוף איזה דבר מחבירו.

מה הפשט? הפשט הוא שאינו יכול להתחבר באמת לדבר שהוא עושה באופן שיהיה קנוי לו. ומטעם זה אינו ראוי לעשות קנין, כי הקנין פירושו חיבור לדבר הנמכר. אתה עוזב את כספך. מעתה אין הכסף שלך. אתה גומר בדעתך שלעולם לא תראה אותו יותר, ותמורת כן החפץ נעשה שלך על כל המשתמע מכך. מעכשיו אתה נושא באחריותו. הילד אינו יכול להבין זאת. כשהוא הולך לחדר, הוא מכניס איזה משחק מהבית לילקוטו, וכשהוא מראה אותו לחבירו בכיתה, מציע לו חבירו איזה ממתק תמורתו. בשמחה הוא מחליף אתו. אולם כעבור חצי שעה בלבד, הוא מתחיל לבכות: "אני רוצה את המשחק בחזרה". חבירו מתפלא: "הרי החלפנו!". אבל הוא רק מגביר את בכיותיו: "אני רוצה להחליף בחזרה". אין לו לילד גמירות דעת. ההרגשים עולים ויורדים אצלו ואין לו את השכל להתחבר באמת אל המקח - "זהו המחיר, אני יודע שיהיה לי קשה לשלם, אבל זה מה שאני מחליט לעשות. אני נפרד ממנו ומקבל תמורתו דבר פלוני". אין לו יכולת זו, וכשאין לו יכולת זו לגבי קניינים, אין לו היכולת גם לגבי מצוה, כי במצוה לא די בהרגשים

ההפוך דומה למי שלומד על מנת לקנטר. והאמת שהרמב"ם כבר כתב כן להדיא שאין האדם יכול לצאת ידי לימוד תורה שלא לשמה המביא לידי לשמה כשהוא לומד בשביל הכבוד. **ה'יסוד העבודה'** מאריך בזה בהביאו את כל לשונות הרמב"ם. הסוג היחיד של לא לשמה שהרמב"ם מתיר, הוא זה שלומד על מנת לקבל שכר בעולם הבא. אין זה לשמה שהרי הוא לומד כדי להרוויח ולא לשם אהבת ה' בלבד, אך על זה אמרו חז"ל שכדאי לו ללמוד באופן זה כי מתוך לימוד זה יבוא ללמוד לשמה. וסיבת הדבר, כי הלומד על מנת לקבל שכר בעולם הבא, **עם הזמן יתבונן ויבין שהשכר בעולם הבא הוא קרבת אלוקים**, וכך תחדור בו ההכרה לאט שגם בעולם הזה כדאי לו ללמוד בהתמסרות מוחלטת להקב"ה בשביל להתקרב אליו ולא בשביל קבלת שכר בעלמא. מאחר שלימוד שלא לשמה כזה יש בו בכדי להביא את האדם ללמוד לשמה, הוא מותר, אבל שאר לימוד שלא לשמה, אומר הרמב"ם, שאינו נוגע. לא להתכבד ולא שום כלום. אסור ואסור וזה עבירה.

הבעש"ט הק' פירש הלשון "מתוך שלא לשמה בא לשמה" - **איזה שלא לשמה מותר? רק כזה שמתוך שלא לשמה בא לשמה**, היינו כזה שיכול להביא באמת לידי לשמה. אך כזה שלעולם לא יביא לידי לשמה, אין לו שום היתר.

אכן אם נעצור כאן לא מצאנו ידונו ורגלינו בבית המדרש, כי נמצא שכל שהאדם לומד בשביל להקראות רב וכדומה, הוא עובר עבירה בכל רגע ורגע, ומיהו שיאמר שהוא לומד אך ורק בשביל אהבת ה' או בשביל לקבל שכר בעולם הבא.

גדולה עבירה לשמה

והאמת שה'יסוד העבודה' מבאר שזה ברור שלימוד שלא לשמה הוא עבירה, אך

לו מחשבה חזקה, רצון ותשוקה לזכות לכבוד ושם טוב, ואם כן הלא הוא בונה את ההיפך. הוא הולך לכיוון ההפוך לגמרי. איך יתכן לומר על לימוד כזה שמתוכו יבוא האדם אל הלימוד הנכון, שהוא ככונה להתדבק בבורא ית"ש, ולכאורה לא יבוא לשם לעולם, שהרי הוא נוסע בכיוון ההפוך לגמרי וקובע הרגל פסול במחשבתו. הוא בונה בנין שאח"כ יצטרך להרסו מן היסוד כדי לבנות במקומו בנין חדש. ואם כן מה יש לך מזה? יותר כדאי שתשאר את המקום פנוי. אם אין לך שכל, תעשה בינתיים חסד, תתפלל בינתיים שה' יקרין בך אור ותצליח ללמוד תורה לשמה, אבל אל תלמד עכשיו תורה שלא לשמה.

דומה הדבר לקבלן שצריך לבנות בנין, אבל אין לו עכשיו אבני הבנין הנכונות. הללו נמצאות עדיין על הספינה העושה את דרכה על מי האוקיינוס. אומר הוא: "בינתיים אבנה בנין עם עצים וטיט, ואח"כ כשהאבנים יגיעו, אם ירצה ה'..." אם ירצה ה' מה? אתה יכול להגיד לי מה תעשה כשיגיעו האבנים? אני יכול לומר לך מה יקרה. יקרה אחד מהשנים: או שתשאר את הבנין הרעוע לאורך ימים ושנים כשגגותיו דולפים מים, או שתצטרך, במחילה מכבודך, להרוס את כל הבנין, לפנות את כל ההריסות, ואז... אני מקווה שעוד תישאר כאן לקיים את הבטחתך. אתה יכול לומר לי מה יש לך מזה?

שלא לשמה המביא לידי לשמה

זוהי הקושיא שכל הצדיקים נתקשו בה אם לומדים את דברי התוספות כפשוטם. הגיעו הבעש"ט הק' ותלמידיו ואמרו שבוודאי לא דיברו בעלי התוספות אלא על מי שלומד באופן שיוכל להגיע על-ידי לימודו לידי לשמה. הם לא דיברו על מי שנוסע בכיוון ההפוך, כי מי שנוסע בכיוון

שהקב"ה יעזור". יש שהאדם לוקח לבנו שידוך שאינו משופרא דשופרא בידועו באיזו מדרגה בנו נמצא. לא כולם מודעים למצבו של בנו. אבל לו האמת ידועה והוא יודע היטב לאיזה שידוך בנו צריך. מה יעשה? מאוד לא נעים לו שהוא לוקח שידוך כזה, אבל הוא יודע שזה מה שהוא צריך לעשות. וכשהשידוך נגמר, אנשים נכנסים זה אחר זה ואומרים לו מזל טוב בשפה רפה כשבעיניהם התמיהה ניכרת היטב. אף הוא אינו מתגאה, אבל הוא חושב בלבו: "עשיתי את הדבר הנכון, ובוודאי יהיה ה' בעזרתנו ובעזרת החתן והכלה, ויסייע להם לגדול ולהבנות יחד ולהקים בית נאמן בישראל".

ללמוד תורה כדי לבנות את עצמו הוא דבר ממש לא נעים, אבל אם זה יכול להביאו לידי לימוד תורה לשמה (טרם יודעים אנו כיצד), **יודע האדם שזה מה שהוא צריך לעשות.** זה יביא לו הרגל כי ילמד מושגים של תורה, ילמד לקבוע עתים לתורה, וכן הלאה, **ובסוף כשיגיע לאיזה הרהור תשובה, כבר יהיה רגיל בלימוד התורה** ולא יצטרך להתחיל מבראשית.

כשהייתי בשנה הראשונה שלי בשיבה קטנה, ניגש אלי יום אחד בחור מהמבוגרים שבישיבה, בחור בעל כשרון גדול, אבל חכמתו מרובה ממעשיו. אמר לי: "חטוף עכשיו ולמד את המסכתות הקלות, כמו תענית ומגילה, כי כשתהיה בן ט"ו, כבר תתבייש ללמוד אותן. אז תצטרך להשקיע את כל כולך במסכתות הקשות שבש"ס". אכן כן, מעלה יש בכך שהאדם לומד מושגים בצעירותו, כי מה יעשה אח"כ כשיזכה למעט הבנה, היוכל אז להתחיל מאל"ף?! ובכן אומרים לו לאדם: בינתיים שב עם הגמרא. זה טוב לבינתיים, עד שתזכה להבנה. אמנם בדין זה יותר גרוע,

השאלה היא אם זה נכלל במה שאמרו (נזיר כג, ב): "גדולה עבירה לשמה". כלומר, יתכן שבמה שאמרו חז"ל "לעולם ילמד תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", התכוונו לומר **שמותר לו לאדם לעשות דבר שנחשב כעבירה מפני שעל ידו יתקרב אח"כ לה'.** מתרחק הוא על מנת להתקרב. הוי אומר: יש לו לאדם חלישות הדעת שהוא עושה כן, הוא שבור לגמרי שהוא עושה דבר המרחיקו מהקב"ה, אבל הוא מרגיש שהוא רחוק ומבולבל כל-כך שאין לו ברירה אחרת. אמנם כן, אם לא היה לו לאדם היתר מפורש, לא היה רשאי לעבור על שום עבירה, יהיה מה שיהיה. אבל כאן קיבל היתר מפורש, ועל כן הוא קם ועושה את העבירה, בתקווה שבסוף יתקרב אל ה'.

עדיין לא יישבנו את השאלה כיצד לימוד שלא לשמה כזה יכול להביא את האדם לידי לימוד לשמה. אך את זאת אנו רואים שאינו פשוט כל-כך **ללמוד תורה שלא לשמה.** האדם מנחם את עצמו: "לא נורא! מתוך שלא לשמה בא לשמה". זה בכלל לא פשוט כל-כך. **יחשוב האדם הלומד שלא לשמה שהוא נמצא כעת במלחמה ומרגיש שפל כל-כך** שנדמה לו שהוא הולך לקיים את הפרשה של יפת תואר. זהו עכשיו המצב שלו. זוהי דרגתו עכשיו. הוא חושב שהוא הולך לקיים את הפרשה. לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, ואם לא יתנו לו בהיתר, יקח באיסור. אין ברירה. זה מצב ממש לא נעים. לכאורה היה צריך להיחבא וכעין מה שאמרו חז"ל (מו"ק י, א): אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו - ילך למקום שאין מכירין אותו, וילבש שחורים ויתעטף שחורים וכו'. אבל הוא מרגיש שאין ברירה - "זהו המצב עכשיו, הבה לא ארמה את עצמי. צריך לעשות מה שצריך לעשות, בתקווה

באמת יקרה? היכול האדם לראות אם הוא מתקדם לעבר לימוד תורה לשמה? ובכלל, למה זה באמת יקדם אותו לשם?

מדת התפארות שנפלה בשבירה

אכן בענין זה מצאנו דברים נפלאים ויקרים בספה"ק "מאור עינים" (תחילת התורה). ה'מאור עינים' מביא שם הקושיא איך מותר ללמוד שלא לשמה, הרי אמרו "כל הלומד תורה שלא לשמה נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו. ומוסיף להקשות איך יתכן בכלל ללמוד שלא לשמה, הרי כל הדברים מקבלים חיותם מהתורה, ומי הוא זה שנותן חיות לתורה שלא לשמה? הלא בוודאי תורה כזו מקבלת את חיותה מהקליפה, ואם כן איך יותר לו לאדם ללמוד תורה כזו.

מבאר ה'מאור עינים': מה שהאדם לומד שלא לשמה הלא זה מחמת איזו מדה רעה שיש לו, או מחמת התפארות בני אדם ולהתגדל, או מחמת חשק ממון וכדומה. והנה מאין בא הרצון לכבוד או לממון? הלא זה בא ממקור טוב, ממדת התפארת, אלא שכאן אצל אדם זה מדה זו נפלה בשבירה. ובלשון ה'מאור עינים': "וזה מדה של התפארות וחשק שנפל בשבירה, והעיקר הוא התפארות הבורא וחשקו, וזה נוטל ההתפארות וחשק לעצמו".

גם כי יזקין לא יסור ממנה

לסבר את האזון, כשאדם בעל ראייה רחוקה רואה ילד בן חמש או שמונה או אחד עשרה שמשתובב ומתקוטט עם חבריו ומתחצף אל המלמד, הוא מתבונן בדבר ושואל: "מדוע יתנהג כן? מה יש לו מזה? הרי הוא עצמו בוכה על מצבו!". ומגיע אל התשובה שבשורש הנהגתו קיימת איזה צורך לנפשו אלא שעדיין אין לו את הכלים

שהרי מדובר בעבירה, אבל למעשה זה מה שצריך לעשות.

המורם מן האמור עד כה שלדברי כל המפרשים מותר ללמוד רק שלא לשמה כזה שמביא לידי לשמה, ואמת נכון הדבר שהלומד רק כדי לבנות את עצמו ולהצליח ולקבל מעמד ומשרה, הוא נורא ואיום ובגדר של עבירה הוא, אבל גדול עבירה לשמה, כי סוף כל סוף, מחמת איזו סיבה שטרם נודעה לנו, הלימוד יביא את האדם לידי לימוד תורה לשמה. אמנם חלק כבר הסברנו, כי כך יתרגל אל המושגים וכן הידיעות שהוא רוכש יקרבוהו בהמשך אל ה', ולכן הוא עושה בינתיים דבר שאינו נעים, כי בסוף הוא יגיע על ידו אל הלימוד הנכון.

המאור שבה מחזירו למוטב

והאמת שבשולחן ערוך הרב (הלכות ת"ת פ"ד ה"ג) מוסיף שעל לימוד כזה (ואפילו אם הוא רשע) נאמר "המאור שבה מחזירו למוטב", כי סוף כל סוף הרי אין המדובר בשלא לשמה הגרוע ביותר, ואם כן שייך בו המאור שבה מחזירו למוטב ויבוא לידי לשמה. אך מה שעדיין קשה לנו הוא: איך הפנימיות שבו תתהפך למוטב? הרגל יתכן שיהיה לו, ידיעות יתכן שירכוש. הכל טוב ויפה, אבל מה עם פנימיותו? הרי למעשה הוא עובד את כבודו ואת מעמדו וכל כיוצא באלה, ואיך יוכל לימוד כזה להביא לידי לימוד תורה לשמה? הדבר דומה לאותם בני אדם שהולכים ללמוד מקצוע לא לפני שמבטיחים להם פיתום ורעמסס, ובסוף אינם מוצאים כלל עבודה באותו תחום. כעין זה יש הרבה שלומדים במסגרת מסוימת ומבטיחים להם שייצאו מורי הוראה או יושבי על מדין ובסוף אין יוצא מהם כלום. יותר גרוע מאלה הוא אותם בני אדם שלומדים שלא לשמה בסברם שמתוך שלא לשמה בא לשמה. מהיכי תיתי שזה

הילד שרוצה בגלל שלכולם יש, פעמים הרבה זה מפני שרוצה להתפאר ולהתגאות כשאר חבריו. והשאלה בעינה עומדת: מדוע הוא נזקק לזה? התשובה היא כי **מדה יש בו בילד או באדם זה שיכולה לבוא לידי שימוש בשביל עבודת ה', ואם באמת יעשה כן, ישתמש במדה זו באופנים הטובים ביותר.**

כבוד אמיתי מול כבוד מדומה

מדת התפארת קיימת אצל האדם מפני שיש לו תשוקה לכבוד את נשמתו אשר היא חלק א-לוה ממעל. הנשמה היא הדבר המכובד ביותר הקיים בעולם, והיא עצמה נקראת כבוד, כמו שכתוב "למען יזמרך כבוד". אך היות שאין האדם יודע כיצד לכבד את נשמתו, הוא מבקש לכבד את גופו. **כבוד פירושו שמבינים ערך הדבר;** כבוד פירושו שכאשר מוציאים ספר תורה מן הארון, קמים ואין נשאים לשבת; כבוד פירושו שניגשים אל ספר התורה ומנשקים אותו; כבוד פירושו שמלווים את ספר התורה. למה עושים כן? כי מבינים בערכו של ספר התורה. הן כך אמרו **חז"ל** (מכות כב, ב): "אמר רבא, כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה". הם נקראים טפשים משום שאינם מבינים את הערך של הגברא רבה. כל ערכו של ספר התורה אינו אלא מפני שהוא מקשר את היהודי לבוראו, ויהודי זה שמקיים מה שכתוב בספר התורה ומתייגע בשביל בוראו, כמה צריך להעריכו. ואכן כל עניני כיבוד תלמידי חכמים הנלמדים מהפסוק "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן", הוא הכל כדי שלאט לאט נבין ונכיר את הערך.

נשמתנו מקבלת את מזונה ונעשית מאושרת כשהיא מכבדת תלמידי חכמים, כשהיא מכבדת את ההורים, וכשהיא

לך, ובבוא העת וירכוש את הכלים, יתגלו בו הכוחות בצורתם הראויה ויספק תועלת רב לעולם. אפשר לראות כמו כן ילד העומד בראש הכיתה שצריך שכולם ילכו אחריו ויקבלו את דעותיו והחלטותיו, ובדרכו הוא דורך על אחרים ומתכבד בקלונם. בשורש מדובר בתכונה נפלאה של מנהיג דגול, אלא שעדיין אין לו את הכלים לזה, כי לכן הוא משתמש בה באופן מעוות. זהו מה שנקרא מדה שנפלה בשבירה.

ובכן עלינו לדעת שהמדות אינן יוצאות מכלל שבירה בגלל שהזקן התחיל לצמוח או להלבין. הן רק פושטות צורות ולובשות צורות אחרות. **המדות יוצאות מכלל שבירה אך ורק כשמבינים את היסוד ומנסים ללמוד מה צריך לעשות כדי לתקן ומתפללים לסייעתא דשמיא.** אומר לנו ה'מאור עינים' שזה מה שצריך האדם לעשות בנוגע לתורה שלא לשמה. ישאל את עצמו: "מדוע אני זקוק לכבוד? יש לי משהו מזה? זה מוסיף לי משהו? מה זה מוסיף לי?". מה פירוש? בוודאי זה מוסיף לך, שהרי כך בני אדם יכבדו ויעריצו ויגדל שמך. "ואז מה יהיה לי מזה?". הא תינח כשהאדם רוצה כסף, כי דמיון יש לו שכאשר יהיה לו כסף יוכל לקנות דירה גדולה ואז יוכל ללמוד בישוב הדעת (אם כי ברוב הפעמים כשהאדם רוצה כסף זה רק מחמת הכבוד, או ע"פ מעורב בזה ענין הכבוד). אבל כבוד, מה יש בכבוד? על האדם לשאול את עצמו: "למה אני מחפש כבוד?". והוא צריך לענות לעצמו את התשובה. אין הוא יכול לענות: "אני רוצה כבוד כמו שכולם רוצים". זו אינה תשובה. האדם משיב כך כשאין לו מה לענות. הרי זה כילד קטן שמבקש מאביו דבר מסוים, וכשאביו שואל אותו למה הוא צריך לזה, הוא משיב: "כי לכולם יש". אין זו תשובה. שאלתי אותך למה זה כל-כך נחוץ לך.

כל-כך רע לך שאתה זקוק לתורה שלא לשמה. הרי קושיא עצומה היא עליך. כשחכם שומע על פלוני שעשה צעד טיפשי שהרס לו את חייו, הוא מהרהר בשאלה: "כמה שבור היה צריך להיות כדי לעשות מעשה כזה?". האדם צריך לשאול את עצמו: "מדוע זה חסר לי?". ולא ימשיך הלאה לפני שיש לו תשובה מספקת, כי אי אפשר לתקן שום בעיה לפני שעומדים על שורשה.

אכן רוב בני אדם יענו כשישאלו למה הם זקוקים לכבוד: "אני לא יודע. אני צריך שיכבדו אותי. הרי אני צריך להיות אדם. אני רוצה להיות רצוי ומקובל". הם לא יוכלו לעמוד על שורש הדבר. אבל הסיבה האמיתית, כפי שמבאר ה'מאור עינים', היא **שלנשמה יש מדת התפארת. הנשמה אינה יכולה להיות מושפלת.** אפשר לראות שאתם שנופלים לבירא עמיקתא, הולכים מדחי אל דחי. הם אינם יכולים להשאר באותו מקום. שום דבר אינו מספק אותו, שום דבר אינו משיב אתם. וסיבת הדבר, כי לקחו מזון שאינו מתאים לנשמתם. מי שצמא למים, אפילו יאכל כמה מיני מזונות, לא יירגע עד שישתה מים. הנשמה זקוקה להתפארות, אבל היא צריכה לקבל אותה ממקום אחר, ואיך מקבלים אותה ממקום אחר? הנה זהו היסוד שבשיעור הקודם דיברנו עליו קצת. **כשהנשמה מרגישה את הקרבה שיש לה אל הרבוננו של עולם, היא מרגישה מרוגמת מאוד ומכובדת ביותר.** הרגשת הכבוד מתבטאת בכך שהאדם מרגיש שבורא כל העולמים משדד עולמות בשבילו, והוא עומד כמשתומם והתפעלותו גוברת והולכת עד שהיא מספקת לו את כל מזונו. אין הוא צריך שאף אחד יידע מזה, אין הוא צריך לספר לאף אחד. הוא מרגיש מכובד כל-כך בראותו מה הקב"ה עושה בשבילו. והתורה

מכבדת בעלי שיבה. כשהנשמה מזוללת באחרים או מזוללת בה עצמה, היא סובלת. **כל נשמה היא בנן של קדושים וזקוקה לכבוד,** היינו שהמוח יבין כמה חשובה היא ויתנהג בהתאם לכך. ברם האדם אינו יודע איך להגיע לזה - "איך נשמתי תבין כמה חשובה היא?". הוא לא יודע מה עליו לחשוב כדי להרגיש כך, ולכן הוא נשאר רעב לאותו כבוד. הוא רעב שיכבדוהו כי הוא יודע בתוך תוכו שהוא חשוב ביותר. נשמתו יודעת שהיא חשובה, אלא שהצורה החדירה רעיון זה למוחו כדי להשביעו, אינה מוכרת לו. ובכך מה הוא עושה? הוא נכנס עם שעון חדש, ומקווה שאנשים ישימו לב - "אולי, מי יודע. אולי ישימו לב שמדובר בשעון יקר שביקרים". הוא קונה שטריימל חדש לא לפני שהוא מתייעץ עם מאה חברים לדעת מהי ה'מאדע' החדשה ביותר, והתקווה מפעפעת בו שאנשים יכבדוהו. ולמעשה, זה לא עובד, כי כל הרוףף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו.

וסיבת הדבר, כי היות שאינו יכול לשבוע מכבוד מזויף כזה, תקוותו מתנפצת אלי סלע האכזבה, וכיון שכן, הוא נעשה רעב יותר מבתחילה. **כשהאדם מתכוון לאיזה תענוג ואינו משיגו, הוא נעשה רעב פי שתיים, כי עורר את התיאבון שלו לאותו תענוג בציפייה להשיגו** ובסוף לא השיגו ונשאר עם פה פעור ובטן מקרקרת. ומה עושה הטיפש? הוא אומר: "כנראה השטריימל לא מספיק משונה, ואם כן אני צריך לחפש יותר משונה מזה". אין הוא מבין שהדברים האלה לעולם לא ישביעו את הצורך האמיתי שיש לו לכבוד.

קושיא שיש עליה תשובה

על האדם לשאול את עצמו למה הוא צריך ללמוד תורה שלא לשמה. נסה להבין למה אתה זקוק לו כל-כך. נסה להבין מה

יכול לתפוס בכלל שיש מהלך כזה. ובכן, אברך כזה שרואה איך הקב"ה עונה לתפילתו באופן כזה, אינו צריך יותר לכלום. הוא עומד כמשתומם, וכאילו אומר: "לזה לא פיללתי. לא חלמתי שכך יאיר לי הקב"ה פנים". **כשהאדם מרגיש מרומם בגלל שהקב"ה שומע לתפילותיו** - "הקב"ה מלווה אותי, הוא מחזיק בידי", **אין הוא צריך שמישהו יידע מזה**. הוא קיבל מה שחיפש. נשמתו מרגישה את מה שהיא צריכה להרגיש.

הולך רכיל מגלה סוד

אם האדם מתייגע בתורה והקב"ה מגלה לו איזה סוד בדרך לימודו, אין הוא צריך לספר את הסוד לאחרים. הוא לא מרגיש דחף לספר תיכף ומיד את כל הסודות שהוא יודע. הן ידוע על-פי הלכה ועל-פי דינא דגמרא שיש דברים שאין מלמדים אותם ברבים, כגון עניני קבלה, כידוע שאין לומדם אלא מי שמילא כרסו בש"ס ופוסקים. אכן יכולים לראות מדי פעם איזה חכם מחוכם שמחשיב את עצמו חכם מכולם והולך לפרסם בראש כל חוצות את כל מושגי הקבלה ואפילו ללמד אותם לילדים. טוען הוא שמצא איזה מאמר מאיזה צדיק שצריך ללמד לכולם. מה דוחק בך? מה דוחק בך ללכת במהלך זה? אדם כזה הרי אינו יודע את סודות התורה באמת. אולי הוא יודע גמטריאות, אולי הוא יודע את המשלים, אך לא את הסודות עצמם. והנוהרים לאדם כזה, בדרך כלל לא נשארים אצלו זמן רב, כי עד מהרה מגלים את תרמיתו, מבינים שאין הוא מתכוון אלא לכבוד עצמו.

כבוד אמיתי הוא סתירה עם כבוד מדומה

כשהאדם מתפלל להבין פשט בקטע גמרא שאינו מובן לו, או כשהאדם מתפלל

יכולה להביא לאדם קרבה זו אל רבונו של עולם.

שבע רצון - מעשה של הארת פנים

אספר מעשה שזה עתה שמעתי מכלי ראשון. האברך בעל המעשה מספר שנסע לחתונת בית צדיקים, נסיעה בת שעה ויותר מביתו למקום החתונה, וכשהגיע, גילה ששכח להחליף את בגדיו בבגדי שבת. ניסה לחפש מישהו שיוכל להביא לו את בגדי השבת, התקשר לכל מי שעלה בדעתו שיוכל ללכת לביתו ולהביאם לו, אך כל טרחתו היתה לריק. לפתע נזכר: "הרי יש אלוקים בעולם!". מיד עצר את כל פעילותו, התיישב בדעתו והתחיל לדבר אל רבונו של עולם - "רבונו של עולם! אני כאן בלי בגדי שבת. אנא! עזור לי". בלבו חשב - "הרי אין הקב"ה עושה ניסים שלא כדרך הטבע, כך שגם אם אמצא עכשיו מישהו שיתנדב ללכת לביתי לקחת משם את בגדי השבת שלי, יעבור לכל הפחות עוד שעה וחצי עד שהם יגיעו אלי, ועד אז אצטרך לעמוד מחוץ לאולם". אבל קיבל את מצבו באהבה, כשהוא מבקש מה' שיעזור לו.

עברו דקות ספורות והנה חזר אליו אחד מאלה שהתקשר אליהם ואמר לו: "שמעתי שאתה צריך לקחת משהו מביתך. אני נמצא עכשיו במקום מגורך, האוכל לעזור לך?". "הן", השיב לו האברך. "שכחתי את בגדי השבת. אודה לך אם תוכל להיכנס לביתי ולקחתם". הלה אמר: "בשמחה רבה. אני כבר יוצא לביתך". ומה היה מעשה? איש זה נוהג באופנוע, וכיון שבנסיעה באופנוע אין צריך לעמוד בפקקים, הגיע למקום החתונה תוך ארבעים דקות בלבד. כעבור ארבעים דקות מאז שהאברך התפלל לה', כבר החזיק את בגדי השבת שלו בידי.

הנה כי כן, מין חידוש הוא שרק רבונו של עולם יכול לדעת. המוח האנושי אינו

יהודי ירא ושלם, יש חלקים אחרים שהם פניות. שים לב אליהם, הסתכל בהם. אל תתעלם מהם. אל תאמר לי תורות, אל תגיד לי שצדיק פלוני אמר שהמלאכים מקנאים בתורתם של בני הדור האחרון תהיה איך שתהיה. אל תצטדק עם דברים כאלה. שים לב שיש לך צורך לדברים אחרים שאינם שייכים לקרבת אלוקים. ואל תישבר בגלל זה, אלא אדרבה, קח את זה, התבונן בו, הבן מדוע יש לך צורך כזה, ואז תהפוך אותו.

זה ביאור להעלות המדות בשרשם. הוא מבין את הענין ואומר: "אם כן אני הרי באמת חשוב, ואם כן מדוע אבזבז זאת על הבלים? אני זקוק לדברים כאלה? לא! איני זקוק להם". **ברגע שהאדם מכיר בערכו, אינו חפץ יותר בכבוד מדומה. הוא מתבייש בזה.** "מה? אני בדרגה כזו? איני רוצה להיות בדרגה כזו". **שלא לשמה כזה מביא לידי לשמה.**

אין האדם עץ יבש

אנו צריכים להרחיב בזה יותר ולהביא משלים ממציאות החיים, אך עכ"פ תירוץ לקושיא כבר יש לנו, שכאשר האדם לומד לשם התפארות ושם לב לכך, ומבין שאינו יבש כעץ שיכול ללמוד סתם, שהרי הוא נשמה ויש לו מדות, הוא יכול להחזיר את ההתפארות לשרשה. כעס יהיה לך, אבל תכניס אותו בריתחא דאורייתא. אהבה תהיה לך, אבל תכניס אותו באהבה להקב"ה.

האדם לומד בחברותא ומרגיש שהוא נמצא כל הזמן בתחרות מי חכם יותר. וכבר סיפרנו כה פעמים על שנים שלמדו בחברותא במשך חמש שנים, ובתומם, אמר האחר לחבירו שהוא רוצה להפרד ממנו. שאל אותו חבירו: "על מה ולמה?". אמר לו:

לסיים יום אחד מסכתא והקב"ה עוזר לו. הוא עצמו אינו יודע איך, אבל הוא מוצא את עצמו עם מסכתא קנויה בידו. כשהאדם מתפלל שיוכל להתרכז בלימודו במשך עשר דקות. הוא מנסה פעם אחר פעם ואינו הולך לו והוא שפך את שיחו לפני ה', **ובסוף הקב"ה מתגלה לו דרך התורה, והנה הוא מצליח להתרכז, אינו צריך שאף אחד יידע מזה. הוא כל-כך מרומם. הוא מרגיש את הכבוד. הוא מרגיש שאינו סתם עלה נידף.**

לעומת כן, כשאין לו לאדם הדבר הזה, הוא רעב באופן נורא. הוא מתכוון תמיד לשם שמים, אבל אינו יכול להירגע. הוא צריך שעוד אחד יידע ממנו ועוד אחד יידע ממנו. צורך נורא יש לו לזה, כי הוא רעב ביותר. כשהאדם מוצא את הקב"ה בתורה, הוא מוצא התפארות, הוא מוצא חשק, הוא מוצא הכל. הוא מבין שאינו צריך את הכסף - "זקוק הייתי למשהו, לא ידעתי למה".

העלאת המדות אל שרשן

ה'מאור עינים' מבאר שלימוד שלא לשמה עם ההבנה הזאת, הוא רצוי ומקובל, כי הוא מביא לידי לשמה, ובלשונו הקדוש: **"וכשהוא מבין שזה נשתלשל מתפארת הבורא ומאהבתו, אוחו בשרשו של דבר וראשיתו, כי החכם עיניו בראשו כאמור, ונמצא כשנכללו מחשבה של חשק והתפארות לעצמו, חוזר ממנה אל שרשה.** נמצא בא מבחינת שלא לשמה תיכף אל בחינת לשמה. וזהו לעולם יעסוק אדם וילמוד עצמו, שמתוך שלא לשמה יביא עצמו לידי לשמה".

האדם מתיישב ללמוד, ומתחיל לשים לב אל מה הוא מחפש. הוא מתחיל לשים לב שהגם שיש חלקים בלימודו שהם כדי להיות

הנזירים אצל הנוצרים, מספרים סיפורים שאינם זקוקים לצרכים אנושיים, וכולם יודעים שהם רקובים בשורשם. וכבר היה כן עם פרעה מלך מצרים שהחזיק את עצמו אליל ורימה את כל בני עמו שאינו זקוק לפנות פסולת מגופו, צורך בסיסי של כל בן אנוש, ולנו ידוע שהיה לו את הנילוס בשביל כך. מה אתה מרמה? את מי אתה רוצה לרמות שאין לך את כל הדברים האלה? הרי אתה לא מדבר לעניין. כשתסכים להודות שיש לך את כל הדברים האלה ותצליח להוציא אותם ממחבואיהם, אז אגלה לך שאתה יכול לקחת אותם ולהפכם לטובה, וזה מה שהקב"ה רוצה. וזהו מתוך שלא לשמה בא לשמה.

ואפשר שיש לנו כאן הסבר חדש במה שאמר **הזוה"ק** (פרשת ויקרא) שהתורה מודיעה לאדם את חסרונו, "התורה מודעת ליה לחוביה". איך התורה מודעת לו את חובותיו? כשהאדם לומד מסכת יבמות, הוא מגלה את חובותיו?! פשוט מאוד! אתה לומד בחברותא, אתה מתייגע להגיע אל הפשט, וחברך מפריך את דבריך ומוכיח לך שאינך יודע מה אתה מדבר, והנה הכעס מתחיל לעלות בלבך, ויחד עם כן ההתפארות והניצוח שאתה בעצם יותר חזק ממנו. הנה **התורה מספרת לך את חובותיך**. **מאוד בריא הוא כשהכל יוצא, כי עכשיו התורה יכולה להפך את כל המדות האלה, מתוך שלא לשמה בא לשמה.**

"זה כבר חמש שנים שאנו לומדים לימוד אחד. אני רוצה להתחיל ללמוד איזה לימוד אחר". התפלא חבירו: "מה פירוש לימוד אחד? הרי למדנו בבא קמא ואח"כ נדרים ואח"כ בבא בתרא". נענה ואמר לו: "לא, לא. במשך כל השנים שאנו לומדים ביחד, אנו לומדים רק דבר אחד, האם אני צודק או אתה צודק. כבר הספיק לי. אני רוצה להתחיל ללמוד משהו אחר".

על האדם להבין שיש לו מדת הנצח. יש לו תכונה עמוקה שהוא רוצה להיות צודק. יש לו צורך נואש לצאת וידו על העליונה. אתה מוכרח ללמוד את העניין. הוצא אותו מן המחבוא. אל תגיד שזה לא קיים אצלך. אם זה לא קיים אצלך, אינך בן אדם. האדם יש לו את הדברים האלה. צריך להכיר בזה. יש לך מדות. מדת הנצח, מדת ההוד. הוא חדור עם כל אלה ולומד אתם. בוודאי הוא לומד אתם, כי הוא אדם. הוא לא עץ יבש. מי שנדמה לו שאין לו את כל הדברים האלה בלימודו, סימן הוא שהוא רחוק כל-כך, שהרי הוא מכחיש את המציאות, מה הוא ומי הוא. אדרבה, אומר ה'מאור עינים', **הוצא את כל הדברים האלה מן המחבוא והם יקרבו אותך אל האמת**. אל תגיד שאין לך מדת הנצח - "אני לא יודע, אני לא נולדתי עם זה. אני לא צריך להיות צודק. אף פעם לא ענין אותי הדבר הזה. אני לא זקוק להתפארות". משהו משונה פה עם האדם הזה. להבדיל אלף אלפי הבדלות,

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת וישב תשפ"א

הדרך היחידה לישא חן וחסד בעיני אחרים

שהיה לו ממילא, אלא שהרכיב איזה אמצעי בעין שר בבית הסוהר כדי שיוכל לראות אותו חן) **והוא אומרו ויתן חנו בעיני וגו' והבן.**

יאר ה' פניו אליך ויחונך

הנה ראשון לכל אנו רואים מכאן שכאשר הקב"ה מטיב עם האדם, הוא מטיב עמו פעמיים. פעם ראשונה הוא משרה עליו את שכינתו ואז יש לו הכל, חן וחסד ורחמים וכל טוב. ופעם השניה הוא גורם לזולתו להכיר בזה באופן שימצא חן בעיניו.

ובספר "דגל מחנה אפרים" (נשא) כתב שאפשר לכוון זאת בברכת כהנים, וזה לשונו: יברכך ה' וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחונך. צריך להבין, הא ממילא ידעינו כשיאיר ה' פניו אליו, בודאי יהיה לו חן, ומאי שוב הברכה ויחונך. ויש לומר על דרך דאיתא באור החיים על פסוק ויתן ה' את חנו בעיני שר בית הסוהר, היינו כי החן שהוא שורה על האדם הוא חסד עליון וקדושה עליונה, ויש מי שאינו יכול להבין זה החן ולקבל אותו, כי הוא אדרבא ההיפוך מזה, ועל כן אמר שם ויתן ה' את חנו בעיני שר בית הסוהר, היינו שהוצרך הקב"ה לשרות על שר הנ"ל שיוכל לקבל חנו של

ויהי ה' את יוסף ויט עליו חסד

לאחר הנסיון שהיה לו ליוסף עם אשת פוטיפר, הושם בבית הסוהר, וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְטֵ אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חָנוּ בְּעֵינָי שֵׁר בֵּית הַסֹּהֵר (לט, כא). כתב האוה"ח הק': פירוש, כי בהשראת שכינה על האדם, יושפע הנסמך (זה שהשכינה שורה עליו) מהמשרה שכינתו ממה שבו, וידוע הוא חן המקום ברוך הוא כי הוא מקור החן (יש דבר שנקרא חן שקשה להסבירו, כי הוא דבר רוחני ששורה על האדם, וכשהאדם נושא חן בעיני אנשים, סימן הוא שהשכינה שורה עליו, כי אין דרך לקבל חן כי אם מה' שהוא מקור החן), והוא אומרו ויהי ה' את יוסף, ובזה ויט אליו חסד, פירוש ממילא (הוא לא היה צריך לעשות שום פעולה בשביל זה, אף לא לקיים איזו מצוה שיש בה סגולה לכך. השכינה שרתה עליו וממילא היה לו חן. וזהו שאנו אומרים בברכת שים שלום: ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך, וממילא תשים עלינו טובה וברכה חיים חן וחסד ורחמים). ואומרו ויתן חנו (ולכאורה אין צורך בכך שהרי הוא כבר נושא חן ממילא), להיות כי לא תרגיש בחינת הרע במתק החן (מי שיש לו בחינת רע, אינו מרגיש שהאדם העומד מולו יש לו חן, שהוא רחוק מן הרוחניות בתכלית הריחוק), לזה הוצרך ה' להרכיב בעין שר בית הסוהר אמצעי לערב אליו חן צדיק (לא שהוסיף חן על חינו של יוסף

עקב ענוה יראת ה'

והנה אם נתבונן, נראה שעל-פי סדר העולם מי שהוא עניו באמת, היינו שאינו עושה רעש מעצמו, באופן ממילא בני אדם נמשכים אליו, וכל כך למה? כי היהודי הוא כלי להשראת השכינה, אלא שכאשר הוא מתגאה, הוא דוחק את רגלי השכינה ואינו נותן לה לשרות עליו, וממילא בני אדם סולדים ממנו. אבל אם הוא מחזיק את עצמו בענוה ונותן לשכינה לשרות עליו, ממילא יש לו חן.

יש שטועים בזה וחושבים שהענוה היא סיבה למציאת חן. לא בגלל הענוה הוא מוצא חן. הוא נושא חן מחמת השכינה ששורה עליו, אשר שלמות נפלאה היא שגורמת לכולם להתפעל, אלא שהשכינה אינה יכולה לשרות עליו, רק מפני שיש לו ענוה, כי המתגאה הקב"ה אומר עליו: "אין אני והוא יכולין לדור בכפיפה אחת".

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו

הנה בסוף הפרשה מבואר שמה שיוסף ביקש משר המשקים להזכירו לפני פרעה, נחשב לו כפגם בטחונו בה' לפי מדרגתו, ומפני כך נענש ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו. ועמדו המפרשים על כפל הלשון, ולא זכר וישכחהו, וברש"י פירש: ולא זכר שר המשקים בו ביום (ביום צאתו מבית הסוהר), וישכחהו לאחר מכן. ועל זה הביא מהמדרש: מפני שתלה בו יוסף בטחונו לזכרו, הוזקק להיות אסור עוד שתי שנים, שנאמר (תהלים מ, ה) אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים, ולא בטח על מצרים הקרוים (ישעיה ל, ז) רהב.

ובאוה"ח הק' הוסיף בזה עוד ביאור, וזה לשונו: ואולי שירמזו באומרו וישכחהו על

יוסף, עד כאן עיין שם בצחות לשונו, וזה יש לומר גם כן כאן הפירוש, שזהו ברכה אחרת ויחונך, היינו שיתן ה' חנך בעיני כל ושידעו כולם מן החן שלך.

מה תעשה ומה תפעל

ועוד שמעינן מדברי האוה"ח הק' והוא נוגע למעשה, שחן אינו דבר שאפשר לעשות משהו כדי לקבלו, כי דבר רוחני הוא, קדושה עליונה. החן נובע מהאלוקות ששורה על האדם, כי אלוקות היא שלמות, ובני אדם מתפעלים משלמות. כמה שישתדל האדם וייפה את עצמו, זה לא יועיל לו. רק דבר אחד הוא יכול לעשות, להתקשר להשי"ת, לכוון בברכת כהנים, לדעת שהדבר תלוי בהשראת השכינה, ואז תשרה עליו השכינה ויהיה לו חן.

בספר "דברי ישראל" (תחילת פרשת נח) להרה"ק ממאדו"ץ זיע"א הביא בשם אביו על הפסוק הנאמר סוף פרשת בראשית "ונח מצא חן בעיני השם". כפי שמציאה באה אל האדם בהיסח הדעת, כך החן בא אל האדם בהיסח הדעת. הוא אינו יכול לקחת אותו בידיים. ונח מצא חן בעיני ה' - זה הגיע אליו בהיסח הדעת.

בידוע שהוא יראת שמים

האמת שהדבר כבר מבואר בדברי חז"ל במסכת סוכה (מט, ב): "כל אדם שיש עליו חן בידוע שהוא ירא שמים, שנאמר חסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו". פירוש, מי שבני אדם מתפעלים ממנו, אם יכולים להסביר ממה מתפעלים, כגון מהחוש הומור שלו או מזרירות הידיים שלו וכדומה, אין זה נקרא חן, אבל אם אין יכולים להסביר ממה מתפעלים, הרי זה מפני שחופפת עליו קדושה עליונה, ואם כן יש בכך כדי להעיד עליו שהוא ירא שמים.

שתמצא חן בעיני פלוני". פירוש המילים הוא: "ה' יעזור שתזכור שאינך יכול לישא חן בעיני פלוני, ואז יוכל הקב"ה לעזור לך שתישא חן בעיניו".

אחרי שבר גאון

אחד סיפר לי שפעם פנה לגיסו שהוא גביר אדיר וביקש ממנו עזרה כספית בתארו לפניו את מצוקתו, וגיסו הוציא אותו בשן ועין בהאשימו אותו במצבו, ולא נתן לו אפילו פרוטה אחת. הוא נעשה שבור ורצוץ מזה, ואז הלך לחבר טוב ושפך בפניו את מר לבו, ועל אתר הוציא פלוני את מלוא הסכום ונתן לו.

הרבה פירושים יש לזה, ואחד מהם הוא על-פי האמור. כשהאדם מגיע מוכן ומזומן עם כלי עבודה בידו לישא חן וחסד בפני זולתו, אין לו נשיאות חן. ורק לאחר שפלוני מגלגל אותו מכל המדרגות, רק אז הוא יכול לישא חן, כי עכשיו הוא עומד בכל הכללים לישא חן בעיני אחרים. וכך ראינו הרבה מאוד עובדות על דרך זה. **כשהאדם נוחל כשלון גדול, משום מה הוא מתחיל מאז לישא חן, כי יש עליו השראת השכינה.**

זה הדרך, וישכח הוא (שר המשקים שכח), **אבל הקב"ה לא שכחו ויזכרהו לטובה, ויהי מקץ שנתיים ימים וגו' ואז שר המשקים זכר אותו בעל כרחו.**

הנה אף זה יש בו מיסוד האמור לעיל. האדם אין לו את היכולת לחדור ללב זולתו. הקב"ה נתן לו רק את היכולת לפעול בידיו לפי בחירתו, אבל אינו יכול לחדור ללב זולתו ולשלוט עליו. את זאת רק הקב"ה יכול. הדבר נוגע כשהוא רוצה לדוגמא להזכיר משהו לפלוני. הוא מזכיר לו ומתרה בו ומזהיר אותו, ובסוף הלה שוכח. הקב"ה אינו שוכח, אבל האדם מאחר שרצה לעשותו לבדו, סתם את הצינור. זהו היסוד שראינו בענין החן. **אין האדם יכול לחדור ללב זולתו ולגרום לו להתפעל ממנו.** רק דרך אחת יש לו, **ליתן לשכינה לשרות עליו, זאת על-ידי התבוננות בטובותיו של הקב"ה והתבטלות מוחלטת אליו, וכיון שתשרה עליו השכינה, ישא חן בעיני אחרים.**

יש ששומעים האחד מאחל לחבירו: "אתה הולך לאסוף כסף לצורך מצוה, אתה הולך להשתדל בשביל שידוך, ה' יעזור

מדור הילולא דצדיקיא

גלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

ערש"ק פרשת וישב כב כסלו תשפ"ב

הרה"ק רבי אברהם יצחק הכהן קאהן זיע"א

כ"ז כסלו תשנ"ז

בסעקלהיד, וכן למד בישיבת סאטמאר ונעשה לתלמידו וחסידו של הגה"ק מסאטמאר זיע"א. אז הסתגף רבינו במיעוט אכילה ושינה ולמד בהתמדה עצומה במשך ט"ז-י"ח שעות ביממה. פעם עשה חשבון ששלוש וחצי שעות שינה בלילה אינן מספיקות לו כדי שיוכל לעבוד את ה' בצלילות הדעת, ומצד שני ארבע שעות הן יותר מדי, והגיע למסקנא שעליו לנוח שלוש שעות ושלוש רבעי השעה, וכן היה נוהג. פעם קיבל על עצמו שלא לדבר יותר ממאה מילים של חולין במשך היום ויהי מה, וכה נהג במשך תקופה ארוכה.

שם אתה מוצא ענוותנותו

שם בישיבת סאטמאר התקרב להרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א מחבר ספר 'שומר אמונים' שמאחר יותר לקחו לאיש לבתו היחידה מרת יענטא ע"ה, ובכ"ה בתשרי ת"ש הגיעו יחד לארץ ישראל והתיישבו בירושלים. בביתו בירושלים המשיך בסדר יומו העמוס בתורה ועבודה. כל לילה היה קם בשעה שתיים והולך למקוה. כשנשאל הרי תלמיד חכם אסור לו ללכת יחידי בלילה, השיב: "אני מסתמך על תירוצו של

יסודתו בהררי קודש

יצא מגזע תרשישים מהצדיקים קדושי עליון: הרבי ר' אלימלך, המגיד מזלאטשוב, ה'מאור עינים', רבי אברהם המלאך, המגיד ממעזריטש זכר כולם לברכה, ועסק בתורתם והמשיך אור גדול בעולם. עוסק היה הרבה בספר ה'מאור עינים', ובוה היה מכין את עצמו לשולחנו הטהור, וכן היה מוסר הרבה מדברי תורתו של ה'מאור עינים'. כן היה מזהיר הרבה להקפיד מאוד על קידוש הלבנה, זאת על-פי מה שכתב ה'מאור עינים' שקידוש הלבנה הוא שמירה שלא להיזקק באותו חודש. ואף כשהזכירו לפניו חולה השוכב על ערש דווי, היה מבקש שיעשו הכל כדי שהחולה יוכל לקדש את הלבנה ולו מבעד לחלון.

במיעוט שינה

רבינו נולד להוריו בעיה"ק צפת ת"ו, אלא שלפני המלחמה, נסע אתו אביו להונגריה כדי שילמד תורה אצל גדולי הדור. למד שם רבינו אצל הגאונים רבי ישראל פריינד מהוניאד (בנו של רבי אברהם יהושע מנאסויד) ואצל רבי יהודה סגל ראזנער

עדתו, בחנכו אותם בדרך זו להשקיע יגיעה בתפילתם בכל האופנים.

בפרוץ האש

הוא עצמו התאפק הרבה וניסה להסתיר טפח וטפחיים כדי שלא יראו את התלהבותו מבחוץ. בערוב ימיו, לפני שחלה את חליו האחרון, היה פעם שיצאו להתפלל ברחובה של עיר בהוראת ביד"ץ העדה החרדית כדי למחות על חילולי השבת ברחוב בר אילן, ורבינו מחמת חולשתו נשאר אז להתפלל בבית מדרשו עם מנין מצומצם, וכיון שהיה המנין מצומצם, ועוד זאת כוחותיו לא היו לו במתניו להסתיר את עצמו, כשהגיע ל'בואי בשלום' התלהב כל-כך עד שעזב את עמוד התפילה והתחיל להתרוצץ בבית המדרש אנה ואנה.

כבן המתחטא לפני אביו

שגור היה בלישניה שהאיש היהודי צריך להתפלל כתינוק המתחטא לאביו. אומר היה בפירוש הפסוק **בתהלים** (פס, כז) "הוא יקראני אבי אתה, א-לי וצור ישועתי" - אם היהודי קורא לה' אבי אתה ומדבר אתו כבן המדבר לאביו, אזי הוא נעשה צור ישועתו. וכל פעם שהיה אומר זאת, היה זה נראה אצלו כאילו זו הפעם הראשונה שהוא אומר זאת. אומר היה בשברון לב: **"דברו אל הקב"ה כפי שמדברים עם האב. במילים פשוטות"**.

ממעמקים קראתיך ה'

פעם היה לו נס גדול כאשר כמעט טבע בים וברגע האחרון בא גל והרימו וניצל ממות לחיים. אומר היה אח"כ: "מה אתם חושבים שאמרתי באותם רגעים לפני שניצלתי? הסבורים שאמרתי וידוי או שמע ישראל?! לא, לא. צעקתי בכל כוחותיי: אבא! רק אתה יכול לעזור לי, אנא עזור לי. ואז בא גל חזק וזרק אותי אל שפת הים".

הרבי ר' מאיר מפרמישלאן שהיה ג"כ הולך יחידי בלילה, וכשהיה נשאל ממה שאמרו חז"ל תלמיד חכם אסור לו ללכת יחידי בלילה, היה אומר: הרי הטעם הוא משום שבליה שולטים המזיקים והמזיקים מתקנאים בתלמידי החכמים, אם כן איני צריך לחשוש כי המזיקים של פרמישלאן יודעים שאני איני תלמיד חכם. אף אני אומר, שהמזיקים של ירושלים יודעים שאני תלמיד חכם".

במיעוט אכילה

פרישותו מעניני העולם הזה היתה עד להפליא. כל ימיו היה חוזר בתשובה על גלידה שטעם בהיותו ילד בן שבע, אותה קיבל מסבתו. בבית מדרשו לא היה נותן להביא בירה שחורה, כי פעם ראה רשום על הקופסא של הבירה "בירה להנאה", והדעזעזע מכך: "להנאה?! הרי חז"ל אמרו סעודה שבאה להנאתך - משוך ירך הימנה. אם כן צריכים אנו למשוך את ידינו מבירה זו". הוא סבר וקיבל את מה שרשם בית החרושת על הקופסא. אם בית החרושת כתב שהיא באה להנאה, אם כן צריך לקיים בה מה שאמרו חז"ל.

הרבה חינך את תלמידיו ושומעי לקחו להשקיע יגיעה בתפילה, בין יגיעה בכוחות הגוף ובין יגיעה בכוחות הנפש.

זה עתה שמעתי שיהודי אחד מחסידי סטאלין שאל פעם את רבו הרה"ק רבי יוחנן זיע"א אם כדאי לו לומר תיקון הכללי בשביל לתקן מה שצריך לתקן. השיב לו: "דרכנו היתה לצעוק בתפילה". הנה ענין **השקעת הכוחות בתפילה, הוא לא רק בשביל התפילה עצמה, אלא גם בשביל הסיגוף** כדי להסיר את הפגמים שנוצרו על-ידי החטאים ולחזור להתקרב אל ה'. רבינו לקח דרך זו מחותנו בעל שומר אמונים וחולל מהפכה גדולה בקרב אנשי

ושותה מבראם. פעם בהיותו בטבריא, כהו עיניו. ראייתו נפגעה מרוב הדמעות המלוחות שהיה מזויל. היו אז אצלו בחורים מירושלים, שאל אותו: "מה עושים כשאינ רואים בעינייך? מה עושים כשאינ מרגישים בטוב?". הבחורים לא ידעו מה להשיב ושמרו על דממה. המשיך רבינו ואמר: "כשאינ מרגישים בטוב, מדברים עם הקב"ה. שופכים בפניו את הלב והוא מושיע". אמר להם: "הבה ונשיר יחד את הניגון: גלות, גלות ווי גרויס ביסטו". הם שרו יחד, וכל פעם שהסתיים הניגון, התחיל רבינו שוב, וראו שבשעת השירה מוסיפות עיניו להזויל דמעות, אותם מים מלוחים שפוגמים בעיניו. פתאום עצר את הניגון, נעמד על רגליו ואמר: "אני רואה, אני רואה".

כך חינך את צעירי צאנו איך צריך היהודי להתפלל. השימוש בניגון 'גלות, גלות', הוא הרי מהלך בתפילה. כשהיהודי אינו רואה, זה גורם לצער השכינה. מדבר היהודי אל ה' כבן המתחטא לפני קונו, והקב"ה מושיע אותו.

מתי יבוא לידי ואקיימנה

בהספד שנשא עליו בנו יבדלחט"א האדמו"ר מתולדות אהרן, סיפר שרבינו היה מבקש תמיד מניצולי מחנות ההשמדה שיתארו לו כיצד הרגישו כל פעם שראו את המוות מול עיניהם וידעו שהם נושמים את נשימותיהם האחרונות. את התיאורים שתיארו לו אגר בזכרונו, ובהם היה משתמש כשהיה קורא ק"ש כדי לצייר במוחו איך הוא מוסר את נפשו למען קדושת שמו יתברך.

כן נדפס ב'דברי אמונה' דרשה אחת בה הוא מתאר בפרוטרוט את תאי הגז שבהם חנקו למוות אנשים נשים וטף ר"ל. הוא מתאר היכן היתה הדלת ושהיתה באופן שאפשר לפתחה רק מבחוץ ולא מבפנים,

לימוד עצום הוא, ונוסיף על כך אמרה חריפה: "מי יודע כמה אנשים שטבעו בים היו ניצולים אילו היו יודעים את הסוד!". הפשט הוא ככה: כשהאדם נמצא בסכנה, הוא באמת נמצא בסכנה, אך לא מחמת המים. המים הם רק הלבוש ומוכיחים שיש מקטרגים ומזיקים העומדים מוכנים להזיקו, ולכן הדבר המועיל ביותר לאדם הנמצא במצב זה הוא לבטוח בהקב"ה בשלוח נפלאה. אחת מהסיבות שהאדם ניזוק ואין בטחונו עומד לו, היא מפני שהוא מאבד אז את ישוב דעתו. הוא אינו יכול להירגע אז ולדבר עם הקב"ה באופן הנכון, לכן הוא מתחיל לומר ויודי ולצעוק שמע ישראל. אבל אם יש לו לאדם את היכולת להתיישב בדעתו ברגעים כאלה ולומר לעצמו: "הרי הקב"ה נמצא אתי כאן, הוא אבי ואלי ואני צריך לפנות עכשיו, כי רק הוא יכול להצילני". היכולת לומר בשעת טביעה במים שאין להם סוף "אבא! רק אתה יכול לעזור לי, אנא עזור לי", נובעת לא רק מיישוב הדעת נפלא ביותר, אלא גם מקרבת אלוקים עצומה שאינה נעלמת אף לא ברגעים קשים כאלה, ועל כגון דא נאמר והבוטח בה' חסד יטובבנו.

עבודה בשוב הדעת

כשפעם ראה בספר "שיח שרפי קודש" בשם ה'חידושי הרי"ם' שמעט עבודה בשוב הדעת יותר שווה מעבודה בהתלהבות אך בלי ישוב הדעת, שמח מאוד באמרו: "הלא על זה אני מתייגע תמיד, שעבודתי תהיה בשוב הדעת". אכן מכאן אנו רואים שאין הישוב הדעת סתירה עם ההתלהבות, שהרי הוא עצמו היה מתלהב ומתלהט תמיד בעבודתו. ישוב הדעת אינו נובע מקרירות, כי אם מאמונה בהירה.

עיניו כיונים על אפיקי מים

הרבה היה שוהה רבינו בעיה"ק טבריא ת"ו, שם היה יושב עם זקני החסידים

כצאת השמש בגבורתו

נוהג היה לנסוע עם עדתו לשאוב מים שלנו במעינה של בית צפאפא (שכונה ערבית בדרום ירושלים). פעם אירע הדבר שבעוד הוא עומד עם עדתו ועוסק בשאיבת המים למצות המצוה, הגיעו חסידים של קהילה אחרת, והתחילו לסלקם משם בכוח הזרוע באמרם שרבים הגדול צריך להגיע. כשראה רבינו שעוד מעט קט יהפוך המקום לשדה תפתה, הוציא מיד את פקודתו לבל ירים איש את ידו או את קולו, אלא יזונו כולם הצדה ויפנו מקום לבני הקהילה אחרת. כולם צייתו לפקודת הקודש ורבינו היה שבע רצון שהמהומה שקטה עוד לפני שהתחילה.

כשהגיע חול המועד, דיבר הרבה בענין המעשה שהיה בעת שאיבת המים, ובתוך הדברים סיפר שתי עובדות. האחת: פעם הייתי באתרא קדישא מירון ביום הילולת רשב"י וראיתי שם אדם גדול שנדחף בין ההמון והיה כועס וזועם ללא הרף: "איה הוא כבוד התורה? היתכן שדוחפים אותי ואין מפנים לי מקום?". ומה אומר ומה אדבר? אדם גדול זה לדאבון לב לא הוציא את שנתו. העובדא השניה: פעם הגיע אחד לבית מדרשו של **האדמו"ר מבלאזוב** זיע"א והתחיל לדבר כנגדו דברי נאצה. לבש אחד מהחסידים קנאה, ניגש אליו וסטר לו על ימין ועל שמאל. כששמע האדמו"ר מה שעשה אותו חסיד, הוכיחו על מה שעשה, ואז אמר לו: "רצונך שאאריך ימים?". משהשיב הלא "הן", אמר לו: "אם כן שתוק ואל תקנא על כבודי".

סיים רבינו: "כך היה אצל יראי ה'. הם אף פעם לא ניסו להציל על כבודם, אלא תמיד סבלו בדומיה, אפילו כשאחרים דחפו אותם ושפכו עליהם קיתון של בוז".

ואמר: "היהודים שהיו שם צעקו שמע ישראל בכל נימי נפשם, ובזוהר הקדוש כתוב שאותם קולות של יהודים הנמצאים במצב כזה, אין להם הפסק עולמית".

ככלות כוחנו אל תעזבו

בזקנותו היה הולך לטייל מדי פעם עם אחד מנכדיו, ואז היה מבטא כפעם בפעם את גודל תשוקתו לה'. פעם בעודם הולכים ביער שומם, שאל לנכדו: "מה הפשט במה שאנו מבקשים קודם ק"ש ורחמיך ה' אלוקינו וחסדיך הרבים אל יעזבונו נצח סלה ועד?". השיב הנכד: "פשוט! אנו מבקשים שיגולו רחמיו על מדותיו ולא יעזוב אותנו אף פעם". אך רבינו לא נרגע, ואמר לנכדו: "הבה ואסביר לך. תאר לך שיש כאן אב שהולך עם בנו הקטן, ופתאום הוא עוזב אותו ומשאירו לבד ביער העבות". ואז הוסיף רבינו בהראותו באצבע על הר גבוה שראו מרחוק, ואמר לנכדו: "תאר לך שבעוד הבן משוטט לבדו ביער מיוחד ומבוהל, הוא רואה פתאום את אביו עומד שם על פסגת ההר. הוא רוצה לרוץ אליו, אבל אינו רואה שום דרך להגיע לשם. מה הוא עושה אז? הוא מתחיל לצעוק בקולי קולות ובכל כוחות נפשו: אבא! אבא! אל תעזוב אותי, אל תשאירני כאן לבד". סיים רבינו בדברו אל נכדו: "כך צריך היהודי לצעוק אל אביו בתפילה זו ורחמיך ה' אלוקינו וחסדיך הרבים אל יעזבונו נצח סלה ועד".

הפשט הוא כזה: האדם יודע שכל עוד הוא נמצא בעולם הזה, הוא שרוי בסכנה גדולה, כי העולם שורץ סכנות, סכנות רוחניות וסכנות גשמיות. מרגיש הוא מרוחק מה'. אבל הוא צועק בכל כוחותיו: "אבא! אבא! אל תעזוב אותי".

ימים על ימי מלך תוסיף

הגאולה קרובה לבוא

פעם שבת בחיפה בבין המצרים, ובסעודה שלישית קודם "בני היכלא" דיבר בענין צער השכינה ובענין הציפיה לגאולה השלמה. המשיל אז את משלו ויאמר: מעשה באחד שנסחף במי הים וניסה בכל כוחותיו לצוף על פני המים ולחזור אל היבשה. הוא השקיע את כל כוחותיו, וכשהיה כבר קרוב ליבשה, הרגיש שאזלו כוחותיו ורצה להתייאש. צעקו לו האנשים שעמדו על שפת הים: "אתה כבר נמצא קרוב מאוד אל היבשה... הצלחת עד כה, תשקיע עוד מעט מהכוחות הטמונים בך ואתה נוגע ביבשה". אמר רבינו: "על רובא דרובא מהניסיונות שפקדו את כלל ישראל כבר התגברנו. הבה נתחזק עוד קצת... אנו כבר עומדים קרוב אל הגאולה... עם עוד מעט התגברות בעבודת ה' נגיע אל הגאולה השלמה".

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ראיתי מציינים לזה את דברי הגמרא **בחגיגה** (ה, א): אמר לי רב ביבי בר אבבי למלאך המות: סוף סוף, שניה מאי עבדת (מה אתה עושה בשנותיו של מי שאתה ממיתו בטרם עת)? אמר: אי איכא צורבא מרבנן דמעביר במיליה, מוסיפנא להו והויא חילופיה (אם יש תלמיד חכם שמעביר על מדותיו, אני מוסיפן לו והוא חי במקומו).

הא לך שמי שאינו עונה למחרפיו, לא זו בלבד שמסירים ממנו קטרוגים המקצרים חייו של אדם, אלא אף **מוסיפים לו שנים על שנותיו**. דבר הוא שצריך לדעת זאת. יש שהאדם חושב שהוא עושה טובה גדולה לצדיק במה שהוא מקנא את קנאתו. עליו לדעת שאפילו לשיטתו שאסור לשתוק על נבלה כזו שעשה פלוני, הוא עושה בזה את הנזק הגדול ביותר לרבו.

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארה"ק

מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76	ירושלים
מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35	
מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8	בית שמש
מקווה רחוב דובר שלום	רמה ב'	
מקווה קהל חסידים	רחוב ריש לקיש 19 ד'2	
מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	
מקווה השכונתי	רחוב הרב גרוסמן רמת אברהם	
ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944	
מקווה תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש	
חדש! בית המדרש אמשינאו	רחוב אביי רמה ד'1	
בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה	בני ברק
חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך	
מקוה בית פנחס	רחוב יואל	
מקוה ויזניץ	רחוב רבינא	
מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5	
ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק נסים פינת עוזיאל	
סופר מילר	רחוב אור החיים	
מרכז מסחרי הרב לנדא	רחוב הרב לנדא 1 קומה 1-	
בית המדרש בית שלום	רחוב בעל הנס רובע ז	אשדוד
בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	
בית המדרש בית נפתלי	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	
בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	
בית מדרש בעלזא	רחוב אברהם שפירא	
מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס	
ביהמ"ד בית פנחס	רח' ינאי 12	
היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג	
בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5	ביתר עילית
בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59	חיפה
ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720	
שכונת הבעש"ט	052-760-0162	פתח תקוה
חנות משקאות ישראל	מרכז מסחרי נחלת יצחק	אלעד
מקווה חוג חתם סופר	רחוב הריף	
מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2	קריית גת
חנות 'שאבעס'	רחוב בית יוסף 70	
בית המדרש אמרי חיים וזניץ	רחוב טרפמן	מודיעין
ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בני הכנסת ברכפולד	עילית
קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם	גבעת זאב

אם ברצונך לקחת חלק בזיכוי הרבים ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות למכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

בשורה משמחת

מוקדים להשיג את הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית		
4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
5302 13th Ave	ביהמ"ד שומרי שבת	
4909 13th Ave	חדש! Koshers Discount	וויליאמסבורג
814 Bedford Ave.	סאטמאר בנין בראך	
553 Marcy Ave.	סאטמאר קעסקעי	
690 Myrtle Ave.	סאטמאר מירטל	
127 wallabout st	ביהמ"ד קראלי	
50 Division Ave	Central Market	לעיקוואוד
44 Grove Spring Court	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	
153 E 7th St.	ביהמ"ד קארלין סטאלין	
31 Arosa Hl	ביהמ"ד בית נחום - ברוקהיל BrookHill	
547 Park Ave.	ביהמ"ד סקולען	
2 Milano Dr.	ביהמ"ד שמן למנחה ד'נאדפאלא ברוקהיל	
608 E Kennedy Blvd.	ביהמ"ד סאטמאר - קענעדי Kennedy	לינדן
610 E County Line Rd	ביהמ"ד ראחמיסטריווקא	
2201 N. Wood Ave.	בית המדרש חסידי קאסאן	
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
25 Phyllis Terrace Monsey NY	כולל ויזניץ	מאנרא
	ע"י המקוואות	
אירופה		
Lange leem straat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van spangen straat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	אנגליה-לונדון
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן ישיבה ווילרייק	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	חדש! ביהמ"ד בעלזא
1 Belz terrace		

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין די דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

7 27785 25652 0

727785256520